

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра методики професійного навчання

БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

Методичні рекомендації
до виконання індивідуальних завдань
самопідготовки здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
ОПП «Агроінженерія» спеціальності 208 «Агроінженерія» денної та
заочної форми здобуття вищої освіти

Миколаїв
2025

УДК 614.8
Б39

Друкується за рішенням методичної комісії інженерно-енергетичного факультету
Миколаївського національного аграрного університету.

Протокол 1 від « 18 » вересня 2025 р.

Укладач:

В. М. Курепін - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри
методики професійного навчання, Миколаївського
національного аграрного університету

Рецензенти:

С. Ю. Ушкац - кандидат фізико-математичних наук, доцент, в.о. доцента
кафедри екології та природних технологій, керівниця
навчально-тренінгового центру «First aid» Національного
університету кораблебудування імені адмірала Макарова

С. Є. Жуковський - начальник Навчально-методичного центру цивільного
захисту та безпеки життєдіяльності Миколаївської області

Зміст	
Вступ	4.
1 Мета вивчення навчальної дисципліни	5.
2 Порядок вивчення дисципліни. Форми поточного й підсумкового контролю успішності здобувачів вищої освіти за дисципліною	7.
3 Структурно-логічна схема вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності»	17.
3.1 Перелік та короткий зміст лекцій	18.
4. Види та характеристика індивідуальних завдань самопідготовки	23.
4.1 Робота з текстом підручника, інших інформаційних джерел, включаючи джерела з інтернету	24.
4.2 Виконання вправ та завдань	28.
5 Методичні вказівки до виконання творчих та письмових робіт індивідуального завдання самопідготовки	43.
5.1 Загальні вказівки до виконання та оформлення індивідуальних завдань самопідготовки	43.
5.2 Загальні вимоги до оформлення роботи	46.
5.3 Оформлення титульного листа індивідуального завдання самопідготовки	47.
5.4 Оформлення змісту індивідуального завдання самопідготовки	47.
5.5 Оформлення основної частини індивідуального завдання самопідготовки	47.
5.5.1 Оформлення ілюстрацій	47.
5.5.2 Побудова таблиць	48.
5.5.3 Позначення формул	48.
5.5.4 Посилання	49.
5.6 Оформлення списку літератури індивідуального завдання самопідготовки	49.
5.7 Оформлення додатків індивідуального завдання самопідготовки	49.
5.8 Додатки	50.
5.8.1 Оформлення титульного листа індивідуального завдання самопідготовки	50.
6 Індивідуальних завдань самопідготовки	51.
7. Додаткові індивідуальні завдання самопідготовки з дисципліни «Безпека життєдіяльності»	108.
8 Перелік рекомендованих літературних джерел	110.

Вступ

Вища освіта покликана забезпечити майбутнього фахівця знаннями, уміннями і навичками безпечної професійної діяльності. Випускник закладу вищої освіти повинен вміти використовувати Закони та інші нормативно-правові акти, чинну галузеву нормативно-технічну документацію, технічно-інформативні засоби з безпеки життєдіяльності.

Мета методичних рекомендацій - визначити зміст і обсяг дисципліни «Безпека життєдіяльності», що вивчаються здобувачами вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» спеціальності 208 «Агроінженерія» денної та заочної форми навчання Миколаївського національного аграрного університету, а також допомогти їм у практичній реалізації набутих знань при виконанні індивідуального завдання самопідготовки, що є основною формою поточного контролю успішності студентів.

Робочою програмою навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності» передбачено самостійне вивчення тем навчальної дисципліни, самостійну підготовку до практичних занять та виконання індивідуальних завдань самопідготовки, до виконання якого вони приступають після вивчення теоретичної частини курсу.

Мета виконання індивідуального завдання самопідготовки – надати майбутньому фахівцю в галузі безпеки життєдіяльності теоретичні знання та практичні навички визначати та аналізувати небезпеки, які можуть виникнути в різних умовах (побутових, навчальних, виробничих, надзвичайних ситуаціях), та розробляти заходи для їх усунення чи мінімізації. Це включає в себе вивчення теоретичних основ безпеки життєдіяльності, набуття практичних навичок оцінки ризиків та застосування методів захисту, а також формування відповідального ставлення до власної безпеки та безпеки оточуючих. Вирішення цих питань на практиці неможливе без практичних навичок. Для цього необхідно, щоб здобувач вищої освіти самостійно міг користуватися науково-технічною літературою та довідниками; аналізувати небезпечні ситуації того чи іншого процесу, самостійно вирішувати різноманітні питання безпечного існування, у тому числі при практичній діяльності.

Методичні вказівки, розроблені відповідно до робочої програми навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності» включають в себе такі головні частини: загальні вказівки до виконання та оформлення роботи; порядок вивчення дисципліни; програма «Безпека життєдіяльності»; індивідуальні завдання самопідготовки; список літератури (нормативної, навчальної, довідкової, інтернет-ресурсів), потрібної для освоєння теоретичних питань та вирішення практичних завдань; методичні вказівки до виконання індивідуального завдання самопідготовки.

Завдання вивчення дисципліни передбачає опанування знаннями, вміннями та навичками вирішувати професійні завдання з обов'язковим

урахуванням галузевих вимог щодо забезпечення безпеки персоналу та захисту населення в небезпечних та надзвичайних ситуаціях і формування мотивації щодо посилення особистої відповідальності за забезпечення гарантованого рівня безпеки функціонування об'єктів галузі, матеріальних та культурних цінностей в межах науково-обґрунтованих критеріїв прийнятного ризику.

Основні цілі індивідуального завдання з безпеки життєдіяльності:

- опанування теоретичних знань: розуміння основних принципів безпеки життєдіяльності, видів небезпек, їх впливу на людину та навколишнє середовище;

- формування навичок аналізу ризиків: вміння ідентифікувати потенційні небезпеки, оцінювати їх вірогідність та наслідки, а також прогнозувати розвиток надзвичайних ситуацій;

- розробка заходів захисту: набуття навичок розробки та впровадження ефективних заходів для усунення чи мінімізації небезпек у різних умовах;

- формування культури безпеки: розвиток відповідального ставлення до власної безпеки та безпеки оточуючих, свідоме дотримання правил безпеки;

- практична підготовка: застосування здобутих знань та навичок на практиці, в тому числі в умовах можливих надзвичайних ситуацій.

Виконання індивідуальних завдань самопідготовки з безпеки життєдіяльності сприяє всебічній підготовці майбутніх фахівців, які здатні забезпечити безпеку в повсякденній житті та в умовах надзвичайних ситуацій.

1 Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета дисципліни: дисципліна «Безпека життєдіяльності» полягає у набутті студентом компетенцій, знань, умінь і навичок для здійснення професійної діяльності за спеціальністю з урахуванням ризику виникнення техногенних аварій й природних небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання, а також формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку.

Ціль і завдання дисципліни - набуття здобувачами вищої освіти компетентностей ефективно вирішувати завдання професійної діяльності з обов'язковим урахуванням вимог охорони праці та гарантуванням збереження життя, здоров'я та працездатності працівників у різних сферах професійної діяльності.

Формування світогляду та системи знань: навчити здобувачів вищої освіти розуміти закономірності виникнення небезпек, їх властивості та наслідки впливу на людину, а також опанувати методи захисту від них.

Набуття практичних навичок: навчити здобувачів вищої освіти ідентифікувати небезпеки, оцінювати ризики, розробляти та застосовувати заходи безпеки в різних ситуаціях, включаючи надзвичайні.

Розвиток культури безпеки: виховати у здобувачів вищої освіти відповідальне ставлення до власної безпеки та безпеки інших, а також сприяти формуванню культури безпеки у суспільстві.

Забезпечення безпеки у професійній діяльності: навчити здобувачів вищої освіти застосовувати знання та навички безпеки життєдіяльності у майбутній професійній діяльності, зокрема у створенні та підтримці безпечних умов праці та виробництва.

Врахування міждисциплінарних зв'язків: показати, як знання безпеки життєдіяльності інтегруються з іншими науками, такими як екологія, агротехнологія, психологія, право, тощо.

Об'єктом дисципліни є людина в різних аспектах її діяльності (фізичному, психологічному, духовному, громадському) та її взаємодія з навколишнім середовищем.

Предметом дисципліни є вплив зовнішніх та внутрішніх факторів на життєдіяльність та здоров'я людини.

В результаті вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності» бакалаври повинні бути здатними володіти сукупністю загальнокультурних та професійних компетенцій з питань безпеки життєдіяльності у агроінженерії для вирішення професійних завдань, пов'язаних із гарантуванням збереження життя та здоров'я персоналу об'єкту господарювання в умовах небезпечних і надзвичайних ситуацій:

а) загальнокультурні компетенції:

- культура безпеки і ризик-орієнтоване мислення, при якому питання безпеки, захист й збереження навколишнього середовища розглядаються як найважливіші пріоритети в житті й діяльності;

- знання сучасних проблем і головних завдань безпеки життєдіяльності та вміння визначити коло своїх обов'язків з питань виконання завдань професійної діяльності з урахуванням ризику виникнення небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання;

- вміння оцінити середовище перебування щодо особистої безпеки, безпеки колективу, суспільства, провести моніторинг небезпечних ситуацій та обґрунтувати головні підходи та засоби збереження життя, здоров'я та захисту працівників в умовах загрози і виникнення небезпечних та надзвичайних ситуацій;

- здатність приймати рішення щодо безпеки в межах своїх повноважень;

б) професійні компетенції:

- здатність орієнтуватися в основних методах і системах забезпечення техногенної безпеки, обґрунтовано вибирати відомі пристрої, системи та методи захисту людини і природного середовища від небезпек;

- вміння оцінити сталість функціонування об'єкту господарювання в умовах надзвичайних ситуацій та обґрунтувати заходи щодо її підвищення;

- вміння обґрунтувати та забезпечити виконання комплексу робіт на об'єкті з попередження виникнення надзвичайних ситуацій, локалізації та ліквідації їхніх наслідків;
- здатність орієнтуватися в основних нормативно-правових актах в області забезпечення безпеки;
- знання організаційно-правових заходів забезпечення безпечної життєдіяльності та вміння обґрунтувати та забезпечити виконання у повному обсязі заходів з колективної та особистої безпеки;
- вміння забезпечити координацію зусиль виробничого колективу в попередженні виникнення надзвичайних ситуацій та ліквідації їх наслідків;
- вміння оцінити безпеку технологічних процесів і обладнання та обґрунтувати заходи щодо її підвищення;
- вміння обґрунтувати нормативно-організаційні заходи забезпечення безпечної експлуатації технологічного обладнання та попередження виникнення надзвичайних ситуацій;
- обґрунтування та методичне забезпечення проведення навчання серед працівників з питань безпеки життєдіяльності та дій за надзвичайних ситуацій;
- оцінювати стан готовності підрозділу (підприємства) до роботи в умовах загрози і виникнення надзвичайних ситуацій за встановленими критеріями і показниками та надавати консультації працівникам підприємства (підрозділу) щодо підвищення його рівня;
- здатність аналізувати механізми впливу небезпек на людину, визначати характер взаємодії організму людини з небезпеками середовища існування з урахуванням специфіки механізму токсичної дії небезпечних речовин, енергетичного впливу та комбінованої дії уражальних факторів.

2 Порядок вивчення дисципліни.

Форми поточного й підсумкового контролю успішності здобувачів вищої освіти за дисципліною

Положенням про організацію освітнього процесу у Миколаївському національному аграрному університеті та Робочою програмою з навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності» освітньо-професійної програми «Агроінженерія» для здобувачів вищої освіти спеціальності 208 «Агроінженерія» першого (бакалаврського) рівня денної форми здобуття вищої освіти передбачені такі основні види навчальної роботи:

- лекційні заняття;
- практичні заняття;
- індивідуальне навчальне заняття;
- консультація;
- факультативне заняття (за рахунок вільного часу здобувачів вищої освіти);

- екскурсія;
- самостійна робота (виконання індивідуальних завдань самопідготовки).

Лекційні заняття з дисципліни «Безпека життєдіяльності» займають провідне місце в освітньому процесі здобувачів вищої освіти денної та заочної форми навчання. Це особливий вид освітнього процесу, коли упродовж усього навчального заняття викладач у концентрованій, логічно витриманій формі повідомляє слухачам новий або структурує вже відомий навчальний матеріал, а особи, які навчаються, його активно сприймають.

Лекції з дисципліни «Безпека життєдіяльності» розрізняються: за місцем в освітньому процесі (вступна, поточні, заключна); за способом проведення (інформаційні, проблемні, візуальні, бінарні, лекції-провокації, лекції-конференції, лекції-консультації, лекції-дискусії тощо).

Тематика лекцій визначається робочою програмою навчальної дисципліни, яка розробляється викладачем дисципліни «Безпека життєдіяльності» самостійно. Лектор повинен дотримуватися робочої програми навчальної дисципліни щодо тем лекцій, але не обмежуватися у питаннях трактування освітнього матеріалу, послідовності його викладення, формах і засобах донесення його до здобувачів вищої освіти.

Метою їх є:

- викладення основного навчального змісту дисципліни і націлювання на подальшу самостійну роботу;
- забезпечення засвоєння майбутніми фахівцями методологічних основ охорони праці, а також подальшого використання отриманих знань у практичній фаховій діяльності;
- підвищення ефективності усіх видів навчальних занять у закріпленні знань і прояві творчих здібностей студентів;
- активізація навчання на основі проблемного характеру викладення матеріалу і тісного зв'язку теорії з практикою;
- щільне ув'язування лекційного матеріалу з тим, що вивчається на практичних заняттях.

Практичні заняття з дисципліни «Безпека життєдіяльності» це вид навчального заняття, на якому викладач організовує детальний розгляд здобувачами вищої освіти окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання здобувачем вищої освіти відповідно до поставлених завдань. Перелік тем практичних занять визначається робочою програмою навчальної дисципліни. Проведення практичного заняття відбувається з використанням методичних матеріалів. Практичне заняття включає проведення попереднього контролю знань, умінь і навичок здобувачів вищої освіти, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення, розв'язання завдань з їхнім обговоренням, розв'язання контрольних завдань, їхню перевірку, оцінювання. На практичних заняттях

здобувачі вищої освіти доповідають та захищають індивідуальні завдання самопідготовки.

Метою практичних зайнять з дисципліни «Безпека життєдіяльності» є поглиблення теоретичних знань, формування практичних навичок та вмінь, необхідних для забезпечення безпеки в різних сферах життя та діяльності.

Практичні заняття спрямовані на:

- поглиблення знань: розширення розуміння теоретичних питань безпеки життєдіяльності, вивчених на лекціях та самостійно;
- формування навичок: розвиток умінь та навичок оцінювати потенційні небезпеки, розробляти заходи захисту та надавати першу допомогу;
- застосування знань: закріплення теоретичних знань на практиці, зокрема, в умовах, наближених до реальних;
- розвиток відповідальності: виховання у здобувачів вищої освіти відповідального ставлення до власної безпеки та безпеки оточуючих;
- ознайомлення з нормативно-правовими документами: вивчення та застосування нормативно-правових актів у сфері безпеки;
- опанування методів захисту: набуття навичок використання засобів індивідуальної та колективної захисту;
- підготовка до екстремальних ситуацій: формування умінь адекватно діяти в надзвичайних ситуаціях, зокрема під час ліквідації наслідків аварій та катастроф.

Практичні заняття є невід'ємною частиною освітнього процесу з безпеки життєдіяльності, що забезпечують формування компетентностей, необхідних для безпечної життєдіяльності у сучасному світі.

Індивідуальне навчальне заняття з дисципліни «Безпека життєдіяльності», це заняття, що проводиться з окремими здобувачами вищої освіти з метою підвищення рівня їхньої підготовки та розкриття індивідуальних творчих здібностей. Індивідуальні навчальні заняття організовуються за окремим графіком і можуть охоплювати частину або повний обсяг занять з дисципліни «Безпека життєдіяльності». Проведення індивідуальних навчальних занять передбачає значно вищий, порівняно із іншими видами навчальних занять, обсяг самостійної роботи здобувача вищої освіти. Види, форми та методи проведення визначаються робочою програмою навчальної дисципліни.

Метою індивідуальних занять є:

- забезпечення персоналізованого підходу до навчання, враховуючи індивідуальні потреби, можливості та цілі кожного здобувача вищої освіти. Це дозволяє досягти більш ефективного засвоєння знань, розвитку певних навичок;
- допомога здобувачам вищої освіти у подоланні проблем та труднощів у навчанні, зокрема у засвоєнні певних тем або дисципліни в цілому;
- сприяння розвитку сильних сторін здобувачів вищої освіти, їх талантів та інтересів;

- створення сприятливої атмосфери та використання методів, що мотивують здобувачів вищої освіти до навчання;
- надання цілеспрямованої підготовки до конкретних випробувань (Всеукраїнських та Міжнародних конкурсів студентських наукових робіт тощо);
- врахування унікальних потреб та особливостей кожного здобувача вищої освіти для досягнення найкращих результатів;
- розвиток та корекція уваги, пам'яті, мислення та інших когнітивних функцій.

Консультація, це вид навчального заняття, на якому здобувач вищої освіти отримує від викладача пояснення окремих теоретичних положень чи аспектів їхнього практичного застосування, а також відповіді на конкретні запитання у межах навчальної дисципліни. Може бути індивідуальною або проводитися для групи здобувачів вищої освіти, залежно від того, чи викладач консультиє здобувачів вищої освіти з питань, пов'язаних із виконанням індивідуальних завдань, чи з теоретичних питань навчальної дисципліни. Час, відведений викладачу для проведення консультацій з навчальної дисципліни, визначається робочою програмою навчальної дисципліни.

Метою консультації є:

- надати здобувачам вищої освіти допомогу в засвоєнні навчального матеріалу, усунути прогалини у знаннях;
- підготуватися до практичних занять та наявних форм перевірки та контролю знань;
- роз'яснення складних питань, надання додаткової інформації, підтримки та мотивації здобувачів вищої освіти;
- допомога здобувачам вищої освіти, які мають труднощі з певною темою або розділом навчального матеріалу;
- роз'яснення матеріалу, який буде перевірятися на контрольних заходах, поточного та підсумкового контролю знань;
- надання можливості здобувачам вищої освіти задати питання, завдання, захистити роботи, відпрацювати пропущені заняття тощо;
- надання додаткових пояснень та прикладів для кращого розуміння теми, модуля;
- ознайомлення здобувачів вищої освіти з матеріалом, який не входить до основної програми, але може бути корисним;
- створення позитивної атмосфери для навчання та надання здобувачам вищої освіти впевненості у своїх силах;
- навчання здобувачів вищої освіти ефективним методам самостійної роботи з навчальним матеріалом.

Консультації можуть проводитися як окремо, так і в групах, а також в різних формах, наприклад, у вигляді відповідей на питання, розв'язування завдань, обговорення проблемних питань тощо.

Факультативне заняття, це заняття, які спрямовані на розширення науково-теоретичних знань і практичних умінь шляхом: поглибленого вивчення навчальної дисципліни. Факультативні заняття є додатковою освітньою послугою, й не є обов'язковими для осіб, які навчаються. Факультативні заняття можуть бути направлені на опанування здобувачами вищої освіти додаткових навичок - hard skills, soft skills.

Метою факультативного заняття є:

- поглиблення знань, розвитку інтересів та здібностей здобувачів вищої освіти, прагненню до подальшого навчання;
- розширення знань з дисципліни або вивчення будь яких нових окремих тем дисципліни, що не входять до обов'язкової програми, розширюючи кругозір здобувачів вищої освіти;
- детальніше вивчення певних тем та модулів дисципліни, які цікавлять здобувачів вищої освіти;
- сприяння формуванню певних умінь та навичок, наприклад, комунікативних, творчих, дослідницьких тощо.

Здобувачі вищої освіти можуть самостійно обирати факультативи відповідно до своїх інтересів та потреб, що сприяє розвитку їхньої самостійності, здібностей та талантів. Загалом факультативні заняття є важливим елементом освітнього процесу, що дозволяє здобувачам вищої освіти отримати додаткові знання, розвинути свої здібності та підготуватися до майбутньої професійної діяльності з обраної галузі.

Екскурсія, це форма організації навчання, метою якої є спостереження та вивчення різних об'єктів і явищ дійсності.

Метою екскурсії є:

- розширення світогляду, отримання нових знань, а також емоційне збагачення та виховання;
- з'ясувати на практиці як реалізуються правила безпеки, які вони вивчали теоретично;
- формування у здобувачів вищої освіти, навичок та відповідального ставлення до безпеки, уважності, обережності;
- розвинення навичок аналізу небезпечних ситуацій та застосування відповідних заходів захисту;
- ознайомити здобувачів вищої освіти з потенційними небезпеками, правилами безпеки, засобами індивідуальної захисту та діями в надзвичайних ситуаціях;
- вміння оцінювати ризики та приймати правильні рішення у небезпечних ситуаціях;
- виховання свідомого ставлення до власної безпеки та безпеки колег, належного ставлення до праці та правил безпеки на виробництві, формування культури безпеки.

Екскурсія з безпеки життєдіяльності дозволяє побачити реальні умови безпеки в обставинах наближених до реалій життєдіяльності, ознайомитися з обладнанням, технологічними процесами та засобами захисту. Це допомагає краще зрозуміти теоретичні знання та застосовувати їх на практиці, а також розвиває відповідальність та свідоме ставлення до безпеки.

Самостійна робота, це форма організації освітнього процесу, за якої здобувач вищої освіти опановує навчальну дисципліну у час, вільний від навчальних занять.

Метою самостійної роботи є:

- засвоєння у повному обсязі навчальної програми і формування у здобувача вищої освіти здатності бути активним учасником освітнього процесу;
- вміння самостійно (без безпосередньої участі викладача) опановувати теоретичні і практичні знання, у тому числі використовуючи сучасні інформаційні технології;
- системне формування компетентностей майбутнього фахівця, досягнення очікуваних результатів навчання;
- формування потреб у безперервному самостійному поповненні знань, розвиток творчих здібностей та активізація розумової діяльності;
- сприяння глибокому засвоєнню знань, розвитку навичок самостійного навчання, пізнання та відповідальності;
- розвиток практичних навичок, необхідних для майбутньої професійної діяльності, таких як аналітичне мислення, вирішення проблем, критичне ставлення до інформації;
- допомога здобувачам вищої освіти краще засвоювати навчальний матеріал, закріплювати знання, застосовувати їх на практиці та розвивати навички самоконтролю;
- формування у здобувачів вищої освіти звичку до самостійного навчання, що є важливим для неперервного професійного розвитку;
- сприяння розвитку відповідальності за власне навчання та результати, що є важливим аспектом особистісного зростання;
- активна участь в навчальному процесі здобувачів вищої освіти, що стимулює розвиток їхнього інтелекту та творчого мислення.

Методичні матеріали для самостійної роботи здобувачів вищої освіти повинні передбачати можливість проведення самоконтролю з боку здобувача вищої освіти. Для самостійної роботи здобувачу вищої освіти також рекомендується відповідна наукова фахова література, підручники, посібники, періодичні видання. При організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти передбачається можливість отримання необхідної консультації або методичної допомоги з боку викладача дисципліни.

Зміст самостійної роботи за дисципліною визначається робочою навчальною програмою дисципліни і забезпечується передбаченими нею

навчально-методичними засобами (підручники, навчальні та методичні посібники, конспекти лекцій тощо), завданнями та вказівками викладача.

Самостійна робота також може виконуватись у формі індивідуальних завдань, есе, творчих робіт відповідно до фаху. Обсяг часу, відведений для самостійної роботи здобувача вищої освіти, визначається навчальним планом. Самостійна робота може бути направлена на опанування здобувачами вищої освіти додаткових навичок - *hard skills*, *soft skills*.

Індивідуальне завдання самопідготовки, це одна з форм самостійної роботи здобувачів вищої освіти. До індивідуальних завдань належать:

- підготовка кваліфікаційних робіт;
- підготовка рефератів, есе, виконання розрахункових, графічних робіт;
- оформлення звітів;
- аналіз практичних ситуацій;
- підготовка реферативних матеріалів із фахових публікацій;
- власні дослідження до конференцій, участь в олімпіадах, конкурсах, підготовка наукових публікації тощо.

Загальна характеристика індивідуальних завдань самопідготовки:

а) самостійність: здобувачі вищої освіти самостійно планують та організовують свою роботу, обирають методи та засоби виконання;

б) систематичність: регулярне виконання завдань сприяє формуванню стійких навичок самостійної роботи;

в) диференційованість: індивідуальні завдання самопідготовки мають враховувати індивідуальні можливості та потреби здобувачів вищої освіти;

г) розвиток: самопідготовка сприяє розвитку пізнавальних інтересів, самостійності, відповідальності, культури розумової праці.

Важливо, щоб викладач дисципліни правильно підбирав та інструктував здобувачів вищої освіти, створював позитивну атмосферу для роботи та заохочував до взаємодопомоги.

Мета індивідуальних завдань є:

- поглиблення знань здобувачів вищої освіти з конкретної теми, розвиток навичок самостійної наукової роботи та формування вмінь, необхідних для подальшого навчання та професійної діяльності;

- можливість детальніше вивчити обрану тему, використовуючи різноманітні джерела та методи дослідження;

- самостійний пошук та аналіз інформації, що сприяє формуванню навичок наукового мислення;

- допомога здобувачам вищої освіти розвивати навички самостійної роботи, критичного мислення, аналізу та узагальнення інформації, а також оформлення наукових робіт;

- набуття навичок та знань, здобутих в процесі виконання індивідуальних завдань, стають в нагоді здобувачам вищої освіти у подальшому навчанні, під

час написання курсових, кваліфікаційних робіт, а також у професійній діяльності.

Індивідуальні завдання виконуються здобувачами вищої освіти самостійно. Можуть бути направлені на опанування здобувачами вищої освіти додаткових навичок - hard skills, soft skills. Індивідуальні завдання, які виконуються у рамках дисципліни, визначаються у робочій програмі навчальної дисципліни.

Контрольні заходи з дисципліни «Безпека життєдіяльності». Включають діагностичний, поточний та підсумковий контроль.

Діагностичний контроль проводиться у формі вхідного контролю з навчальної дисципліни, контрольних робіт, тестування. Під час проведення контролю може використовуватися дистанційний формат.

Метою діагностичного контролю є:

- виявлення рівня знань, умінь та навичок здобувачів вищої освіти на початковому етапі вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності», щоб вчасно виявити прогалини у знаннях та скоригувати процес навчання для досягнення кращих результатів;
- отримання викладачем інформації про те, що здобувачі вищої освіти вже знають і вміють, і на основі цього спланувати подальшу роботу;
- виявлення тем, які здобувачі вищої освіти засвоїли недостатньо добре, що дозволяє викладачу зосередитися на цих темах та надати додаткову підтримку;
- зміну методів викладання, підбір інших підходів до навчання, які найбільше підходять для конкретної групи здобувачів вищої освіти;
- стимулювання для здобувачів вищої освіти, оскільки вони бачать свої досягнення та мотивуються до подальшого навчання;
- оцінка ефективності навчання та досягнення поставленої цілі;
- підготовка здобувачів вищої освіти до подальшого навчання, зокрема до підсумкових контрольних робіт та екзамену.

Приклади діагностичного контролю:

- вхідне тестування на початку вивчення дисципліни для визначення рівня підготовки учнів;
- поточний контроль на заняттях у вигляді коротких перевірочних робіт, усних опитувань, спостережень за роботою здобувачів вищої освіти;
- виконання завдань, що вимагають застосування знань та умінь у нових ситуаціях.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи. Форма проведення поточного контролю під час навчальних занять і система оцінювання рівня знань визначається робочою програмою навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності».

Метою потокового контролю є:

- виявлення ступеня засвоєння навчального матеріалу здобувачами вищої освіти на різних етапах навчання та надання зворотного зв'язку для покращення процесу навчання;

- вчасне виявлення прогалин у знаннях здобувачів вищої освіти та коригування методів викладання та навчання, а також стимулювання навчальної мотивації студентів;

- оцінка того, наскільки добре здобувачі вищої освіти розуміють та можуть застосовувати знання, здобуті на лекціях, практичних заняттях;

- оперативне отримання інформації про успіхи та недоліки у навчальному процесі з дисципліни «Безпека життєдіяльності»;

- на основі результатів поточного контролю внесення змін до методики викладання (для викладачів), коригування своєї навчальної стратегії (для здобувачів вищої освіти);

- стимулювання здобувачів вищої освіти до систематичної роботи над навчальним матеріалом та підвищувати їхню зацікавленість у навчанні.

Поточний контроль допомагає вчасно виявити проблемні теми та модулі, які потребують додаткового вивчення. Форми поточного контролю можуть бути різноманітними, включаючи усні опитування, письмові роботи, тестування, виконання практичних завдань, розв'язування завдань, обговорення на практичних заняттях тощо.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання на окремих етапах його завершення. Включає семестровий контроль та атестацію здобувачів вищої освіти.

Метою підсумкового контролю є:

- перевірка та оцінювання рівня знань, умінь та навичок здобувачів вищої освіти, отриманих протягом певного періоду навчання, та їх відповідність встановленим освітнім стандартам;

- перевірка розуміння теоретичного матеріалу, термінології, концепцій та принципів, вивчених протягом семестру навчальної дисципліни;

- перевірку здатності застосовувати отримані знання на практиці, розв'язувати задачі, виконувати певні завдання та використовувати набуті навички у професійній діяльності;

- оцінювання рівня сформованості загальних та професійних компетентностей, які є важливими для подальшого навчання та професійного розвитку.

Функції підсумкового контролю:

- визначення рівня засвоєння знань та навичок, виявлення прогалин у знаннях;

- стимулювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти, мотивація до поглибленого вивчення матеріалу;

- формування відповідальності, самостійності, навичок самоконтролю;

- визначення рівня навчальних досягнень здобувачів вищої освіти, їх відповідності освітнім стандартам;
- використання результатів контролю для корекції навчального процесу, методики викладання, індивідуальної роботи зі здобувачами вищої освіти.

Види підсумкового контролю:

- семестровий контроль: оцінка знань та навичок за семестр у якому вивчається дисципліна;
- підсумковий (семестровий) контроль (екзамен): завершальний етап навчання, який підтверджує відповідність рівня знань та навичок вимогам освітнього стандарту.

Важливо зазначити, що підсумковий контроль не є самоціллю, а інструментом, який допомагає забезпечити якість освіти, виявити та усунути недоліки у навчальному процесі, а також сприяти всебічному розвитку студентів.

Семестровий контроль проводиться у формі екзамену з навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності» в обсязі навчального матеріалу, визначеного Освітньою програмою, і у терміни, які встановлено графіком освітнього процесу. Семестровий екзамен – це форма підсумкового контролю засвоєння здобувачем вищої освіти теоретичного та практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни за семестр, що проводиться як окремий контрольний захід. Форма проведення екзамену (письмова), вид завдань визначаються робочою програмою навчальної дисципліни.

При визначенні підсумкової оцінки враховуються результати навчання, оцінені під час семестру, однак позитивна оцінка з дисципліни не може бути виставлена інакше ніж у результаті успішного складання екзамену (min 24,0 бали за шкалою ЄКТС).

Здобувач вищої освіти може бути не допущений до семестрового контролю, якщо у встановлені графіком освітнього процесу терміни він не підтвердив опанування на мінімальному рівні результатів навчання, оцінювання яких відповідно до робочої програми з навчальної дисципліни, має відбутися під час семестру.

Терміни (періоди) семестрового контролю визначаються графіком освітнього процесу. Екзамени проводяться відповідно до розкладу, який доводиться до відома викладачів і здобувачів вищої освіти не пізніше, як за місяць до початку семестрового контролю.

За наявності об'єктивних підстав здобувачу вищої освіти відповідно до розпорядження декана факультету за згодою першого проректора може бути встановлено індивідуальний графік семестрового контролю (складання заліково-екзаменаційної сесії). У разі втрати працездатності здобувач вищої освіти повинен звернутися із офіційною заявою до декана факультету. До заяви обов'язково додаються документи, які підтверджують втрату працездатності (довідка, висновок ЛКК тощо).

Аналогічною може бути ситуація у разі проходження стажування за кодоном (практичної підготовки за кордоном). У разі офіційного звернення здобувачеві вищої освіти може бути подовжено період складання заліково-екзаменаційної сесії. Подібний порядок діє для усіх груп здобувачів вищої освіти, у тому числі для соціальних груп здобувачів. Під час проведення різних видів контролю може використовуватися дистанційна форма оцінювання.

3 Структурно-логічна схема вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності»

В структурно-логічній схемі навчання нормативна дисципліна «Безпека життєдіяльності» вивчається на етапі підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» після вивчення ними дисципліни «Безпека життєдіяльності» та основних дисциплін професійно-орієнтованого циклу, коли майбутні фахівці мають достатнє уявлення щодо умов їхньої майбутньої професійної діяльності. Це забезпечує можливість викладання дисципліни «Безпека життєдіяльності» з урахуванням професійної орієнтації студентів.

При викладенні навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності» застосовується модульна система організації освітнього процесу як одна з найбільш передових і сучасних технологій навчання. Згідно з такою системою загальна кількість навчального матеріалу дисципліни, що підлягає вивченню, поділена на окремі модулі, кожний з яких являє собою коло взаємозв'язаних між собою тем. Задля сумісності з традиційною системою організації освітнього процесу прийнята така розбивка на модулі, при якій кожний з них в більшій своїй частині збігається з розділами типової програми дисципліни, рекомендованої Міністерством освіти і науки України. Кожний модуль детальніше розбивається на заняття (лекція, практичні заняття, самостійна підготовка).

Кожне заняття включає в себе декілька ключових питань схожої тематики, що підлягають детальному вивченню. Для зручності пошуку вони мають посилання на відповідні літературні джерела.

Зміст лекцій, практичних завдань, завдання на самопідготовку враховують зміни у законодавстві України з питань безпеки життєдіяльності та цивільного захисту, охорони праці, безпеки та гігієни праці, вимоги вказівок та рекомендацій Міністерства освіти і науки України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій (ДСНС), Державної служби України з питань праці, Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, Пенсійного фонду України, Південного міжрегіонального управління Державної служби України з питань праці, Головного управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Миколаївській області, Управління з питань цивільного захисту Миколаївської обласної державної адміністрації, Управління екології та природних ресурсів Миколаївської

обласної державної адміністрації, Управління з питань надзвичайних ситуацій та цивільного захисту населення Миколаївської міської ради.

3.1 Перелік та короткий зміст лекцій

Змістовий модуль № 1.

«Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності та надзвичайних ситуацій»

Тема № 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності.

Безпека життєдіяльності як категорія. Складові галузі дисципліни «Безпека життєдіяльності» та її світоглядно-професійний характер. Поняття про діяльність людини в життєвому середовищі. Визначення безпеки, небезпеки, безпеки людини, безпеки життєдіяльності, загрози, надзвичайної ситуації. Небезпека для людини та її відчуття. Ідентифікація небезпек. Аксиоми безпеки життєдіяльності. Головний методологічний принцип безпеки життєдіяльності.

Системний аналіз у безпеці життєдіяльності. Поняття системного аналізу. Три стадії вивчення ризику. Дерево відмов: визначення, мета використання. 5 етапів побудови дерева відмов. Умовні позначення елементів для побудови дерева відмов. Прийоми аналізу ризику: аналіз видів відмов і наслідків; аналіз критичності. Порівняльні дані різних методів аналізу: попередній аналіз небезпек; аналіз за допомогою дерева відмов; аналіз видів відмов і наслідків; аналіз критичності.

Ключові слова: безпека, середовище, життя, діяльність.

Keywords: safety, environment, life, activity.

Тема № 2. Класифікація надзвичайних ситуацій.

Класифікація надзвичайних ситуацій за їх рівнями та залежно від характеру походження подій. Класифікація надзвичайних ситуацій за їх рівнями, ПКМУ № 368 від 24.03.2004 р. «Про затвердження Порядку класифікації надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру за їх рівнями». Об'єкти класифікації. Критерії визначення рівня надзвичайної ситуації. Класифікація надзвичайних ситуацій залежно від обсягів заподіяних наслідків, технічних і матеріальних ресурсів, необхідних для їх ліквідації. Національний класифікатор надзвичайних ситуацій ДК 019:2010 «Класифікатор надзвичайних ситуацій» від 01.01. 2011 р., наказ № 457 Держстандарту України від 11.10.2010 р. Види надзвичайних ситуацій, залежно від характеру походження подій, що можуть зумовити виникнення надзвичайних ситуацій. Структура класифікатора.

Алгоритм класифікації надзвичайної ситуації. Етапи алгоритму класифікації надзвичайної ситуації.

Ключові слова: класифікація, надзвичайні ситуації, наслідки, технічні та матеріальні ресурси, класифікатор, природа виникнення події, алгоритм.

Keywords: classification, emergencies, consequences, technical and material resources, classifier, nature of event origin, algorithm.

Тема № 3. Загальні поняття про небезпеки у сучасних умовах.

Загальна характеристика небезпек. Чинники, що спричиняють виникнення небезпек та посилюють їх негативні наслідки. Класифікація небезпек залежно від виду, масштабу та наслідків. Загальні закономірності небезпек. Кратка характеристика небезпек.

Загальні поняття про глобальні соціальні проблеми людства. Глобальні проблеми людства, як комплекс проблем і ситуацій. Провідні вчені, які вивчали гострі глобальні проблеми. Поняття глобалістики. Джерела виникнення глобальних проблем. Групи глобальних проблем людства.

Ключові слова: характеристика небезпек, виникнення небезпек, класифікація, глобальні проблеми, глобалістика, джерела виникнення.

Key words: characterization of hazards, occurrence of hazards, classification, global problems, globalism, sources of occurrence.

Змістовий модуль № 2.

«Небезпеки у середовищі існування людини»

Тема № 4. Небезпеки природного середовища та їх наслідки.

Небезпечні метеорологічні явища. Визначення та види небезпечних метеорологічних процесів і явищ. Кратка характеристика видів небезпечних метеорологічних процесів і явищ.

Небезпечні геологічні процеси і явища. Визначення та види небезпечних геологічних процесів і явищ. Кратка характеристика видів небезпечних геологічних процесів і явищ.

Небезпечні гідрологічні процеси і явища. Визначення та види небезпечних гідрологічних процесів і явищ. Кратка характеристика видів небезпечних гідрологічних процесів і явищ.

Біологічні небезпеки. Визначення та види небезпечних біологічних небезпек. Кратка характеристика видів небезпечних біологічних небезпек.

Епідемія коронавірусної хвороби. Історія взаємодії людства та навколишнього середовища. Пандемії - один з незмінних супутників існування людства. Коронавірус 2019 року. Заходи спрямовані на протидію поширенню коронавірусної інфекції. Нові види та штампи коронавірусу. Запобігання поширенню інфекції, захисту здоров'я людини. Правила самоізоляції та догляд за хворими.

Фактори природних пожеж. Визначення та види природних пожеж. Кратка характеристика видів природних пожеж.

Ключові слова: процеси і явища, види небезпек, гідрологічні процеси, біологічні небезпеки, геологічні процеси, епідемія коронавірусної хвороби, природні пожежі, негативні наслідки.

Keywords: processes and phenomena, types of hazards, hydrological processes, biological hazards, geological processes, epidemic of the coronavirus disease, natural fires, negative consequences.

Тема № 5. Техногенні та воєнні небезпеки та їх наслідки.

Техногенні аварії. Аварії з викидом небезпечних хімічних речовин: причини аварій, групи аварій, наслідки.

Аварії з викидом радіоактивних речовин. Основні вражаючі фактори аварій, наслідки аварій. Іонізуюче випромінювання, його характеристика. Заходи по зниженню впливу іонізуючого випромінювання.

Аварії на транспорті: причини, наслідки. Техногенні катастрофи та їх наслідки. Фактори техногенних пожеж. Воєнні небезпеки та їх наслідки.

Ключові слова: техногенні аварії, класифікація, причини аварій, групи аварій, наслідки, вражаючі фактори, техносфера.

Key words: man-made accidents, classification, causes of accidents, groups of accidents, consequences, impressive factors, technosphere.

Тема № 6. Соціальні небезпеки та їх наслідки.

Поняття про глобальні соціальні проблеми людства. Глобальні проблеми людства, як комплекс проблем і ситуацій. Провідні вчені, які вивчали гострі глобальні проблеми. Поняття глобалістики. Джерела виникнення глобальних проблем. Групи глобальних проблем людства.

Соціальні проблеми, що стосуються взаємовідносин усередині людської спільноти. Проблема збереження миру й відвернення загрози світової війни: основні причини воєн. Подолання економічної відсталості бідних країн: аспекти відсталості країн, що розвиваються; причини відсталості; фактори розвитку країн. Ліквідація соціально-небезпечних хвороб: соціально-небезпечні хвороби – туберкульоз, захворювання, що передаються статевим шляхом, алкогольна залежність, наркоманія.

Соціальні проблеми, які є результатом кризи взаємовідносин між суспільством і природою. Екологічні проблеми: групи екологічних проблем - пов'язаних зі станом атмосферного повітря, виснаження водних ресурсів, погіршення стану земельних ресурсів; шляхи вирішення екологічних проблем на національному рівні, на світовому рівні. Продовольча проблема: групи чинників, які впливають на глобальну продовольчу проблему; основні аспекти продовольчої проблеми; шляхи розв'язання продовольчої проблеми. Сировинна та енергетична проблеми: чинники споживання сировини та енергоресурсів; необхідність переходу до раціонального використання природних ресурсів у виробничому процесі; розв'язання сировинної та енергетичної проблеми, розв'язання паливно-сировинної проблеми. Проблема освоєння Світового океану: джерела забруднення Світового океану, ліквідація збитків, завданих океану.

Ключові слова: соціальні проблеми, людська спільнота, економічна відсталість, соціально-небезпечні хвороби, криза взаємовідносин, шляхи розв'язання проблем.

Key words: social problems, human community, economic backwardness, socially dangerous diseases, relationship crisis, ways to solve problems.

Тема № 7. Теорія розвитку та припинення горіння.

Загальні поняття про основи теорії розвитку та припинення горіння. Поняття горіння. Ознаки горіння. Основні умови горіння. Горючі системи та їх характеристика. Негорючі, горючі, важкогорючі матеріали. Поняття пожежі, зони пожежі та їх характеристика. Характерні режими горіння. Стадії горіння. Початкові форми загоряння. Припинення процесу горіння, способи припинення процесу горіння.

Пожежа та небезпечні для людини її фактори. Класифікація пожеж залежно від агрегатного стану й особливостей горіння. Фактори пожежі, які створюють загрозу життю і здоров'ю людини, їх характеристика.

Ключові слова: розвиток та припинення горіння, ознаки горіння, умови горіння, горючі системи, режими горіння, припинення горіння.

Key words: development and cessation of combustion, signs of combustion, conditions of combustion, combustible systems, modes of combustion, cessation of combustion.

Змістовий модуль № 3.

«Організаційно-правове забезпечення управління силами та засобами під час надзвичайних ситуацій»

Тема № 8. Застосування ризик-орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку надзвичайних ситуацій.

Загальний аналіз ризику і проблем безпеки. Загальне поняття про безпеку. Ризик як кількісна характеристика оцінки ступеня безпеки. Класифікація ризику. Поняття абсолютної безпеки. Знехтуваний ризик. Прийнятний (допустимий) ризик. Ідентифікація небезпек. Квантифікація. Критерії для кількісного виміру безпеки. Індивідуальний та соціальний ризик.

Головні етапи кількісного аналізу та оцінки ризику. Методи дослідження та кількісної оцінки ризику: апіорні та емпіричні методи; об'єктивні та суб'єктивні методи; статистичний метод, метод експертних оцінок, метод використання аналогій, метод імітаційного моделювання, комбінований метод.

Оцінка ризику небезпек. Концепція оцінки ризику. Кількісне визначення рівня ризику. Головні елементи оцінки ризику. Етапи оцінки ризику. Категорії діяльності людини за рівнем ризику.

Управління ризиком. Визначення поняття «управління ризиком». Концепції аналізу ризиків. Властивості системи управління ризиком, вимоги до неї: системний характер управління ризиком; складність структури системи управління ризиком; висока результативність системи управління ризиком.

Ключові слова: аналіз ризику, ступінь безпеки, ідентифікація небезпек, квантифікація, концепція оцінки ризику.

Key words: risk analysis, degree of danger, hazard identification, quantification, concept of risk assessment.

Тема № 9. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення у надзвичайних ситуаціях.

Правова система управління безпекою життєдіяльності. Що формує та забезпечує правова система. Правова основа законодавства щодо забезпечення безпеки життєдіяльності. Загальні закони України: Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я»; Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища»; Закон України «Про системи громадського здоров'я»; Закон України «Про охорону атмосферного повітря»; Кодекс України про надра; Водний кодекс України; Земельний кодекс України; Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку»; Кодекс цивільного захисту України; Закон України «Про охорону праці». Спеціальні законодавчі акти: національні законодавчі акти; підзаконні нормативні акти України; державні міжгалузеві й галузеві нормативні акти; міжнародні договори та угоди.

Управління безпекою та захистом у надзвичайних ситуаціях. Що являє собою система управління безпекою життєдіяльності. Рівні система управління безпекою життєдіяльності в Україні. Національна Рада з питань безпечної життєдіяльності населення. Державний нагляд за додержанням законів та інших нормативно-правових актів про охорону праці.

Керівництво та загальна структура єдиної державної системи цивільного захисту. Що таке цивільний захист? Закон України «Про основи національної безпеки України. Рада національної безпеки і оборони України та Кабінет Міністрів України як органи виконавчої влади у сфері цивільного захисту. Державна комісія з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій. Регіональні комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій. Місцеві комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій. Комісії з питань надзвичайних ситуацій на підприємстві. Забезпечення реалізації державної політики у сфері цивільного захисту. Єдина державна система цивільного захисту. Функціональна і територіальна підсистеми та їх ланки. Постійно діючі органи управління цивільного захисту. Режими функціонування єдиної державної системи цивільного захисту.

Ключові слова: управління безпекою життєдіяльності, забезпечення безпеки, єдина державна система цивільного захисту, техногенно-екологічна безпека, режими функціонування.

Key words: life safety management, security, unified state system of civil protection, man-made and ecological safety, modes of operation.

Тема № 10. Управління силами та засобами об'єкта господарювання під час надзвичайних ситуацій.

Організація цивільного захисту на підприємстві. Об'єкт господарювання, як основна ланка в системі цивільного захисту держави. Відповідальність за організацію і стан цивільного захисту об'єкта. Органом управління цивільним

захистом на об'єкті. Начальник штабу цивільного захисту об'єкта та його повноваження. Служби цивільного захисту об'єкта. Невоєнізовані формування цивільного захисту об'єкта.

Оповіщення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій. Головні і невід'ємні елементи всієї системи захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру: інформація, оповіщення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій. Загальнодержавна автоматизована система централізованого оповіщення. Територіальні автоматизовані системи централізованого оповіщення. Місцеві автоматизовані системи централізованого оповіщення. Спеціальні системи оповіщення. Локальні системи оповіщення. Об'єктові системи оповіщення.

Укриття населення у захисних спорудах цивільного захисту та евакуаційні заходи. Основні способи захисту населення при загрозі виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій у мирний час. Захисні споруди: сховища, протирадіаційні укриття, швидкостпурджувані захисні споруди цивільного захисту. Захист людей від деяких факторів небезпеки, що виникають внаслідок надзвичайних ситуацій у мирний час, та дії засобів ураження в особливий період: споруди подвійного призначення, найпростіші укриття. Евакуації населення, матеріальних і культурних цінностей у мирний час та в особливий період на державному, регіональному, місцевому або об'єктовому рівнях. Види евакуації.

Організація аварійно-рятувальних і інших невідкладних робіт. Здійснення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт. Мета та склад аварійно-рятувальних робіт. Мета та склад невідкладних робіт.

Ключові слова: об'єкт господарювання, цивільний захист на підприємстві, орган управління, штаб цивільного захисту, невоєнізовані формування, укриття населення, евакуації населення.

Key words: object of business, civil protection at the enterprise, management body, headquarters of civil protection, non-military formations, shelter of the population, evacuation of the population.

4 Види та характеристика індивідуальних завдань самопідготовки

Індивідуальні завдання самопідготовки можуть бути різноманітними, їх поділяють на кілька видів, кожен з яких має свої характеристики та цілі.

Основними видами індивідуальних завдань самопідготовки дисципліни «Безпека життєдіяльності» є:

- робота з текстом підручника, інших інформаційних джерел, включаючи джерела з інтернету;
- написання есе;
- відповіді на запитання;
- практичні роботи;
- розігрування діалогів;
- підготовка рефератів;

- підготовка презентацій;
- підготовка наукової статті (тез);

4.1 Робота з текстом підручника, інших інформаційних джерел, включаючи джерела з інтернету

Тексти відіграють важливу роль у навчанні, незалежно від освітньої галузі. На заняттях з дисципліни «Безпека життєдіяльності» робота з текстами допомагає здобувачам вищої освіти розвивати різні навички, зокрема:

- читати спеціальні тексти з розумінням;
- аналізувати та інтерпретувати прочитане;
- критично мислити;
- грамотно висловлювати свої думки як усно, так і письмово.

Характеристика: включає читання, виділення головного, конспектування, виписування незнайомих слів, складання плану тощо.

Мета: розвиток навичок аналізу та систематизації інформації, формування вмінь працювати з текстом.

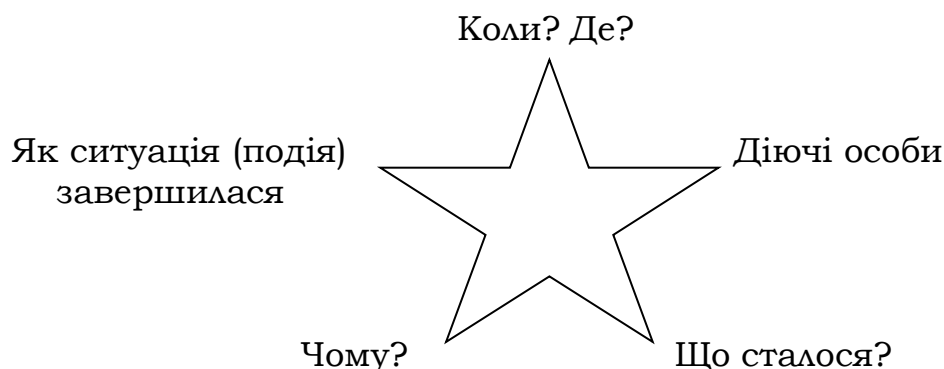
Розглянемо прийоми контролю розуміння інформації тексту:

а) прийом «інсерт» - прийом маркування тексту за допомогою наступних значків:

- «V» - галочкою наголошується на тому, що відомо;
- «-» - знаком «мінус» то, що суперечить уявленням;
- «+» - знаком «плюс» то, що є цікавим і корисним;
- «?» - знак питання ставиться, якщо інформацію не зрозуміла;

б) прийом «подвійний щоденник» - дозволяє об'єднати зміст прочитаного тексту з особистим досвідом і включає коментування, що представляє собою самостійне міркування, умовивід і висновки з приводу прочитаного тексту. Для того щоб зробити подвійний щоденник, необхідно розділити сторінку вертикальною лінією: в лівій частині записується цитата (частина цитати) з тексту, який справив найбільше враження, в правій – здобувач вищої освіти коментує цитату, висловлюючи своє ставлення;

в) прийом «зірка події» - може бути запропонований при розгляданні конкретних ситуацій, надзвичайних ситуацій, нещасних випадків на виробництві, невизначених подій тощо.

г) прийом «знаю, бажаю дізнатися, дізнався» - на претекстовому етапі здобувачі вищої освіти заповнюють першу колонку інформацією, яка їм відома по темі занять. Для заповнення другої колонки здобувачам вищої освіти необхідно сформулювати питання, на які вони хотіли б отримати відповіді після прочитання тексту. Після прочитання тексту здобувачі вищої освіти заповнюють третю колонку;

д) прийом «складання питального плану» - в ході складання плану тексту здобувач вищої освіти проводить смислове угруповання тексту, виділяє опорні пункти, ділить текст на смислові частини і озаглавлює їх, здійснює смислове і логічне співвіднесення частин плану між собою. Зміст і структура плану залежать від мети виконання індивідуального завдання самопідготовки. В одному випадку план може відображати тільки фабулу* подій або тільки фактологічний матеріал, а може і виявляти причинно-наслідкові зв'язки.

* Фабула - це послідовне, хронологічне зображення подій у наданому тексті, де події можуть бути подані в іншому порядку. Вона описує факти, дії, стани у їх причинно-наслідковому зв'язку, що складають основу матеріалу, який вивчається.

Детальніше:

Хронологія: фабула - це перебіг подій у тій послідовності, в якій вони відбуваються в реальному часі по ситуації, події, яка виникла.

Фактична основа: фабула розкриває, що саме сталося, які події мали місце, без урахування викладу навчального матеріалу.

Відмінність від сюжету тексту: сюжет може переставляти події, подавати їх у нехронологічному порядку, додавати чи опускати деталі, щоб створити певний ефект.

Приклад: якщо в навчальному тексті спочатку описується послідовні події: повідомлення про загрозу (надзвичайну ситуацію); потім умови виникнення загрози (надзвичайної ситуації); місцевість на який прибуває людина; дії населення при отриманні повідомлення про загрозу а потім розв'язка (настання надзвичайної ситуації та її наслідки), то фабулою буде саме така послідовність подій. Сюжет навчального тексту же може початися з кульмінації, а потім розповісти про те, як до неї дійшло.

Отже, фабула - це фактична основа навчального матеріалу, який надається здобувачам вищої освіти для виконання індивідуального завдання самопідготовки, його «скелет», а сюжет - це те, як ця основа подається тим, хто буде виконувати завдання.

Послідовні кроки по організації самостійної діяльності здобувачів вищої освіти з метою складання плану:

- уважно прочитати текст;
- виділити головні думки тексту;
- перевірити, як вони співвідносяться між собою;
- згрупувати текст навколо головної думки (розділити його на смислові частини);
- за кількістю головних думок визначити кількість пунктів плану;

- сформулювати головні думки коротко (записати їх у вигляді пунктів плану);

- прочитати текст повторно, перевірити, чи не пропущене чи щось;

ж) прийом «складання Mind Maps» («Mind map» -карта думок)** – структура у вигляді блоків, що демонструє зв'язок між елементами. Цей термін має безліч синонімів: асоціативна карта, діаграма зв'язків, карта знань, ментальна карта, інтелект-карта, карта думок, карта розуму. Візуалізація процесу мислення, широко використовуються в різних видах діяльності для запам'ятовування та аналізу інформації.

** Прийом «складання Mind Maps» («Mind map» -карта думок) при викладанні дисципліни «Безпека життєдіяльності» використовується при виконання групових вправ та завдань. При виконанні вказаного прийому роботи оцінюється індивідуальний вклад здобувачів вищої освіти, також враховується робота в колективі.

Візуалізація особливо важлива на початку роботи над новим проєктом, де виникає безліч питань: що тестувати, як тестувати, коли тестувати, які пріоритети тестування тощо. При цьому, найчастіше, виконавці (здобувачі вищої освіти) бажають дізнатися відповіді на ці питання якомога швидше. Інтелект-карти економлять багато часу, так як дозволяють в найкоротші терміни виявити головну ідею, розставити пріоритети і охопити весь обсяг робіт. Ментальна карта зазвичай зображується як деревоподібна схема з завданнями, які пов'язані гілками з основною метою. Такий спосіб запису дозволяє візуалізувати асоціативне мислення мозку і розвивати обговорення центральної проблеми.

Головні правила створення ментальної карти (діаграми зв'язків):

1. У центрі розташовується головна мета (проблема, ідея), ключове слово, чому присвячено проєкт.

2. Категорії першого рівня запишіть більш крупним чи жирним шрифтом, щоб підкреслити їх важливість. Кожну з них розфарбуйте окремим кольором.

3. Щоб показати зв'язки між елементами, використовуйте гілки, які виходять від центру та фарбуйте їх тим же кольором, що і блок відповідної категорії. Гілки повинні бути з основними передбачуваними відповідями на питання, вирішення проблеми або розвиток ідеї. Дотримуйтесь радіальної структури. Кожна гілка теж може гілкуватися, таким чином все вибудовується від головного до другорядного;

4. Враховуйте, що людське око не може швидко сприймати та опрацьовувати інформацію понад 8 кольорів одночасно.

5. Щоб уникнути ускладнення сприйняття змісту, дотримуйтесь ієрархії, розміщуйте підкатегорії інтелект-карти чітко на своєму рівні та намагайтесь залишати достатньо місця між окремими елементами.

6. Пишіть лаконічно. Ідеально, якщо у кожному блоці буде не більше трьох слів. Зменшувати розмір букв від центру до периферії схеми, це допоможе

наочно показати головні та другорядні поняття. Замість фраз записуються тільки ключові слова, що несуть основне смислове навантаження.

7. Щоб зробити інтелект-карту більш наочною, використовуйте світлини, малюнки та ілюстрації.

8. Не включайте в інтелект-карту понад 5 рівнів.

Основою діаграми зв'язків в роботі тестувальника (здобувача вищої освіти) зазвичай є об'єкт тестування. Для початку завдання (опис завдання) потрібно розбити на базові функції, відповівши на питання: «Для чого потрібен продукт (об'єкт, вид діяльності тощо)?», «Що користувачі (персонал об'єкту, виконавці, відповідальні особи) там будуть робити?», «Що керівник (відповідальна особа) хоче, щоб користувач там робив?».

Під час обговорення підходів до тестування нового продукту центральними питаннями можуть бути: «Які види тестування будуть використані?», «Які тести увійдуть до функціонального тестування?», «Які інструменти тестування будуть використані?».

Ментальні карти підходять для великих об'єктів (проектів), за який спочатку страшно братися. Але якщо почати візуалізувати, все розкладається по полицях. Весь мега об'єкт (проект), як клубок, поступово розмотується і виникає впорядкована карта послідовних дій. Ключова ідея породжує кілька основних великих, кожна з яких, в свою чергу, розвивається, конкретизується у вигляді ще більш дрібних. Головна умова – починати від основної цілі і рухатися до другорядних, а не навпаки.

Часто буває, коли з'являється новий об'єкт (проект, вид діяльності), специфікація до нього відсутня, або містить безліч тексту. Інформацію потрібно організувати та структурувати, оцінити витрати часу і ресурсів. Неможливо втримати в пам'яті всі логічні зв'язки та ланцюжки.

Інтелектуальні карти допомагають впорядкувати дані, знижують ризик заплутатися або забути деталі. Кожному елементу карти можна залишати коментарі, прикріплювати скріншоти та посилання, що дозволяє використовувати її і як документацію (наприклад, тест-план). Зникає необхідність вивчати купу тексту в пошуках потрібного місця для внесення змін або пошуку інформації. Візуалізація і наглядність ментальних карт також дозволяє побачити логічні неточності у документації, недоробки або можливі покращення тестованого продукту.

Зазвичай для структурування тестування елементів і функцій використовуються чеклісти, але вони бувають занадто довгими і заплутаними. Тому іноді легше скласти діаграми зв'язків, які більш наглядні за рахунок візуального формату і тому знижують ризик пропустити перевірку. Розставивши на мапі пріоритети, вже складно забути про першочергові завдання і найбільш важливі частини функціоналу. Інтелект-карта наочно ілюструє взаємозв'язки між елементами. Завдяки цьому, у разі появи бага в

одному місці, можна оперативно перевірити всі пов'язані з ним частини та функції.

Інтелектуальні карти допомагають структурувати та систематизувати інформацію у лаконічній формі, розставити пріоритети і не забути про важливі деталі. Ними можна замінити громіздкі тест-плани або довгі чеклісти. Наочність даних допомагає точніше проаналізувати ступінь трудомісткості, оцінити ризики, і, таким чином, ефективніше побудувати роботу над проєктом.

Приклад інтелектуальної карти:

4.2 Виконання вправ та завдань

Виконання вправ та завдань є важливим етапом у освітньому процесі, що допомагає закріпити знання, розвинути навички та покращити розуміння матеріалу здобувачами вищої освіти. Ефективне виконання вправ і завдань сприяє формуванню компетентностей та забезпечує перехід від теоретичних знань до практичного застосування.

Мета: закріплення та поглиблення знань, розвиток логічного мислення, навичок застосування теоретичних знань на практиці.

Вправи та завдання повинні бути чітко спрямовані на досягнення конкретних навчальних цілей, наприклад, засвоєння певних правил з охорони праці тощо, розширення словарного запасу (терміни та визначення), розвиток навичок аудіювання чи говоріння. Завдання повинні бути орієнтовані на практичне застосування знань, тобто здобувачі вищої освіти повинні мати можливість використовувати вивчене в реальних ситуаціях.

Важливо, щоб здобувачі вищої освіти отримували зворотний зв'язок щодо виконання своїх вправ і завдань, що дозволить їм зрозуміти свої помилки та покращити результати. Здобувачі вищої освіти повинні мати можливість рефлексувати над процесом виконання вправ і завдань, щоб зрозуміти, що вони засвоїли, що їм потрібно покращити та як вони можуть це зробити.

Розглянемо типи вправ та завдань, які можна використовувати:

а) написання есе - есе – жанр літературного твору, що являє собою прозовий твір невеликого обсягу, в якому автор викладає свої думки, враження та роздуми з певної теми, не претендуючи на вичерпне чи остаточне її трактування. Есе поєднує в собі елементи публіцистичної прози, відрізняється вільною композицією та суб'єктивною точкою зору автора.

Есе як навчальна та наукова робота надає змогу студенту найповніше висловити власні думки, зобразити свої особисті міркування та уявлення про певні проблеми чи факти – навіть якщо їхнім джерелом є чужі праці, а не особистісний досвід. Задана викладачем тема повинна бути близькою здобувачу вищої освіти, також здобувач вищої освіти може самостійно обрати роботу на вільну тему.

На відміну від твору, у якому проводиться аналіз вже написаної праці, есе містить авторську точку зору і позицію автора (здобувача вищої освіти) стосовно певної проблеми. Також однією з особливостей, які відрізняють його від твору, є парадоксальність, тобто мета полягає в тому, щоб здивувати присутніх в аудиторії, справити на них враження із допомогою яскравих образів, афоризмів, парадоксальних висловлювань. Написання есе вимагає від здобувача вищої освіти аналізу інформації, формулювання аргументів та висновків.

Есе допомагає розвивати навички ясного та зв'язкового викладу думок, а також уміння будувати текст у вільній формі. Робота над есе може допомогти здобувачу вищої освіти глибше вивчити та зрозуміти обрану тему.

Для того, щоб правильно написати есе, необхідно враховувати його специфічні особливості (ознаки), зокрема:

1. Наявність певної вузької теми, що містить проблему та спонукає здобувача вищої освіти замислитись.

2. Суб'єктивна авторська позиція. Цей вид жанру відрізняється саме наявністю авторського погляду на певну проблему, його відношенням до досліджуваної проблеми, мовою та мисленням.

3. Розмовний стиль написання. Необхідно уникати складних формулювань та доволі довгих речень. Важливим є дотримання невимушеного стилю, з метою налагодження контакту із аудиторією, яка буде оцінювати есе. При цьому, дуже важливо не перестаратись, оскільки можна перетворити роботу у неякісний текст, наповнений сленгом. Правильного емоційного забарвлення тексту додадуть короткі, прості й зрозумілі речення, а також використання різної інтонації у реченнях.

4. Детальний розбір проблеми, що висвітлюється. Власну точку зору доцільно аргументувати, спираючись на фактичний матеріал.

5. Змістовна єдність. Мабуть, це один з парадоксів жанру. Бувши вільним за композицією, орієнтованим на суб'єктивність, при цьому має внутрішню смислову єдність, тобто узгодженість основних тез та тверджень, внутрішню

гармонію аргументів і асоціацій, узгодженість тих суджень, у яких виражена особиста позиція здобувача вищої освіти.

6. Відносна стислість. Загалом обмежень щодо кількості сторінок немає, проте зазвичай даний жанр характеризується невеликим обсягом.

7. Довільна структура. Цей вид жанру має характер експозиції, яка не вписується ні в які конкретні рамки. Конструкція підпорядковується логіці, який дотримується здобувач вищої освіти, намагаючись при цьому розглянути проблему із різних аспектів.

8. Логіка викладу. Не зважаючи на вільну композицію, есе повинно мати внутрішню єдність, узгодженість тверджень здобувача вищої освіти, які виражають його думки та позиції щодо певної проблеми.

Отже, есе відрізняється особливим стилем написання, його метою є спонукання тих хто присутній в аудиторії до роздумів. Здобувач вищої освіти не наполягає на власній точці зору, а ніби запрошує тих, хто готовий підключитися до обговорення обміркувати й обговорити її.

Обирання теми для есе. Варіантів вибору теми може бути декілька. Так, в процесі вибору теми з запропонованого списку, доцільно обирати ту, щодо якої у здобувача вищої освіти вже є певні знання, міркування або просто зацікавленість.

У випадку відсутності списку тем, з-поміж яких можна обрати найбільш близьку, а було задано тільки загальний напрямок, необхідно урахувати на яку саме аудиторію буде розраховане відповідне есе, зокрема: викладач з дисципліни та здобувачі вищої освіти, які присутні в аудиторії.

Якщо даний вид жанру необхідно написати для здачі на перевірку викладачеві, варто обміркувати які саме якості будуть оцінюватися. Виходячи із цього, тему доцільно обирати так, щоб була змога виявити саме ті здібності, які очікуються від здобувача вищої освіти: оригінальність, уміння логічно вибудовувати власну точку зору, формулювати пропозиції, грамотність написання, обізнаність щодо проблеми яка розкривається тощо.

Структура есе. Структура есе зазвичай складається з трьох частин:

1. Вступна частина. Есе так само як і будь-яка інша письмова робота, містить вступну частину або вступ. Вдало написаний вступ спонукає слухачів зацікавитись та прослухати (прочитати) повністю роботу. Вступ може містити постановку проблеми і її суть, риторичне запитання, цитату тощо. У вступі дуже важливо сформулювати особливий емоційний настрій та підвести слухача до проблеми, що розглядається.

2 Основна частина. У основній частині доцільно навести різні точки зору щодо певної проблеми. Основна частина найчастіше складається із декількох підпунктів, кожен з яких містить три складові: теза (судження, яке доводиться), обґрунтування (аргументи, що застосовуються для доведення тези), підвисновок (часткова відповідь на основне запитання).

Аргументація може бути побудованою у такій послідовності:

- твердження;
- пояснення;
- приклади;
- підсумкове судження;
- висновки.

Аргументами є судження, які висловлюються для того, щоб слухач був переконаним в істинності певної точки зору. Зокрема, аргументами можуть бути різні життєві ситуації, думки науковців, певні факти, статистичні оцінки, докази тощо.

3 Висновки. У висновках поєднуються усі підсумки, які були зроблені по кожній тезі, представлений в основній частині. Слухач (викладач, здобувачі вищої освіти) повинен дійти логічного висновку виходячи із наведених у роботі аргументів. Доволі часто у висновках заново наводять проблему та роблять остаточний підсумок.

Написання есе. Доволі часто постає питання як написати есе? Одним із головних завдань написання даного виду жанру вважається переконання або спонукання здобувача вищої освіти. Коли здобувач вищої освіти вирішує розпочати писати, це означає, що він бажає або порушити якусь проблему, або показати, що запропоноване ним рішення - правильне. Навіть якщо дане есе не є самостійною ініціативою, а завданням викладача, в будь-якому випадку усе зводиться до вищезазначених цілей.

Декілька порад стосовно того, як розпочати писати есе. Перш, ніж приступити до написання, варто сформулювати основну ідею, визначити мету та ознайомитися з джерелами інформації для подальшої роботи.

Доцільно використовувати техніку фрірайтингу (вільне написання). Суть даної методики полягає у тому, щоб записати усі ідеї, які спадають на думку, при цьому не редагувати їх та не стежити за граматиною, пунктуацією, стилем тощо. Це хороший спосіб, який допомагає впоратись із творчою кризою та знайти неординарну ідею.

Дуже важливо не зациклюватися на вступі. Його можна написати й після того, коли вже буде написано основну частину. В такому випадку буде вже зрозуміло, про що йде мова, тому і вступ буде написати набагато простіше. Одним з доволі поширених варіантів написання есе - постановка запитання, відповідь на котре буде надано у висновках.

Структурування - зазвичай основною ідеєю кожного пункту роботи виступає одна теза, яка розкривається і підтверджується.

Документальність - за можливості варто використовувати офіційні документи, статистику чи інші джерела, які підтверджують думку автора (здобувача вищої освіти).

Доцільно робити останню пропозицію кожного абзацу переходом до нового аргументу.

Складання плану есе. Не варто прагнути того, щоб скласти одразу ідеальний план. В процесі роботи він може неодноразово редагуватись. Складання плану для написання есе не є обов'язковим, як і строге дотримання уже написаного плану. Відсутність обмежень і жорстких рамок є перевагою даного жанру. Якщо все ж автору (здобувачу вищої освіти) простіше чітко дотримуватись плану, тоді необхідно приділити час на його складання.

Всі головні думки варто зобразити в вигляді пунктів плану. Далі якомога детальніше деталізувати план, розбивши кожен пункт на підпункти. Слід перечитати план, переконатися в тому, що кожен пункт знаходиться на своєму місці і є достатньо деталізованим.

Написання вступу до есе. Після того, як план було складено, може виникнути нова складність. Вона полягає у тому, як розпочати писати сам текст, із яких слів розпочати есе.

Насправді немає чітких рекомендацій, як правильно почати цей вид жанру. Це не стаття або інша робота, яку потрібно оформити за шаблоном. Автор (здобувач вищої освіти) вільний у тому, як написати вступ – але він має зацікавити слухачів, означити перед ними проблему, якій присвячено текст.

Слід пам'ятати, що есе - це не реферат, і його не адресовано непідготовленому слухачу. Тому фрази, на кшталт: «Я хочу розповісти про...», «Сьогодні говоритимемо про...» можна опустити. Нема потреби перевантажувати роботу непотрібними вступними фразами.

Перед тим, як написати вступ, корисно ознайомитися з можливими для есе видами вступів. Приклади найпопулярніших різновидів (насправді їх набагато більше) наведено нижче:

Вид	Характеристика
Аналітичний вступ	Можна розпочати з визначення ключових термінів (що фігурують у заголовку або значущих для викладу)
Цитатний вступ	Як перше речення можна використовувати відповідну за змістом цитату когось із відомих вчених, філософів, політиків тощо. При цьому основна частина може як підтверджувати, так і спростовувати зміст цитати
Особистісний вступ	Можна розповісти про власний досвід, який зумовив вибір теми

Вступ може містити наступні елементи:

- актуальність теми;
- ступінь вивченості проблеми, виявлений до неї науковий інтерес;
- характеристика об'єкта дослідження (проблемної галузі), її стану та ключової термінології.

Варто пам'ятати, що саме вступ захоплює слухачів, переконує ознайомитись із роботою повністю. З яких слів почнеться есе, залежить від автора (здобувача вищої освіти), але вони мають бути цікавими, ставити

перед слухачами питанням. У вступній частині можна використати цитату або факт, який налаштує слухачів розглянути поставлену автором проблему.

Вступ до есе не виділяється як окремий блок (не робиться жодного заголовка на кшталт «Вступ»), він не розміщується на окремій сторінці. Після вступу не потрібні порожні рядки - одразу починається наступний текст. Також необхідно забезпечити логічний перехід між вступною частиною та основним текстом.

Написання основної частини есе. Основна частина вимагає найбільшої уваги, особливо в процесі складання плану. Основна частина може мати різну структуру, зокрема:

- теза - аргументація (і так - декілька разів) - спочатку фіксується думка, потім її доводять;
- зворотна структура (факти – висновок) - описується ситуація чи наводяться факти, робиться висновок. І так – декілька разів;
- теза і декілька аргументів (фактів) - в такому випадку одну тезу (думку) підтверджують декількома фактами. Теза може розміщуватися як спочатку, так й після таких фактів.

Під «тезою» мається на увазі коротка завершена думка, яку прагне донести автор (здобувач вищої освіти) до слухачів (викладача, здобувачів вищої освіти, які присутні в аудиторії). Під «аргументом» розуміють певний доказ тези. Ним може бути життєва ситуація, думка авторитетного науковця, статистична оцінка, наукова теорія або доведений наукою факт.

У ідеалі одну тезу повинні підтверджувати два аргументи. Оскільки одна присутнім в аудиторії може здатись непереконливою, а три та більше перевантажать текст. Утім, здобувач вищої освіти (автор) може наводити до своєї тези будь-яку кількість аргументів – багато чого залежить від самої думки здобувача вищої освіти, логіки розповіді, обсягу, плану.

Найголовніше, необхідно зберегти логічність, лаконічність і образність тексту. Досить важливим є те, щоб основна частина була побудована саме згідно з законами логіки.

Для побудови логічного тексту есе доцільно:

- зафіксувати тези;
- підібрати до кожної тези декілька аргументів;
- вибудувати тези у логічній послідовності: одна думка має витікати із іншої.

Завдяки таким діям перед здобувачем вищої освіти буде докладний план. Залишиться написати текст – і есе буде практично готовим. Проте, перш ніж розпочати працювати над текстом, слід перевірити, чи тези були сформовані у логічній послідовності та чи достатньо переконливими є відповідні докази.

Написання висновків до есе. Наприкінці тексту, зазвичай, підсумовують все те, що було зазначено в есе. Існує декілька підходів щодо того, як завершити роботу:

- риторичне запитання - якщо есе було написано в формі запитань-відповідей, завершити його можна риторичним питанням, яке змушує читача самого обміркувати прочитане та сформулювати власний висновок.

Приклад риторичного запитання: «Як довго ми будемо порушувати правила безпеки на воді та наражатися на небезпеку?»

- резюмування авторської позиції - класичний варіант завершення тексту. Досить просто коротко викласти висновок зі сказаного вище.

Приклад резюмування авторської позиції: «Таким чином, вирішення проблем безпеки на воді залежить у першу чергу, тих хто проводить час на відпочинку біля води. Формування безпекової свідомості та особистої відповідальності залежить від самих відпочиваючих».

- заклик до активних дій - метою є підштовхування читача стати активним учасником якогось заходу чи ініціативи.

Приклад заклику до активних дій: «Отже, працівники підприємства повинні стати більш активними в питаннях забезпечення безпеки на робочих місцях, відповідально ставитися до виконання вимог нормативно-правових актів з охорони праці».

- використання цитати - набагато простіше винести цитату в епіграф, але іноді вона доречна й у висновку.

Приклад використання цитати: «Отже, підсумовуючи наше дослідження варто згадати відому цитату: «Це не питання дотримання правил - це питання людської життя.» - Джон Говард.

- кільцева композиція - висновок має перекликатися із вступом. Найпростіший варіант: у вступі порушується питання, у висновку дається на нього відповідь.

Приклад кільцевої композиції:

Вступ

Скільки ще потрібно говорити про необхідність виконання правил безпеки на робочих місцях, щоб тисячі працівників щороку не зазнавали травм під час виконання своїх професійних обов'язків?

Висновки

Зрозумівши, що виробничий травматизм залишається однією з найгостріших проблем у сфері охорони праці в Україні. Наслідки таких випадків можуть бути не лише фізично болісними для потерпілих, а й мати серйозні соціально-економічні наслідки для підприємств та держави в цілому. Тому, об'єднавши зусилля кожного працюючого на підприємстві ми досягнемо належних безпечних умов праці без травм та виробничих ризиків.

Дуже важливо, щоб висновки не були надуманими та не виникали «нізвідки».

Рекомендації до написання висновків до есе:

- висновки повинні бути короткими;
- підсумковий висновок має базуватися на викладених в основній частині роботи фактах і доводах, на розглянутих позиціях вчених та результатах

експериментів. Завершальна частина має узгоджуватись із наведеними в тексті елементами експертної думки;

- висновок не повинен містити принципово нових фактів – лише узагальнення згаданих раніше;

- стилістика висновку має відповідати стилістиці всієї роботи. Якщо робота написана в сухому науковому стилі, не варто додавати у висновок художні засоби, інакше воно виглядатиме чужорідним, штучно приєднаним, а не органічним продовженням. Аналогічно й у випадку, якщо за основу було взято публіцистичний стиль: висновок не повинен бути значно строгим;

- не слід перестраховуватися за допомогою фраз «На мою скромну думку», «Хоч я і не експерт» та подібних до них. Це виглядає як виправдання та невпевненість;

- головне, щоб слухачі зрозуміли, що есе має логічне завершення.

Як правило, у висновках повинно бути лише те, до чого має дійти слухач, після ознайомлення з основною частиною.

Цитування в есе. Доволі часто, щоб написати есе, необхідні додаткові джерела інформації. Щоб запозичувати звідти інформацію і не бути звинуваченими в плагіаті, необхідно робити бібліографічні посилання на відповідне джерело наприкінці сторінки або усієї роботи.

Найпоширеніші помилки при написанні есе. Розглядаючи, як правильно написати даний вид жанру, необхідно навести приклади поширених помилок:

Поширені помилки в процесі написання есе
та способи їх вирішення

Помилка	Характеристика (рекомендації)
Передмова	Надто багато вступних речень, розширених міркувань. Роботу необхідно писати чітко та по суті.
Багатослівність	Есе має доволі обмежений обсяг – не слід витрачати його на зайві фрази та слова. Від надмірної деталізації необхідно відмовитися.
Надмірно довгі фрази	Довгі фрази самі по собі не доводять що-небудь. Коли є змога обійтися без них – краще переформулювати свої думки. Короткі, змістовні речення (фрази) досить часто мають набагато більший вплив на читача.
Перевантаженість	Не слід включати надмірну кількість визначень, статистичного матеріалу, якщо цього не вимагається темою. Також не варто захоплюватись складними термінами й поняттями – це перевантажить роботу.
Порушена структура	Писати необхідно таким чином, щоб зміст мав виражену вступну частину, тези й аргументи, висновки.
Тема не розкрита	Цей вид жанру є доволі лаконічним, а тому існує ризик що тема залишиться нерозкритою. Необхідно простежити за тим, щоб основне питання мало відповідь, а проблема – вирішення у тексті роботи.
Погано перевірений текст	Обмежившись перевіркою правопису, можна пропустити наявність двозначних виразів та невдалих оборотів. Даний вид роботи має бути написаний чітко, всі тези повинні мати переконливі аргументи.

Таким чином, володіючи знанням стосовно того, що таке есе, яка структура есе, як написати есе, Ви матимете змогу уникнути поширених помилок та створити цікаву і переконливу роботу.

б) відповіді на запитання - одним з видів відповідей на запитання є тестування. Тести - це метод оцінювання, який використовується для вимірювання знань, навичок, здібностей або інших характеристик здобувачів вищої освіти. Вони складаються з набору стандартизованих завдань або запитань, які призначені для виявлення певних якостей або рівня знань.

Тести є важливим інструментом для оцінювання, який використовують при вивченні дисципліни «Безпека життєдіяльності» для отримання об'єктивної інформації про рівень знань, навичок, здібностей здобувачів вищої освіти.

Тестове завдання складається з чотирьох частин:

1. Інструкція. Містить вказівку - де і як робити позначки, записи при виконанні завдання (на окремому листку на проти номеру тесту поставити номер передбачуваної відповіді).

2. Текст завдання. Питання вимагають однозначної відповіді, твердження, істинності чи хибності, завдання, передбачає певну дію (визначення відповідності послідовності).

3. Варіанти відповіді. Передбачаються тестових завдань першого рівня - тести з дисципліни «Безпека життєдіяльності» є простими, тобто одне запитання – одна відповідь.

4. Правильна відповідь, еталон. Кожне тестове питання має еталон завдання – правильну відповідь.

Якість засвоєння знань і вмінь здобувачів вищої освіти виявляється при виконанні ними відповідної діяльності.

в) практичні роботи - практичні роботи з дисципліни «Безпека життєдіяльності» - це заходи освітнього процесу, які спрямовані на формування у здобувачів освіти навичок безпечної поведінки в різних життєвих ситуаціях, запобігання нещасним випадкам та надзвичайним ситуаціям, а також на вміння надавати першу домедичну допомогу та застосування знань з безпеки життєдіяльності на практиці. Вони включають виконання робіт, які імітують реальні виробничі ситуації, з метою навчити здобувачів вищої освіти правильно діяти в умовах, що становлять потенційну небезпеку.

Характеристика: спостереження за об'єктами дослідження, проведення дослідів, збирання матеріалу тощо.

Мета: розвиток спостережливості, вміння аналізувати та узагальнювати, формування дослідницьких навичок, формування у здобувачів вищої освіти навичок безпечної життєдіяльності, підвищення рівня їхньої свідомості щодо безпеки та профілактики виробничого травматизму та професійних

захворювань. Це дозволить попередити нещасні випадки на виробництві та покращити умови праці, відчувати себе в безпеці у природних умовах.

Практичні роботи з дисципліни «Безпека життєдіяльності» включають різноманітні завдання, спрямовані на формування у здобувачів вищої освіти знань, умінь та навичок забезпечувати безпеку в різних сферах життєдіяльності. Вони можуть включати ідентифікацію та оцінку небезпек, розробку заходів запобігання та захисту, а також надання першої допомоги:

- ідентифікація небезпек: визначення потенційних загроз в різних середовищах (природному, техногенному, соціальному, воєнному);
- оцінка ризиків: аналіз ймовірності настання та наслідків небезпечних подій;
- заходи безпеки: розробка та впровадження заходів, спрямованих на запобігання нещасним випадкам та надзвичайним ситуаціям;
- перша допомога: надання невідкладної допомоги при травмах та отруєннях, втрати свідомості, у тому числі за допомогою дефібрилятора, зупинка кровотечі;
- пожежна безпека: заходи щодо запобігання пожеж, використання вогнегасників, евакуація;
- цивільний захист: дії в умовах надзвичайних ситуацій (наприклад, евакуація, укриття тощо);
- охорона здоров'я: заходи щодо збереження здоров'я та профілактики захворювань;
- екологічна безпека: заходи щодо захисту довкілля та раціонального використання природних ресурсів;
- безпека дорожнього руху: правила поведінки на дорозі, використання засобів захисту.

Приклади практичних завдань:

- аналіз небезпек на робочому місці та розробка інструкцій з безпеки;
- проведення тренувань з надання першої допомоги при травмах;
- розробка плану евакуації з приміщення у разі пожежі;
- моделювання ситуацій, пов'язаних із надзвичайними ситуаціями (наприклад, землетрус, повінь тощо);
- оцінка якості повітря та води у певному районі;
- аналіз безпеки дорожнього руху на конкретній ділянці дороги (місто Миколаїв, Миколаївська область).

Практичні роботи з безпеки життєдіяльності мають на меті навчити здобувачів вищої освіти мислити системно, передбачати небезпеки, запобігати їм та діяти ефективно у разі їх виникнення.

г) розігрування діалогів - діалоги з безпеки життєдіяльності – це важлива частина роботи з забезпечення безпеки та здоров'я майбутніх працівників на робочому місці та пересічних громадян. Вони включають обговорення питань безпеки життєдіяльності між викладачем та здобувачами вищої освіти, а

також між самими здобувачами вищої освіти. Такі діалоги можуть відбуватися у формі інструктажів, бесід, навчань, обговорень у групах тощо.

На заняттях з дисципліни «Безпеки життєдіяльності» застосовуються такі основні типи діалогу (відповідно будуть надані завдання здобувачам вищої освіти на самопідготовку щодо їхньої розробки):

- діалог-розпитування;
- діалог-домовленість;
- діалог-обмін враженнями (думками);
- діалог-обговорення (дискусія).

Діалог-розпитування. Може бути одностороннім або двостороннім. У першому випадку ініціатива запитувати інформацію належить лише одному здобувачу вищої освіти (доповідачу), у другому - кожному з сторін (доповідачу, здобувачам вищої освіти, які присутні на заняттях).

Двосторонній діалог-розпитування розвиває ініціативність обох партнерів, характерну для природного спілкування.

Діалог-домовленість. Одне з важливих умінь, яким здобувачі вищої освіти повинні оволодіти з першого заняття навчання дисципліни «Безпеки життєдіяльності», є вміння вести діалог-домовленість. Діалог-домовленість використовується при вирішенні співрозмовниками питання про плани та наміри, він є найбільш посильним для здобувачів вищої освіти.

Після оволодіння діалогом-домовленістю здійснюється навчання змішаного типу діалогу: розпитування - домовленості.

Діалог-обмін враженнями (думками). Метою такого діалогу є виклад власного бачення по питанню (темі), яке вивчається, події, явища, коли співрозмовники (здобувачі вищої освіти) висловлюють свою думку, наводять аргументи для доказу, погоджуються з точкою зору партнера або спростовують її. При цьому ініціатива ведення бесіди є двосторонньою.

Діалог-обговорення (дискусія). Є найскладнішим для оволодіння, коли співрозмовники прагнуть виробити якесь рішення, дійти певних висновків, переконати один одного в чомусь.

Функціональні типи діалогів

Функціональний тип діалогу	Характеристика типів діалогу
Діалог - розпитування	Розпитування одностороннє чи двостороннє. Розвиває ініціативність обох партнерів.
Діалог - домовленість	Використовується при вирішенні співрозмовниками питання про плани та наміри. Після оволодіння діалогом - домовленістю здійснюється навчання змішаного типу діалогу: розпитування - домовленості.
Діалог - обмін враженнями (думками)	Розвиває власне бачення здобувачів вищої освіти певних подій, явищ, предметів. Співрозмовники висловлюють свою думку, наводять аргументи для доказу, погоджуються з точкою зору партнера або

	спростовують її. Ініціатива ведення діалогу - двостороння.
Діалог - дискусія	Розвиває у співрозмовників прагнення виробити певне рішення дійти певних висновків, переконати один одного в чомусь. Використовуються невербальні засоби, мовленнєві кліше, слова для підтримки розмови.

Характеристика шляхів навчання діалогічного мовлення. Існують різні шляхи навчання діалогічного мовлення, з яких можна виділити два основні:

- перший шлях - «згори вниз» - навчання діалогічного мовлення розпочинається зі слухання діалогу зразка з його подальшим варіюванням, а згодом і створювання власних діалогів в аналогічних ситуаціях спілкування;

- другий шлях - «знизу вгору» - надання елементів для самостійної побудови діалогу на основі запропонованої навчальної комунікативної ситуації, що не включає прослуховування діалогів - зразків. Відомо, що діалогічна єдність складається з реплік - ініціативних та репродуктивних;

д) творчі завдання – це навчальні завдання, які вимагають від здобувачів вищої освіти застосування креативного мислення та інноваційних підходів для вирішення проблем безпеки життєдіяльності та здоров'я працюючих на робочих місцях. Такі завдання можуть включати виявлення та вирішення конкретних проблем безпеки життєдіяльності, охорони праці та гігієни праці або пропозицію інноваційних рішень для зменшення ризиків, як у природному середовищі, так і на виробництві.

Творчі завдання з безпеки життєдіяльності мають на меті не лише перевірку знань, а й розвиток умінь творчо мислити, аналізувати потенційні небезпеки, розробляти пропозиції щодо їх усунення чи мінімізації. Такі завдання можуть включати розробку сценаріїв, аналіз конкретних ситуацій, пошук нестандартних рішень, а також проектування систем безпеки.

Основні характеристики творчих завдань з безпеки життєдіяльності:

- комплексність: завдання охоплюють різні аспекти безпеки, такі як виробнича, побутова, екологічна та інші сфери;

- практична спрямованість: результати виконання завдань мають бути корисними для реальної життя, сприяти підвищенню безпеки в різних умовах;

- креативність та інноваційність: завдання стимулюють пошук нових, нестандартних рішень для забезпечення безпеки;

- аналітичні здібності: вимагають умінь аналізувати ситуації, визначати потенційні небезпеки та прогнозувати наслідки;

- уміння працювати в команді: деякі завдання можуть передбачати командну роботу, що розвиває навички співпраці та обміну досвідом;

- оцінка ризиків: завдання можуть включати аналіз ризиків, оцінку ймовірності виникнення небезпек та розробку заходів щодо їх зниження;

- розробка заходів безпеки: сприяють виробленню навичок розробки конкретних заходів та рекомендацій для забезпечення безпеки у різних умовах;

- врахування особливостей конкретного середовища: завдання можуть враховувати специфіку різних середовищ, наприклад, виробничої, навчальної, побутової.

Приклади творчих завдань з охорони праці:

- розробка плану евакуації для конкретного приміщення з урахуванням можливих надзвичайних ситуацій;

- аналіз небезпек на робочому місці та розробка пропозицій щодо їх усунення або мінімізації;

- створення презентації або відеоролика на тему безпеки у побуті для певних вікових груп;

- розробка системи безпеки для освітніх закладів чи спортивної площадки університету тощо;

- аналіз та розробка рекомендацій щодо безпечного використання електроприладів на дому;

- створення інформаційного бюлетеня з питань безпеки для мешканців певного району.

Творчі завдання з безпеки життєдіяльності розвивають у здобувачів вищої освіти почуття відповідальності за власну безпеку та безпеку оточуючих; сприяють формуванню у здобувачів вищої освіти відповідального ставлення до здобуття знань та навичок з безпеки життєдіяльності.

ж) підготовка рефератів - підготовка рефератів з безпеки життєдіяльності - це процес створення письмової роботи, яка розглядає різні аспекти безпеки та ситуації на виробництві. Такі реферати можуть включати огляд законодавства, аналіз ризиків на конкретному прикладу, розробку пропозицій щодо покращення умов життєдіяльності, а також дослідження конкретних випадків порушень правил безпеки життєдіяльності.

Основні аспекти підготовки рефератів з дисципліни «Безпеки життєдіяльності»:

Тематика: реферат може охоплювати широкий спектр питань, пов'язаних з безпеки життєдіяльності, наприклад, законодавство про охорону праці, організація безпеки на виробництві, професійні захворювання, перша допомога, психологія праці тощо.

Мета: метою реферату може бути як узагальнення теоретичних знань, так і практичне застосування їх для вирішення конкретних проблем з безпеки життєдіяльності людини.

Джерела: для підготовки реферату використовують різноманітні джерела, такі як законодавчі акти, наукові статті, технічні документи, статистичні дані, а також особистий досвід тощо.

Структура: типовий реферат з безпеки життєдіяльності має включати вступ, основну частину з аналізом проблеми та висновки.

Оформлення: реферат повинен бути оформлений згідно з загальноприйнятими вимогами до наукових робіт.

Приклади тем рефератів:

- пожежна безпека у закладах вищої освіти: розгляньте причини пожеж, правила евакуації, використання вогнегасників, дії в разі пожежі;
- безпека дорожнього руху: проаналізуйте причини дорожно-транспортних подій, правила дорожнього руху для пішоходів та водіїв, безпеку велосипедистів, використання ременів безпеки;
- безпека під час надзвичайних ситуацій: розгляньте дії в разі повені, землетрусу, урагану, терористичного акту тощо;
- екологічна безпека та охорона здоров'я: дослідить вплив забруднення довкілля на здоров'я людини, заходи щодо зменшення загрози;
- охорона праці на виробництві: розгляньте правила безпеки на робочому місці, використання засобів індивідуального захисту, профілактику професійних захворювань;
- безпека харчування: розгляньте правила зберігання та приготування їжі, безпеку продуктів харчування, профілактику харчових отруєнь;
- психологічна безпека у закладі вищої освіти: розгляньте причини булінгу, профілактику та боротьбу з булінгом, психологічну підтримку здобувачів вищої освіти;
- безпека в інтернеті: розгляньте правила безпечного користування інтернетом, захист особистих даних, профілактику кіберзлочинів;
- перша домедична допомога: розгляньте надання першої допомоги при травмах, опіках, отруєннях, кровотечах тощо;
- цивільний захист у місті Миколаєві: розгляньте плани цивільної захисту в місті, дії населення в разі надзвичайних ситуацій, інфраструктуру цивільної захисту.

Вибираючи тему, враховуйте інтереси та рівень знань. Для успішного виконання реферату рекомендується використовувати сучасну наукову літературу та нормативні документи.

Важливість підготовки рефератів з охорони праці:

- підготовка рефератів сприяє поглибленому вивченню питань безпеки життєдіяльності та формуванню професійних компетенцій;
- розвиток критичного мислення: аналіз та узагальнення інформації, необхідні для написання реферату, розвивають критичне мислення та здатність до вирішення проблем;
- реферати можуть містити конкретні пропозиції щодо покращення умов праці та профілактики нещасних випадків, що сприяє створенню безпечного та здорового робочого середовища.

Підготовка рефератів з безпеки життєдіяльності є важливим елементом навчання та підвищення обізнаності у сфері безпеки та гігієни праці.

з) підготовка презентацій - підготовка презентацій з безпеки життєдіяльності - це наочна демонстрація певної інформації про закономірності виникнення небезпек, їхніх властивостей, наслідків впливу на організм людини, основ захисту здоров'я та життя людини, та реалізації відповідних заходів створення безпечних умов життя у вигляді презентації під час виступу, лекції, захисту завдань тощо.

Мета такої презентації - навчити здобувачів вищої освіти правилам безпеки, запобігти нещасним випадкам та професійним захворюванням, а також ознайомити з вимогами законодавства у сфері безпеки життєдіяльності та цивільного захисту.

Підготовка презентацій з охорони праці:

- визначення цілей та аудиторії - необхідно чітко сформулювати, які знання та навички потрібно передати здобувачам вищої освіти, та врахувати їхній досвід та рівень підготовки;

- вибір структури та змісту - презентація має бути логічною та послідовною, включати основні положення законодавства, правила безпеки, приклади нещасних випадків та способи їх уникнення, а також алгоритм надання першої допомоги;

- підбір візуальних матеріалів - використання ілюстрацій, фотографій, відео, інфографіки робить презентацію більш зрозумілою та цікавою;

- використання мови, зрозумілої для аудиторії - важливо уникнути складних термінів та формулювань, які можуть бути незрозумілими для працівників;

- забезпечення інтерактивності - включення питань для обговорення, тестів для перевірки знань та інших елементів, які залучають аудиторію, робить навчання більш ефективним;

- регулярне оновлення інформації - законодавство та технології змінюються, тому важливо регулярно переглядати та оновлювати зміст презентацій.

Ефективна презентація з охорони праці – це не просто передача інформації, а створення умов для формування культури безпеки у здобувачів вищої освіти.

к) підготовка наукової статті (тез) - вимагає чіткого планування, ретельного аналізу, послідовного викладу та дотримання вимог оформлення. Важливо визначити тему, зібрати матеріал, проаналізувати його, сформулювати тези, написати текст, перевірити та оформити.

Етапи підготовки наукової статті (тез):

1. Визначення теми та мети дослідження - оберіть конкретну та вузьку тему, яка вас цікавить. Чітко сформулюйте мету дослідження, наприклад,

вивчити певний аспект проблеми, запропонувати нове рішення, перевірити гіпотезу.

2. Збір та аналіз матеріалу - знайдіть та опрацюйте наукові джерела: статті, книги, монографії, статистичні дані. Виділіть ключові моменти, які стануть основою для ваших тез.

3. Формулювання тези - тези мають бути стислими, але інформативними, висвітлювати основні положення вашого дослідження. У тезах має бути чітко сформульована проблема, мета, основні результати та висновки.

4. Написання тексту тез - структуруйте текст тез логічно та послідовно. Використовуйте науковий стиль, уникайте загальних фраз та «води». Забезпечте лаконічність та чіткість формулювань.

5. Оформлення тез - дотримуйтесь вимог щодо обсягу, шрифту, міжрядкового інтервалу та інших параметрів, встановлених організаторами конференції або видавництвом. Зазначте ключові слова, які допоможуть у пошуку вашої роботи. Перевірте текст на наявність помилок. Вкажіть джерела використаних матеріалів.

6. Редагування та перевірка - перечитайте тези кілька разів, звертаючи увагу на логіку викладу, послідовність думок, точність формулювань. Перевірте текст на наявність помилок та плагіату. За потреби зверніться до викладача-наукового керівника.

Важливо: дотримуйтесь термінів подачі тез. Не допускайте плагіату. Слідкуйте за актуальністю інформації. Пам'ятайте, що тези – це коротке подання вашої наукової роботи, а не її повний виклад.

5. Методичні вказівки до виконання творчих та письмових робіт індивідуального завдання самопідготовки

5.1 Загальні вказівки до виконання та оформлення індивідуальних завдань самопідготовки

Робота складається з розв'язання індивідуальних завдань самопідготовки по кожній темі дисципліни «Безпека життєдіяльності». Варіантів вибору теми індивідуальних завдань самопідготовки може бути декілька.

Перший (пріоритетний) - кожен здобувач вищої освіти може запропонувати викладачу тему індивідуального завдання самопідготовки самостійно. Вибір теми індивідуального завдання самопідготовки здобувачами вищої освіти повинен базуватися на кількох ключових принципах, які забезпечать ефективність та результативність освітнього процесу. До них належать: відповідність освітнім цілям, інтересам та мотивації здобувача вищої освіти, наявність достатніх ресурсів, актуальність та практична значущість, а також можливість самостійного вивчення та контролю.

Важливо обирати ті, які дозволять поглибити знання, закріпити навички, а також сприятимуть подальшому розвитку. Тема не повинна бути надто складною

або об'ємною для самостійного вивчення та опрацювання в конкретні терміни.

Зверніться до викладача та обговоріть з ним свої ідеї. Викладач може надати корисні поради, підказати цікаві напрямки та допомогти з вибором теми. Узгодження самостійно обраної теми індивідуального завдання самопідготовки здобувачем вищої освіти є обов'язковим.

Другий - кожен здобувач вищої освіти вибирає завдання за власним бажанням, самостійно з запропонованого списку індивідуальних завдань самопідготовки. Умова – обрані здобувачами вищої освіти теми індивідуальних завдань самопідготовки не повинні бути однаковими у межах одної академічної групи. Якщо практичні заняття, згідно розкладу занять, проходять одночасно у декілька груп - обрані здобувачами вищої освіти теми індивідуальних завдань самопідготовки не повинні бути однаковими у межах присутніх в аудиторії.

Доцільно обирати тему, щодо якої у здобувача вищої освіти вже є певні знання, міркування або просто зацікавленість. Вибирайте ту тему, яка дозволить вам розширити свій кругозір та отримати нові знання. Вибирайте тему, яку ви зможете опрацювати за відведений для цього час. Самостійна робота має бути ефективною, тому не варто вибирати занадто складні теми, які ви не зможете опрацювати.

Третій - згідно з порядкового номеру у навчальному журналі викладача. Кожне індивідуальне завдання самопідготовки має свою назву. Здобувач вищої освіти згідно свого порядкового номеру у навчальному журналі викладача ознайомлюється з темою завдання.

Якщо здобувачу вищої освіти необхідна допомога в опрацюванні обраної теми він може звернутися до викладача та обговорити з ним свої ідеї. Не хтуйте консультацією з викладачем, він може надати корисні поради, підказати цікаві напрямки та допомогти з вибором та опрацюванням теми.

Якщо тема вже обрана іншим здобувачем вищої освіти (дивись пріоритетність вибору тем індивідуального завдання самопідготовки), здобувач вищої освіти, який обирає тему завдання за порядковим номером у навчальному журналі викладача може обрати таку ж тему, але зміст теми повинен бути альтернативним іншій роботі. Тоді захист індивідуальних завдань самопідготовки здобувачів вищої освіти буде одночасним з використанням методу дискусії*.

* Протистояння двох точок зору часто називають конфліктом поглядів чи дискусією. Це ситуація, коли дві сторони мають різні думки, ідеї чи переконання щодо певного питання. Варто також зазначити, що протистояння точок зору може бути корисним, оскільки воно сприяє обговоренню, аналізу та пошуку кращих рішень.

Якщо здобувач вищої освіти не бажає вступати в дискусію, він вправі обрати іншу тему індивідуального завдання самопідготовки, яка залишилася вільною від вибору**.

**** Свободний вибір теми в цьому випадку має на увазі те, що здобувач вищої освіти може обрати тему індивідуального завдання після того, як усі здобувачі вищої освіти, які обирають теми за порядковим номером у навчальному журналі викладача, обрали свої теми.**

Порядок виконання індивідуальних завдань самопідготовки. Спершу потрібно уважно прочитати та зрозуміти завдання, потім скласти план його виконання, виділивши послідовність дій та необхідні ресурси. Далі - самостійне виконання завдання, після чого відбувається перевірка (самоперевірка, взаємоперевірка, перевірка викладачем), публічний захист індивідуального завдання та оцінювання завдання викладачем).

Порядок виконання індивідуальних завдань самопідготовки включає такі етапи:

1. Аналіз завдання – уважно прочитайте завдання. Зрозумійте його суть та вимоги. Визначте, які знання та навички потрібні для виконання. З'ясуйте, які матеріали та ресурси вам знадобляться.

2. Планування - складіть план дій, означивши послідовність виконання завдання. Розділити годину на кожен етап роботи. Знайдіть раціональні прийоми для виконання завдання.

3. Виконання - працюйте самостійно, дотримуючись плану. Намагайтеся застосовувати знання та навички, здобуті на заняттях дисципліни. Звертайте увагу на деталі та перевіряйте правильність виконання.

4. Перевірка - проведіть самоперевірку виконаного завдання. За потреби, обговоріть завдання з іншими здобувачами вищої освіти (взаємоперевірка). Уточніть правильність виконання у викладача.

5. Оцінювання - оцініть власну роботу (самооцінка). Взаємооцініть роботу інших здобувачів вищої освіти (взаємооцінка). Візьміть до уваги попередню оцінку викладача (якщо ви зверталися до викладача за консультацією).

6. Оформлення індивідуального завдання самопідготовки – вимоги до оформлення індивідуального завдання самопідготовки викладені в розділі № 5. Методичні вказівки до виконання творчих та письмових робіт індивідуального завдання самопідготовки.

7. Публічний захист - це процедура, під час якої здобувач вищої освіти представляє результати своєї роботи (на практичному занятті) перед викладачем та здобувачами вищої освіти, та відповідає на їх запитання.

У разі виникнення труднощів при роботі над індивідуальним завданням самопідготовки звертайтеся за допомогою до викладача.

Якщо здобувач вищої освіти був відсутній на заняттях, де викладач пояснював порядок виконання та оформлення індивідуальних завдань самопідготовки, він зобов'язаний особисто отримати методичні вказівки до виконання індивідуального завдання самопідготовки у викладача (асистента) на консультації (графік консультацій викладача) або самостійно ознайомиться з Методичними рекомендаціями до виконання індивідуальних завдань

самопідготовки здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ОПП «Агроінженерія» спеціальності 208 «Агроінженерія» денної та заочної форми здобуття вищої освіти. Після ознайомлення з Методичними рекомендаціями та у разі виникнення труднощів у усвідомленні змісту Методичних рекомендацій необхідно обов'язково звернутися до викладача за роз'ясненнями.

5.2 Загальні вимоги до оформлення роботи

Після вивчення теоретичної частини курсу, здобувачі вищої освіти виконують індивідуальне завдання самопідготовки. Індивідуальне завдання самопідготовки пишуть чітко і розбірливо на аркушах паперу формату А - 4 з полями для зауважень викладача-рецензента.

Робота виконується у рукописному виді на одному боці паперу формату А4 з розмірами сторін 210 × 297 мм. Поля: зліва - 30 мм, справа - 15 мм, зверху - 20 мм, знизу - 15 мм. Кожен абзац починається відступом, рівним 12,5 мм від лівого краю. Робота пишеться чорним чорнилом чітким розбірливим почерком, а також враховуються всі перераховані вище вимоги. Кількість сторінок індивідуального завдання самопідготовки не більше 3 – 5 сторінок. Помилки і графічні неточності, виявлені в процесі виконання роботи, допускається виправляти зафарбовуванням штрихом і написанням на тому ж місці виправлених матеріалів.

Усі сторінки роботи повинні бути пронумеровані починаючи з титульного листа (на титульному листі номер не ставиться). Номери сторінок ставляться арабськими цифрами в правому верхньому куті аркуша. Виконана індивідуальне завдання самопідготовки вкладається в обкладинку і зшивається.

Структурними елементами тексту роботи є розділ і підрозділ (голова та параграф). Розділи (глави) повинні мати порядкові номери в межах всієї роботи, позначений арабськими цифрами з крапкою, підрозділи (параграфи) - в межах кожного розділу. Номери підрозділів складаються з номерів розділу і підрозділу, розділених крапкою. В кінці номера підрозділу також ставиться крапка (наприклад 1.1., 2.1.). Найменування розділів і підрозділів повинні бути короткими. Найменування розділів і підрозділів записуються у вигляді заголовків. Перенесення слів у заголовках і підкреслення заголовків не допускається. Відстань між заголовком розділу і текстом при виконанні роботи має становити 5 – 7 мм. Відстань між заголовком підрозділу і текстом - 1 інтервал. У межах одного розділу кожний наступний підрозділ розташовується в міру закінчення попереднього. Якщо після заголовка підрозділу на сторінці міститься менше трьох рядків тексту, по підрозділ слід почати з нової сторінки.

5.3 Оформлення титульного листа індивідуального завдання самопідготовки

Титульний лист індивідуального завдання самопідготовки є першим листом індивідуальної роботи і містить загальні відомості про неї. На титульному аркуші зверху вказується назва вищого навчального закладу та кафедри, де виконана робота. У середині аркуша великим шрифтом прописними літерами розташовується назва індивідуального завдання самопідготовки. У нижній частині титульного листа вказуються прізвище та ініціали студента, найменування навчальної дисципліни, курс, спеціальність, група; нижче прізвище, ініціали вчений ступінь, вчене звання (посада) викладача. Внизу титульного аркуша зазначається місце і рік виконання роботи. Приклад оформлення титульного листа наведено у додатку № 1.

5.4 Оформлення змісту індивідуального завдання самопідготовки

Якщо індивідуальне завдання самопідготовки має розділи і підрозділи необхідно починати роботу з змісту. Зміст відображає короткий зміст індивідуального завдання самопідготовки. Воно включає найменування всіх розділів, підрозділів та пунктів (якщо вони мають заголовки), а також введення, висновки, перелік прийнятих скорочень, список використаної літератури та додатку. У змісті проти кожної назви окремої частини роботи в правій стороні аркуша в одну колонку проставляються номер сторінки, з якої починається ця частина роботи. Текст роботи розташовується в точній відповідності зі змістом. Якщо індивідуальне завдання самопідготовки не має розділів і підрозділів відображати зміст не треба.

5.5 Оформлення основної частини індивідуального завдання самопідготовки

В основній частині викладається зміст теми. Цю частину рекомендується розділити на питання, що розкривають сутність проблеми. Збільшувати кількість питань не слід, так як це призведе до їх поверхневої розробки чи значного перевищення обсягу роботи. Обсяг – 3 – 5 сторінок.

5.5.1 Оформлення ілюстрацій

Текстовий зміст роботи може бути проілюстровано графіками, діаграмами, схемами. Вони можуть бути розташовані як по ходу написання роботи (по можливості ближче до відповідних частин тексту), так і в кінці її на окремих сторінках або у додатку.

Ілюстрації розташовуються так, щоб їх було зручно розглядати без повороту аркуша або з поворотом за годинниковою стрілкою. Кожна ілюстрація повинна мати внизу підпис «малюнок», порядковий номер і назву. Усі ілюстрації нумеруються арабськими цифрами в межах розділу. Якщо при посиланні номер малюнка не вживається, то слово «малюнок» пишеться повністю (на цьому малюнку зображено ...). Посилання на раніше згадані

люстрації, робляться з скороченням слова «дивись». Наприклад: «див рис. 1.2.».

Сама ілюстрація і її назва мають бути розташовані на одному аркуші. Допускається нумерація ілюстрацій у межах всієї роботи.

Кожна ілюстрація, якщо вона не складена не особисто студентом, повинна мати посилання на літературне джерело, звідки вона була запозичена.

5.5.2 Побудова таблиць

Цифровий матеріал, представлений у роботі, як правило, оформляється у вигляді таблиць. Кожна таблиця повинна мати заголовок і порядковий номер. Тема пишуть малими літерами і розміщується над таблицею посередині.

Усі таблиці, якщо їх в роботі більше одного, нумеруються арабськими цифрами. Над правим верхнім кутом таблиці міститься напис «Таблиця ...» із зазначенням її номера. Якщо в тексті лише одна таблиця, то номер їй не присвоюється і слово «таблиця ...» не пишуть. На всі таблиці в тексті роботи повинні бути посилання. Таблиці розміщують у тексті одразу за першим згадуванням про неї. Невеликі таблиці розташовують безпосередньо в тексті по ходу викладу матеріалу, для великих таблиць відводиться окрема сторінка. Таблиці, як правило, не розриваються. Не допускається розміщувати таблицю і її заголовок на різних сторінках.

Якщо таблиці не вміщуються на одному аркуші, то її переносять на інший аркуш і в цьому випадку в таблиці вводиться нумерація граф.

Таблиці повинні бути наочними, зрозумілими без звернень до тексту. В іншому випадку таблиця повинна супроводжуватися необхідними коментарями в тексті, безпосередньо прилягає до таблиці, або в спеціальному примітці до таблиці.

5.5.3 Позначення формул

Формули, якщо їх в роботі більше одного, нумеруються арабськими цифрами в межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули, розділених крапкою. Формулу слід розташовувати в середині рядка. Номер вказується з правої сторони аркуша на рівень формули в круглих дужках.

На номер використаної формули робиться посилання в тексті. Наприклад, «... у формулі 1.1. показана залежність ... ». Допускається послідовна нумерація формул у межах всієї роботи. Формули слід виділяти з основного тексту вільними рядками.

Якщо формула запозичена у якого-небудь автора або взята з навчального посібника, необхідно робити обов'язкову посилання на її першоджерело в тексті роботи або у примітці.

5.5.4 Посилання

У тексті роботи допускаються посилання на нормативно-правові акти, соціально-економічну літературу та інші бібліографічні джерела. Посилатися слід на бібліографічний джерело в цілому або на його розділи і додатки. Посилання робляться на ті першоджерела, які використовувалися при написанні роботи. При надсиланні до твору (джерелу), опис якого включено в список використаної літератури, в тексті роботи після згадки про нього проставляють у квадратних дужках номер, під яким воно значиться в бібліографічному списку, і номер сторінки. Наприклад, [2.9, с.59] - стор 59 дев'ятого джерела з другого розділу списку літератури (див. пункт «список літератури»).

5.6 Оформлення списку літератури індивідуального завдання самопідготовки

Список літератури повинен містити перелік літературних джерел які вивчаються в процесі дослідження проблеми, офіційні нормативні акти, спеціальні, періодичні, методичні, статистичні та інші матеріали.

При цитуванні джерел обов'язкове посилання на них з дотриманням основних правил цитування. Список літератури, використаних при написанні роботи подається у такому порядку:

1. Основні законодавчі та нормативно-правові акти (Закони України, Постанови Кабінету Міністрів України, НПАОП, Рекомендації структурних органів влади).

2. Основна література (підручники, навчальні посібники, практикуми, курси лекцій).

3. Додаткова література (ДБН, ДСанПіН, ДСН, ДСТУ, Міждержавні стандарти, Рекомендації, Директива, Переліки).

4. Інтернет-ресурси (офіційні сайти відповідних державних органів влади, інформаційно-пошукових правових систем, бібліотек, порталів, інтернет-газет).

Літературні джерела розташовуються в алфавітному порядку за першими літерами прізвища автора або назви матеріалу.

5.7 Оформлення додатків індивідуального завдання самопідготовки

У додаток включаються матеріали, які автор вважає за доцільне винести за межі основного тексту. Додатки необхідно розташовувати після списку літератури індивідуального завдання самопідготовки.

5.8 Додатки.

5.8.1 Оформлення титульного листа індивідуального завдання самопідготовки.

Додаток 1.

Миколаївський національний аграрний університет
Кафедра методики професійного навчання

Індивідуальне завдання самопідготовки
Тема № 1 «Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності»

Виконав
Здобувач вищої освіти:
Іванов І.І.
Група: М 2/1
Керівник:
доцент,
канд. екон. наук
Курепін В.М.

Миколаїв
2025

Дані вимоги щодо виконання творчих та письмових робіт індивідуального завдання самопідготовки є обов'язковими для всіх індивідуальних завдань самопідготовки, однак в окремих випадках, викладач може висунути додаткові вимоги.

6 Індивідуальні завдання самопідготовки

Тема № 1. Вступ. Загальні питання охорони праці.

Використовуючи одну з форм виконання індивідуальних завдань самопідготовки підготувати відповіді на запитання:

1. Безпека життєдіяльності як категорія.
2. Складові галузі дисципліни «Безпека життєдіяльності» та її світоглядно-професійний характер.
3. Поняття про діяльність людини в життєвому середовищі.
4. Визначення безпеки, небезпеки, безпеки людини, безпеки життєдіяльності.
5. Загрози, надзвичайної ситуації.
6. Небезпека для людини та її відчуття.
7. Ідентифікація небезпек.
8. Аксиоми безпеки життєдіяльності.
9. Головний методологічний принцип безпеки життєдіяльності.
10. Системний аналіз у безпеці життєдіяльності.
11. Поняття системного аналізу.
12. Три стадії вивчення ризику.
13. Дерево відмов: визначення, мета використання.
14. П'ять етапів побудови дерева відмов.
15. Умовні позначення елементів для побудови дерева відмов.
16. Прийоми аналізу ризику: аналіз видів відмов і наслідків; аналіз критичності.
17. Порівняльні дані різних методів аналізу: попередній аналіз небезпек; аналіз за допомогою дерева відмов; аналіз видів відмов і наслідків; аналіз критичності.
18. Ідентифікація небезпек та її принципи.
19. Людська активність та її сутність.
20. Необхідні умови досягнення безпеки життєдіяльності.

Виконання практичних робіт.

Користуючись поняттям аксиоми безпеки життєдіяльності визначити потенційну і реальну небезпеку для людей, об'єктів господарювання, навколишнього середовища, природи від запропонованих явищ, процесів, подій, надзвичайних ситуацій. Дайте обґрунтовану відповідь на запропоновану ситуацію.

Завдання № 1.

Оцінити можливі наслідки впливу вибуху масляного трансформатора електропідстанції для населення містечка, об'єктів господарювання, навколишнього середовища. Електропідстанція розташована у межах населеного пункту, поруч з об'єктами господарювання: майстернями по ремонту автомобілів, цехом по виготовленню пластикових вікон, оптовим

складом будівельних матеріалів, продуктовою крамницею. Електропідстанція забезпечувала подачу електроенергії на три населених пункта. Обґрунтуйте відповіді на питання: Які можливі ураження людей, об'єктів господарювання можуть бути від вибуху масляного трансформатора електропідстанції? Які небезпеки можуть виникнути у такій ситуації. Які негативні наслідки для населення, навколишнього середовища, об'єктів господарювання відбудуться в умовах запропонованої ситуації? Яку (які) з аксіом безпеки життєдіяльності ви використали і чому (обґрунтуйте використання вами аксіом)?

Оцінити очікувану обстановку; визначити безпечні дії тих, хто опинився в епіцентрі подій для уникнення людських втрат, а також будь-яких руйнувань об'єктів господарювання. Сформулювати висновки і рекомендації за результатами проведеного дослідження.

Відповідь: Завдання визначає умови, в яких потрібно діяти та приймати рішення. Від здобувача вищої освіти вимагається проаналізувати певну ситуацію, визначити можливі варіанти вирішення та обрати у своїй відповіді найкращий, враховуючи обставини, що склалися.

Завдання № 2.

Оцінити можливі наслідки для мікрорайону Намив міста Миколаєва, такого природного явища, як сильний вітер (до 45 м/с) з опадами у вигляді дощу (злива на протязі 40 хвилин) з грозою. Природне явище виникло у вівторок між 11.00-12.30 годин без попереднього повідомлення про штормове попередження. Обґрунтуйте відповіді на питання: Які наслідки можливі при виникненні такого природного явища для мешканців мікрорайону Намив, об'єктам господарювання? Які небезпеки можуть виникнути для мешканців мікрорайону Намив? Які ризики можливі при виникненні такого природного явища для мешканців мікрорайону Намив та об'єктам господарювання? Яку (які) з аксіом безпеки життєдіяльності ви використали і чому (обґрунтуйте використання вами аксіом)?

Оцінити очікувану обстановку; визначити безпечні дії тих, хто опинився в епіцентрі подій для уникнення людських втрат, а також будь-яких руйнувань об'єктів господарювання. Сформулювати висновки і рекомендації за результатами проведеного дослідження.

Відповідь: Завдання визначає умови, в яких потрібно діяти та приймати рішення. Від здобувача вищої освіти вимагається проаналізувати певну ситуацію, визначити можливі варіанти вирішення та обрати у своїй відповіді найкращий, враховуючи обставини, що склалися.

Завдання № 3.

Оцінити можливі наслідки припинення теплопостачання для мікрорайону Ліски міста Миколаєва у лютому на строк до 5 днів у мирний час. Надзвичайна подія з припиненням теплопостачання виникла у середу о 12.30. Обґрунтуйте відповіді на питання: Які наслідки можливі при виникненні такої ситуації для мешканців мікрорайону Ліски, об'єктам

господарювання? Які небезпеки можуть виникнути для мешканців мікрорайону Ліски? Які ризики можливі при виникненні такої ситуації явища для мешканців мікрорайону Намив та об'єктам господарювання? Яку (які) з аксіом безпеки життєдіяльності ви використали і чому (обґрунтуйте використання вами аксіом)?

Оцінити очікувану обстановку; визначити безпечні дії тих, хто опинився в епіцентрі подій для уникнення людських втрат, а також будь-яких руйнувань об'єктів господарювання. Сформулювати висновки і рекомендації за результатами проведеного дослідження.

Відповідь: Завдання визначає умови, в яких потрібно діяти та приймати рішення. Від здобувача вищої освіти вимагається проаналізувати певну ситуацію, визначити можливі варіанти вирішення та обрати у своїй відповіді найкращий, враховуючи обставини, що склалися.

Завдання № 4.

Оцінити можливі наслідки для мікрорайону Новий Водопій міста Миколаєва, такого природного явища, як землетрус силою у 5 балів по шкалі Ріхтера. Природне явище виникло у понеділок між 13.00-13.30 годин без попереднього повідомлення про землетрус. Обґрунтуйте відповіді на питання: Які наслідки можливі при виникненні такого природного явища для мешканців мікрорайону Новий Водопій, об'єктам господарювання? Які небезпеки можуть виникнути для мешканців мікрорайону Новий Водопій? Які ризики можливі при виникненні такого природного явища для мешканців мікрорайону Новий Водопій та об'єктам господарювання? Яку (які) з аксіом безпеки життєдіяльності ви використали і чому (обґрунтуйте використання вами аксіом)?

Оцінити очікувану обстановку; визначити безпечні дії тих, хто опинився в епіцентрі подій для уникнення людських втрат, а також будь-яких руйнувань об'єктів господарювання. Сформулювати висновки і рекомендації за результатами проведеного дослідження.

Відповідь: Завдання визначає умови, в яких потрібно діяти та приймати рішення. Від здобувача вищої освіти вимагається проаналізувати певну ситуацію, визначити можливі варіанти вирішення та обрати у своїй відповіді найкращий, враховуючи обставини, що склалися.

Завдання № 4.

Оцінити можливі наслідки пожежі на сховищі нафтопродуктів Акціонерного товариства «Науково-виробничий комплекс газотурбобудування «Зоря»-«Машпроект» для мікрорайону ЮТЗ (населення, господарювання, навколишнього середовища (парків, скверів)). Сховищі нафтопродуктів розташована у межах населеного пункту міста Миколаїв: з півночі розташований залізничний вокзал, селище Горького, зелений парк; на сході – зелене насадження, залізничні колії, приватні будинки, об'єкти господарювання (крамниці); на півдні – захисна дубовий

гай, багатоквартирні житлові будинки, заправна станція (бензин, газ), спортивний комплекс), трамвайна колія маршрутів № 1, № 7, проспект Богоявленський з інтенсивним рухом транспорту; з заходу - дубовий гай, багатоквартирні житлові будинки, непрацюючий промисловий ринок, об'єкти господарювання (крамниці, мілкий приватний бізнес), вулиця Космонавтів з інтенсивним рухом транспорту. Обґрунтуйте відповіді на питання: Які можливі ураження людей, об'єктів господарювання можуть бути від пожежі на сховищі нафтопродуктів Акціонерного товариства «Науково-виробничий комплекс газотурбобудування «Зоря»-«Машпроект»? Які небезпеки можуть виникнути у такій ситуації. Які негативні наслідки для населення, навколишнього середовища, об'єктів господарювання відбудуться в умовах запропонованої ситуації? Яку (які) з аксіом безпеки життєдіяльності ви використали і чому (обґрунтуйте використання вами аксіом)?

Оцінити очікувану обстановку; визначити безпечні дії тих, хто опинився в епіцентрі подій для уникнення людських втрат, а також будь-яких руйнувань об'єктів господарювання. Сформулювати висновки і рекомендації за результатами проведеного дослідження.

Відповідь: Завдання визначає умови, в яких потрібно діяти та приймати рішення. Від здобувача вищої освіти вимагається проаналізувати певну ситуацію, визначити можливі варіанти вирішення та обрати у своїй відповіді найкращий, враховуючи обставини, що склалися.

Завдання № 5.

Оцінити можливі наслідки для мікрорайону Соляні міста Миколаєва, такого природного явища, як ожеледиця. Природне явище виникло у січні, п'ятницю. З ранку багато мешканців мікрорайону Соляні були здивовані таким явищем, як ожеледиця. Але у четвер о 21.30 години засоби масової інформації передали попередження ДСНС України про природню небезпеку. Обґрунтуйте відповіді на питання: Які наслідки можливі при виникненні такого природного явища для мешканців мікрорайону Соляні, об'єктам господарювання? Які небезпеки можуть виникнути для мешканців мікрорайону Соляні? Які ризики можливі при виникненні такого природного явища для мешканців мікрорайону Соляні та об'єктам господарювання? Яку (які) з аксіом безпеки життєдіяльності ви використали і чому (обґрунтуйте використання вами аксіом)?

Оцінити очікувану обстановку; визначити безпечні дії тих, хто опинився в епіцентрі подій для уникнення людських втрат, а також будь-яких руйнувань об'єктів господарювання. Сформулювати висновки і рекомендації за результатами проведеного дослідження.

Відповідь: Завдання визначає умови, в яких потрібно діяти та приймати рішення. Від здобувача вищої освіти вимагається проаналізувати певну ситуацію, визначити можливі варіанти вирішення та обрати у своїй відповіді найкращий, враховуючи обставини, що склалися.

Завдання № 6.

Оцінити можливі наслідки для населених пунктів Василівка та Новопетрівка, такого природного явища, як пожежа сухої трави. Природне явище виникло у вівторок між 22.00-22.30 години, причина виникнення пожежі невідома. Умови: вітер до 15 м/с, відстань до населеного пункту Василівка – 200 метрів, до Новопетрівка 1,5 кілометрів; територія пожежі є пасовищем великої рогатої худоби селища Новопетрівка. По території на який виникла пожежа проходить дорога, яка зв'язує населені пункти Василівка та Новопетрівка. Обґрунтуйте відповіді на питання: Які наслідки можливі при виникненні такого природного явища для мешканців населених пунктів Василівка та Новопетрівка, об'єктам господарювання, природньому середовищу? Які небезпеки можуть виникнути для мешканців населених пунктів Василівка та Новопетрівка? Які ризики можливі при виникненні такого природного явища для мешканців населених пунктів Василівка та Новопетрівка та об'єктам господарювання? Яку (які) з аксіом безпеки життєдіяльності ви використали і чому (обґрунтуйте використання вами аксіом)?

Оцінити очікувану обстановку; визначити безпечні дії тих, хто опинився в епіцентрі подій для уникнення людських втрат, а також будь-яких руйнувань об'єктів господарювання. Сформулювати висновки і рекомендації за результатами проведеного дослідження.

Відповідь: Завдання визначає умови, в яких потрібно діяти та приймати рішення. Від здобувача вищої освіти вимагається проаналізувати певну ситуацію, визначити можливі варіанти вирішення та обрати у своїй відповіді найкращий, враховуючи обставини, що склалися.

Завдання № 7.

Оцінити можливі наслідки пожежі сміття на балконі 3 поверху 9-ти поверхового житлового будинку по вул. Новозаводська, 4, кв. 13 місто Миколаїв. Причина - невідома. Умови: пожежа виникла о 10.00, у квартирі під час виникнення пожежі знаходилися стара бабуса віком 84 роки та мала дитина віком 4 роки. У під'їзді 9-ти поверхового житлового будинку на час виникнення надзвичайної події знаходилося 24 особи: 9 на першому та другому поверхах, решта на поверхах вище 3 поверху; евакуаційні сходи будівлі не захищені засобами димовидалення. Обґрунтуйте відповіді на питання: Які можливі ураження людей можуть виникнути при такій ситуації (мешканців квартири, будівлі)? Які небезпеки можуть виникнути у такій ситуації для мешканців квартири, будівлі. Які негативні наслідки можуть виникнути для мешканців квартири, будівлі в умовах запропонованої ситуації? Яку (які) з аксіом безпеки життєдіяльності ви використали і чому (обґрунтуйте використання вами аксіом)?

Оцінити очікувану обстановку; визначити безпечні дії тих, хто опинився в епіцентрі подій для уникнення людських втрат, а також будь-яких руйнувань

об'єкту господарювання. Сформулювати висновки і рекомендації за результатами проведеного дослідження.

Відповідь: Завдання визначає умови, в яких потрібно діяти та приймати рішення. Від здобувача вищої освіти вимагається проаналізувати певну ситуацію, визначити можливі варіанти вирішення та обрати у своїй відповіді найкращий, враховуючи обставини, що склалися.

Завдання № 8.

Оцінити можливі наслідки такого природного явища, як сильний град (розмір градинок – 10-13 см), для населених пунктів Мішково-Погорілого та Пересадівка. Природне явище виникло у суботу між 07.00-08.00 години, мешканці населеного пункту Пересадівка отримали повідомлення від міських органів влади про можливе природне явище, а мешканці населеного пункту Мішково-Погорілого повідомлення не отримали, внаслідок ушкодження електропостачання (електроенергія у населений пункт не подавалася, інтернет був відсутній з вечора). Обґрунтуйте відповіді на питання: Які наслідки можливі при виникненні такого природного явища для мешканців населених пунктів Мішково-Погорілого та Пересадівка, об'єктам господарювання, природньому середовищу? Які небезпеки можуть виникнути для мешканців населених пунктів Мішково-Погорілого та Пересадівка? Які ризики можливі при виникненні такого природного явища для мешканців населених пунктів Мішково-Погорілого та Пересадівка та об'єктам господарювання, природньому середовищу? Яку (які) з аксіом безпеки життєдіяльності ви використали і чому (обґрунтуйте використання вами аксіом)?

Оцінити очікувану обстановку; визначити безпечні дії тих, хто опинився в епіцентрі подій для уникнення людських втрат, а також будь-яких руйнувань об'єктів господарювання. Сформулювати висновки і рекомендації за результатами проведеного дослідження.

Відповідь: Завдання визначає умови, в яких потрібно діяти та приймати рішення. Від здобувача вищої освіти вимагається проаналізувати певну ситуацію, визначити можливі варіанти вирішення та обрати у своїй відповіді найкращий, враховуючи обставини, що склалися.

Завдання № 9.

Оцінити можливі наслідки потрапляння боєприпасів їх уламків, внаслідок бойових дій. Умови: у липні о 01:28, по території по вул. Знам'янська, 4, ТОВ «Миколаївський авіаремонтний завод ДП «НАРП», внаслідок бойових дій трапилося влучання бойових ракет типу «Іскандер». Виникла пожежа в цеху № 3 ТОВ «Миколаївський авіаремонтний завод ДП «НАРП» - площа - 5000 м², знищено – цех. Поруч з об'єктом нападу був розташований склад боєприпасів. Обґрунтуйте відповіді на питання: Які можливі ураження людей можуть виникнути при такій ситуації (працівників ТОВ «Миколаївський авіаремонтний завод ДП «НАРП», мешканців мікрорайону Кульбакіне міста Миколаєва)? Які небезпеки можуть виникнути у такій ситуації для

працівників ТОВ «Миколаївський авіаремонтний завод ДП «НАРП», мешканців мікрорайону Кульбакіне та об'єктів господарювання, які розташовані на території мікрорайону? Які негативні наслідки можуть виникнути для працівників ТОВ «Миколаївський авіаремонтний завод ДП «НАРП», мешканців мікрорайону Кульбакіне та об'єктів господарювання, які розташовані на території мікрорайону в умовах запропонованої ситуації? Яку (які) з аксіом безпеки життєдіяльності ви використали і чому (обґрунтуйте використання вами аксіом)?

Оцінити очікувану обстановку; визначити безпечні дії тих, хто опинився в епіцентрі подій для уникнення людських втрат, а також будь-яких руйнувань об'єкту господарювання. Сформулювати висновки і рекомендації за результатами проведеного дослідження.

Відповідь: Завдання визначає умови, в яких потрібно діяти та приймати рішення. Від здобувача вищої освіти вимагається проаналізувати певну ситуацію, визначити можливі варіанти вирішення та обрати у своїй відповіді найкращий, враховуючи обставини, що склалися.

Завдання № 10.

Оцінити можливі наслідки такого природного явища, як сильні снігопади, для селища Весняне Миколаївського району Миколаївської області, населення на час виникнення природного явища становить 994 особи. Природне явище виникло у понеділок між 01.30-04.00 годин, на місцевість, де розташоване селище Весняне випало піврічна норма опадів у вигляді снігу (кучугур 1,5-2,00 метра), посилила обстановку пониження температури повітря до -18°C . Мешканці селища Весняне напередодні отримали повідомлення від місцевої влади, але не всі це повідомлення прийняли до уваги. Обґрунтуйте відповіді на питання: Які наслідки можливі при виникненні такого природного явища для мешканців селища Весняне, об'єктам господарювання, природньому середовищу? Які небезпеки можуть виникнути для мешканців селища Весняне та громади? Які ризики можливі при виникненні такого природного явища для мешканців селища Весняне та об'єктам господарювання, природньому середовищу? Яку (які) з аксіом безпеки життєдіяльності ви використали і чому (обґрунтуйте використання вами аксіом)?

Оцінити очікувану обстановку; визначити безпечні дії тих, хто опинився в епіцентрі подій для уникнення людських втрат, а також будь-яких руйнувань об'єктів господарювання. Сформулювати висновки і рекомендації за результатами проведеного дослідження.

Відповідь: Завдання визначає умови, в яких потрібно діяти та приймати рішення. Від здобувача вищої освіти вимагається проаналізувати певну ситуацію, визначити можливі варіанти вирішення та обрати у своїй відповіді найкращий, враховуючи обставини, що склалися.

Завдання № 11.

Оцінити можливі наслідки повідомлення про погрозу замінування об'єкту ТРЦ «City Center». У жовтні у неділю о 15.05 адміністрації ТРЦ «City Center» надійшло повідомлення про замінування об'єкту господарювання. На час повідомлення в ТРЦ «City Center» знаходилося 1334 особи: 54 працівника та 1280 відвідувачів, із них 63 дитини. Після повідомлення про загрозу можливого вибуху не всі відвідувачі зреагували належним чином: більша частка відвідувачів одразу почала виконувати дії, які транслявала адміністрація об'єкту через гучномовні пристрої, інша не квапилася покидати крамниці, кафе, ігрові майданчики, у тому числі діти голосно просили батьків ще трішечки залишитися на ігрових майданчиках. Працівники кінотеатру «Multiplex» з затримкою припинили показ кіносеансу на 15 хвилин (у залі кінотеатру знаходилися 67 особи, з них 15 дітей). Обґрунтуйте відповіді на питання: Які можливі ураження людей можуть виникнути при такій ситуації (працівників ТРЦ «City Center», відвідувачів, окремо опишіть небезпеку для дітей)? Які небезпеки можуть виникнути у такій ситуації для працівників ТРЦ «City Center», відвідувачів? Які негативні наслідки можуть виникнути для працівників ТРЦ «City Center», відвідувачів та об'єктів господарювання, які розташовані на площах ТРЦ «City Center» в умовах запропонованої ситуації? Яку (які) з аксіом безпеки життєдіяльності ви використали і чому (обґрунтуйте використання вами аксіом)?

Оцінити очікувану обстановку; визначити безпечні дії тих, хто опинився в епіцентрі подій для уникнення людських втрат, а також будь-яких руйнувань об'єкту господарювання. Сформулювати висновки і рекомендації за результатами проведеного дослідження.

Відповідь: Завдання визначає умови, в яких потрібно діяти та приймати рішення. Від здобувача вищої освіти вимагається проаналізувати певну ситуацію, визначити можливі варіанти вирішення та обрати у своїй відповіді найкращий, враховуючи обставини, що склалися.

Завдання № 12.

Оцінити можливі наслідки повідомлення про погрозу замінування Миколаївського національного університету. У вересні в середу о 10.40 адміністрація інженерно-енергетичного факультету отримала повідомлення про замінування навчального корпусу № 2 інженерно-енергетичного факультету. На час повідомлення в корпусі № 2 інженерно-енергетичного факультету знаходилося 857 особи: 24 особи професорсько-викладацького складу, 15 осіб співробітників деканату та кафедр факультету, 8 осіб технічного персоналу та 810 здобувачів вищої освіти. Після повідомлення про загрозу можливого вибуху не всі присутні в навчальному корпусі № 2 зреагували належним чином: деякі викладачі, після отримання повідомлення через ретранслятор навчального корпусу одразу почала виконувати дії, які транслявала адміністрація факультету (евакуйовувати здобувачів вищої

освіти з аудиторій), інші не квапилися покидати навчальні аудиторії, продовжували утримувати здобувачів вищої освіти, проводячи заняття далі (як вини пояснювали до завершення наявного питання по лекції). Працівники кафедр також зреагували на ситуацію не належним чином: одні з затримкою зреагували на повідомлення (почали евакуюватися через 10-15 хвилин), інші відмовилися покидати приміщення кафедр та лабораторій, мотивуючи свою поведінку хибними викликами. Технічний персонал одразу правильно зреагував на ситуацію. Обґрунтуйте відповіді на питання: Які можливі ураження присутніх у навчальному корпусі № 2 можуть виникнути при такій ситуації (здобувачів вищої освіти, професорсько-викладацькій склад, співробітники факультету та кафедр, технічний персонал)? Які небезпеки можуть виникнути у такій ситуації для присутніх у навчальному корпусі № 2 (здобувачів вищої освіти, професорсько-викладацькій склад, співробітники факультету та кафедр, технічний персонал)? Які негативні наслідки можуть виникнути для присутніх у навчальному корпусі № 2 при такій ситуації (здобувачів вищої освіти, професорсько-викладацькій склад, співробітники факультету та кафедр, технічний персонал)? Яку (які) з аксіом безпеки життєдіяльності ви використали і чому (обґрунтуйте використання вами аксіом)?

Оцінити очікувану обстановку; визначити безпечні дії тих, хто опинився в епіцентрі подій для уникнення людських втрат, а також будь-яких руйнувань об'єкту господарювання. Сформулювати висновки і рекомендації за результатами проведеного дослідження.

Відповідь: Завдання визначає умови, в яких потрібно діяти та приймати рішення. Від здобувача вищої освіти вимагається проаналізувати певну ситуацію, визначити можливі варіанти вирішення та обрати у своїй відповіді найкращий, враховуючи обставини, що склалися.

Завдання № 13.

Оцінити можливі наслідки повідомлення про виявленні вибухового пристрою на залізничному вокзалі Миколаїв. У червні в суботу о 16.45 обхідник залізничних колій виявив вибуховий пристрій на третій колії під товарним складом поїзда, який перевозив пиломатеріали. Про вибуховий пристрій він одразу повідомив адміністрацію залізничного вокзалу Миколаїв, але не поклавився огородити місце виявлення вибухового пристрою та не попередив своїх колег обхідників залізничних колій про небезпечну нахідку.

На час виявлення вибухового пристрою на залізничних коліях знаходилися: на другій колії пасажирський поїзд «Херсон-Харків» з пасажирами у вагонах, на четвертій колії – товарний склад – цистерни з паливом (54 цистерни); на першу колію очікується прибуття пасажирського поїзду «Київ-Миколаїв (час прибуття о 17.00); на перонах залізничного вокзалу знаходилися проводжаючі та зустрічаючі особи у кількості 59 осіб, з них 11 дітей; у будівлі залізничного вокзалу ще 74 особи, з них 18 дітей та

працівники вокзалу – 22 особи. Поруч з залізничним вокзалом розташовані: селище Горького та багатоквартирні будинки. Під час евакуації людей стався вибух пристрою. Обґрунтуйте відповіді на питання: Які можливі ураження людей можуть виникнути при такій ситуації (працівників залізничного вокзалу, відвідувачів залізничного вокзалу, пасажирів поїздів, пересічних громадян, окремо опишіть небезпеку для дітей)? Які небезпеки можуть виникнути у такій ситуації для працівників залізничного вокзалу, відвідувачів залізничного вокзалу, пасажирів поїздів, пересічних громадян, окремо опишіть небезпеку для дітей? Які негативні наслідки можуть виникнути для працівників залізничного вокзалу, відвідувачів залізничного вокзалу, пасажирів поїздів, пересічних громадян, окремо опишіть небезпеку для дітей та об'єктів господарювання, які розташовані на площі біля залізничного вокзалу та мешканців селища Горького та багатоквартирних домів в умовах запропонованої ситуації? Яку (які) з аксіом безпеки життєдіяльності ви використали і чому (обґрунтуйте використання вами аксіом)?

Оцінити очікувану обстановку; визначити безпечні дії тих, хто опинився в епіцентрі подій для уникнення людських втрат, а також будь-яких руйнувань об'єкту господарювання. Сформулювати висновки і рекомендації за результатами проведеного дослідження.

Відповідь: Завдання визначає умови, в яких потрібно діяти та приймати рішення. Від здобувача вищої освіти вимагається проаналізувати певну ситуацію, визначити можливі варіанти вирішення та обрати у своїй відповіді найкращий, враховуючи обставини, що склалися.

Завдання № 14.

Оцінити можливі наслідки надзвичайної події, яка виникла при пошкодженні ємності з паливом, яку транспортували на вантажному автомобілі. У серпні у четвер о 08.20 при транспортуванні ємності з паливом на вантажному автомобілі виникла розгерметизація ємності з паливом. Пальне вилилося на асфальт проїзної частини проспекту Богоявленський кут вулиці Південна на площі 80 м². На час події на проспекті Богоявленський був інтенсивний рух громадського та приватного транспорту, мешканці мікрорайону ЮТЗ активно переміщалися у районі надзвичайної події. Поруч з місцем події розташовані продуктовий ринок, мережа магазинів, трамвайна колія трамвайних маршрутів № 1, № 7. Обґрунтуйте відповіді на питання: Які можливі ураження людей можуть виникнути при такій ситуації (пересічні громадяни)? Які небезпеки можуть виникнути у такій ситуації для пересічних громадян на місці події? Які негативні наслідки можуть виникнути для пересічних громадян, окремо опишіть небезпеку для дітей та об'єктів господарювання, які розташовані на проспекту Богоявленський кут вулиці Південна в умовах запропонованої ситуації? Яку (які) з аксіом безпеки життєдіяльності ви використали і чому (обґрунтуйте використання вами аксіом)?

Оцінити очікувану обстановку; визначити безпечні дії тих, хто опинився в епіцентрі подій для уникнення людських втрат, а також будь-яких руйнувань об'єкту господарювання. Сформулювати висновки і рекомендації за результатами проведеного дослідження.

Відповідь: Завдання визначає умови, в яких потрібно діяти та приймати рішення. Від здобувача вищої освіти вимагається проаналізувати певну ситуацію, визначити можливі варіанти вирішення та обрати у своїй відповіді найкращий, враховуючи обставини, що склалися.

Завдання № 15.

Оцінити можливі наслідки такого природного явища, як зсув ґрунту. У мікрорайоні Казарського, який розташований в Інгульському районі міста Миколаєва є загроза зсуву ґрунту. В небезпечній зоні можуть опинитися супермаркет «Гиппо», багатоквартирна будівля, п'ять приватних будинків. Обґрунтуйте відповіді на питання: Які наслідки можливі при виникненні такого природного явища для мешканців мікрорайону Казарського, об'єктам господарювання? Які небезпеки можуть виникнути для мешканців мікрорайону Казарського та об'єктам господарювання? Які ризики можливі при виникненні такого природного явища для мешканців мікрорайону Казарського та об'єктам господарювання? Яку (які) з аксіом безпеки життєдіяльності ви використали і чому (обґрунтуйте використання вами аксіом)?

Оцінити очікувану обстановку; визначити безпечні дії тих, хто опинився в епіцентрі подій для уникнення людських втрат, а також будь-яких руйнувань об'єктів господарювання. Сформулювати висновки і рекомендації за результатами проведеного дослідження.

Відповідь: Завдання визначає умови, в яких потрібно діяти та приймати рішення. Від здобувача вищої освіти вимагається проаналізувати певну ситуацію, визначити можливі варіанти вирішення та обрати у своїй відповіді найкращий, враховуючи обставини, що склалися.

Завдання № 16.

Оцінити можливі наслідки надзвичайної події, яка виникла на проспекті Героїв України, 19, у місті Миколаєві - ДТП за участю вантажного автомобіля - бензовоза DAF та легкового автомобіля Ford Focus. Зіткнення транспортних засобів відбулося у вівторок о 15.30. При зіткненні автомобілів цистерна бензовозу DAF вибухнула та сталася пожежа на площі 110 м². На час події на проспекті Героїв України був інтенсивний рух громадського та приватного транспорту, у районі надзвичайної події поруч з проспектом. Поруч з місцем події на проспекті Героїв України, 19 розташовані багатоквартирні будівлі, на першому поверху яких є приміщення магазинів, кафе. Обґрунтуйте відповіді на питання: Які можливі ураження людей можуть виникнути при такій ситуації (пересічні громадяни)? Які небезпеки можуть виникнути у такій ситуації для пересічних громадян на місці події? Які негативні наслідки

можуть виникнути для пересічних громадян, окремо опишіть небезпеку для дітей та об'єктів господарювання, які розташовані на проспекту Героїв України, 19 в умовах запропонованої ситуації? Яку (які) з аксіом безпеки життєдіяльності ви використали і чому (обґрунтуйте використання вами аксіом)?

Оцінити очікувану обстановку; визначити безпечні дії тих, хто опинився в епіцентрі подій для уникнення людських втрат, а також будь-яких руйнувань об'єкту господарювання. Сформулювати висновки і рекомендації за результатами проведеного дослідження.

Відповідь: Завдання визначає умови, в яких потрібно діяти та приймати рішення. Від здобувача вищої освіти вимагається проаналізувати певну ситуацію, визначити можливі варіанти вирішення та обрати у своїй відповіді найкращий, враховуючи обставини, що склалися.

Завдання № 17.

Оцінити можливі наслідки потрапляння боєприпасів їх уламків, внаслідок бойових дій. Умови: у липні о 09:56 завдано ракетного удару (попередньо «Кинджал») по місту Миколаїв, вулиця Айвазовського, 29, термінал «Ольвія», внаслідок бойових дій трапилося влучання бойової ракети типу «Кинджал» у склад з хімічними речовинами. У складі з хімічними речовинами виникла пожежа - площа - 750 м², відбувся викид в атмосферу хімічних речовин. За погодними умовами на час події: вітер поривчастий до 15 м/с, напрям – в сторону мікрорайону Поруч з об'єктом нападу розташовані багатоквартирні будівлі 5-ти та 9-ти поверхові, приватні будинки, дитячий садочок та загальноосвітня школа № 1 ім. Олега Ольжича по вулиці Айвазовського. Обґрунтуйте відповіді на питання: Які можливі ураження людей можуть виникнути при такій ситуації (працівників терміналу «Ольвія», мешканців мікрорайону по вулиці Айвазовського, у тому числі дітей)? Які небезпеки можуть виникнути у такій ситуації для працівників терміналу «Ольвія», мешканців мікрорайону по вулиці Айвазовського, у тому числі дітей та об'єктів господарювання, які розташовані на території мікрорайону. Які негативні наслідки можуть виникнути для працівників терміналу «Ольвія», мешканців мікрорайону по вулиці Айвазовського, у тому числі дітей та об'єктів господарювання, які розташовані на території мікрорайону в умовах запропонованої ситуації? Яку (які) з аксіом безпеки життєдіяльності ви використали і чому (обґрунтуйте використання вами аксіом)?

Оцінити очікувану обстановку; визначити безпечні дії тих, хто опинився в епіцентрі подій для уникнення людських втрат, а також будь-яких руйнувань об'єкту господарювання. Сформулювати висновки і рекомендації за результатами проведеного дослідження.

Відповідь: Завдання визначає умови, в яких потрібно діяти та приймати рішення. Від здобувача вищої освіти вимагається проаналізувати певну

ситуацію, визначити можливі варіанти вирішення та обрати у своїй відповіді найкращий, враховуючи обставини, що склалися.

Завдання № 18.

Оцінити можливі наслідки такого природного явища, як повінь. У мікрорайоні Ракетне Урочище, який розташований в Центральному районі міста Миколаєва виникла загроза повені. В наслідок прориву дамби приватні будинки в кількості 50 виявилися підтопленими (рівень води піднявся на 1,5-2,0 метра). У зоні природного явища також опинилися дачні будинки 2-х дачних кооперативів по 30 будинків кожний, крамниці, приміщення притулку для бездомних тварин. Обґрунтуйте відповіді на питання: Які наслідки можливі при виникненні такого природного явища для мешканців мікрорайону Ракетне Урочище, робітників притулку для бездомних тварин, тваринам у притулку, об'єктам господарювання та їх працівникам? Які небезпеки можуть виникнути для мешканців мікрорайону Ракетне Урочище, робітників притулку для бездомних тварин, тваринам у притулку, об'єктам господарювання та їх працівникам? Які ризики можливі при виникненні такого природного явища для мешканців мікрорайону Ракетне Урочище, робітників притулку для бездомних тварин, тваринам у притулку, об'єктам господарювання та їх працівникам? Яку (які) з аксіом безпеки життєдіяльності ви використали і чому (обґрунтуйте використання вами аксіом)?

Оцінити очікувану обстановку; визначити безпечні дії тих, хто опинився в епіцентрі подій для уникнення людських втрат, а також будь-яких руйнувань об'єктів господарювання. Сформулювати висновки і рекомендації за результатами проведеного дослідження.

Відповідь: Завдання визначає умови, в яких потрібно діяти та приймати рішення. Від здобувача вищої освіти вимагається проаналізувати певну ситуацію, визначити можливі варіанти вирішення та обрати у своїй відповіді найкращий, враховуючи обставини, що склалися.

Завдання № 19.

Оцінити можливі наслідки потрапляння боєприпасів їх уламків, внаслідок бойових дій. Умови: у грудні о 01:20, по території ТОВ «Екотранс» по вул. Проектна, 3, мікрорайон «Намив», місто Миколаїв внаслідок удару БПЛА «Shahed» було пошкоджено ємність з рослинною олією, приблизно 2 тисячі тон олії (все завантаження резервуару). Масло, з пошкодженої ємності попало на територію підприємства ТОВ «Екотранс», прилеглу територію у тому числі в плавневу систему біля затоки річки Південний Буг. З часом маса олії почала проникати у річку. Поруч з об'єктом нападу знаходяться: підприємство по виготовленню залізобетонних конструкцій, майстерні по ремонту виробничого обладнання, приватні гаражі, багатоквартирні житлові будинки, крамниця. Обґрунтуйте відповіді на питання: Які можливі ураження людей можуть виникнути при такій ситуації (працівників ТОВ «Екотранс», підприємства по

виготовленню залізобетонних конструкцій, майстерень по ремонту виробничого обладнання; мешканців мікрорайону «Намив» (дорослих та дітей); власників приватних гаражів та крамниці; об'єктів господарювання та прилеглої території (міжбудинковий простір, плавнева система біля затоки річки Південний Буг)? Які небезпеки можуть виникнути у такій ситуації для працівників ТОВ «Екотранс», підприємства по виготовленню залізобетонних конструкцій, майстерень по ремонту виробничого обладнання; мешканців мікрорайону «Намив» (дорослих та дітей); власників приватних гаражів та крамниці; об'єктів господарювання та прилеглої території (міжбудинковий простір, плавнева система біля затоки річки Південний Буг)? Які негативні наслідки можуть виникнути для працівників ТОВ «Екотранс», підприємства по виготовленню залізобетонних конструкцій, майстерень по ремонту виробничого обладнання; мешканців мікрорайону «Намив» (дорослих та дітей); власників приватних гаражів та крамниці; об'єктів господарювання та прилеглої території (міжбудинковий простір, плавнева система біля затоки річки Південний Буг)? Яку (які) з аксіом безпеки життєдіяльності використали і чому (об'єднуйте використання вами аксіом)?

Оцінити очікувану обстановку; визначити безпечні дії тих, хто опинився в епіцентрі подій для уникнення людських втрат, а також будь-яких руйнувань об'єкту господарювання. Сформулювати висновки і рекомендації за результатами проведеного дослідження.

Відповідь: Завдання визначає умови, в яких потрібно діяти та приймати рішення. Від здобувача вищої освіти вимагається проаналізувати певну ситуацію, визначити можливі варіанти вирішення та обрати у своїй відповіді найкращий, враховуючи обставини, що склалися.

Завдання № 20.

Оцінити можливі наслідки надзвичайної події, яка виникла при виникненні провалля по проспекту Центральний кут вулиці Соборна. У листопаді у п'ятницю о 17.30 в результаті прориву водогінної мережі міста Миколаїв (труба D 500 мм) та підмиву ґрунту, утворилося провалля D 18 метрів. Провалля зачепило частину проїзної частини проспекту Центральний та пішохідну частину вулиці Соборна. Під час виникнення провалля, у районі надзвичайної події, по проспекту Центральний був інтенсивний рух громадського та приватного транспорту, по вулиці Соборна рухалися пішоходи та велосипедисти мешканці мікрорайону ЮТЗ активно переміщалися у районі надзвичайної події. В проваллі опинилися два легкових автомобіля, а тролейбус № 2 з переповненим салоном пасажирів зміг екстрено загальмувати та зупинитися за півметра від провалля. Декільком пішоходам та велосипедисту вдалося уникнути падіння в провалля але вони отримали значні пошкодження (один пішохід отримав травму ноги, інший – пошкодив ключицю, велосипедист отримав травму голови та був непритомний). На місце аварії водогону прибула аварійна бригада «Миколаївводоканал» та

здійснила відключення водогону від постачання води. Обґрунтуйте відповіді на питання: Які можливі ураження людей можуть виникнути при такій ситуації (пересічні громадяни)? Які небезпеки можуть виникнути у такій ситуації для пересічних громадян на місці події, та мешканців Центрального району міста Миколаїв? Які негативні наслідки можуть виникнути для пересічних громадян на місці події, та мешканців Центрального району міста Миколаїв, окремо опишіть небезпеку для дітей та об'єктів господарювання, в умовах запропонованої ситуації? Яку (які) з аксіом безпеки життєдіяльності ви використали і чому (обґрунтуйте використання вами аксіом)?

Оцінити очікувану обстановку; визначити безпечні дії тих, хто опинився в епіцентрі подій для уникнення людських втрат, а також будь-яких руйнувань об'єкту господарювання. Сформулювати висновки і рекомендації за результатами проведеного дослідження.

Відповідь: Завдання визначає умови, в яких потрібно діяти та приймати рішення. Від здобувача вищої освіти вимагається проаналізувати певну ситуацію, визначити можливі варіанти вирішення та обрати у своїй відповіді найкращий, враховуючи обставини, що склалися.

Теми для есе:

1. Поняття «ризик», його визначення. Класифікації ризиків.
2. Переваги і недоліки статистичного методу оцінювання ризику виникнення небезпеки. Особливості його застосування.
3. Основне значення інженерного методу оцінювання ризику виникнення небезпеки.
4. Застосування «дерева відмов» у інженерному методі оцінювання ризику виникнення небезпеки.
5. Сутність модельного, експертного й соціологічного методів оцінювання ризику виникнення небезпеки.
6. Особливості застосування аналізу ризику.
7. Поняття «навколишнє середовище». Класифікація чинників навколишнього середовища.

Теми для рефератів та презентацій, наукових тез:

1. Безпека як збалансований стан людини, соціуму, держави.
2. Поняття активності у житті людини.
3. Абсолютна безпека та її характеристика.
4. Небезпека у просторі і часі, їх характеристика.
5. Відчуття людиною небезпеки.
6. Поняття таксономії, її призначення та характеристика.
7. Номенклатура небезпек її призначення та характеристика.
8. Ідентифікація небезпек її призначення та характеристика.
9. Квантифікація небезпек її призначення та характеристика.
10. Поняття ризику, види ризику, їх характеристика.
11. Особисте розуміння аксіоми № 1 безпеки життєдіяльності.

12. Особисте розуміння аксіоми № 2 безпеки життєдіяльності.
13. Особисте розуміння аксіоми № 3 безпеки життєдіяльності.
14. Особисте розуміння аксіоми № 4 безпеки життєдіяльності.
15. Особисте розуміння аксіоми № 5 безпеки життєдіяльності.
16. Особисте розуміння аксіоми № 6 безпеки життєдіяльності.
17. Особисте розуміння аксіоми № 7 безпеки життєдіяльності.
18. Попередній аналіз природних небезпек.
19. Попередній аналіз техногенних небезпек.
20. Попередній аналіз соціальних небезпек.
21. Попередній аналіз воєнних небезпек.
22. Виявлення послідовності природних небезпечних ситуацій.
23. Виявлення послідовності техногенних небезпечних ситуацій.
24. Виявлення послідовності соціальних небезпечних ситуацій..
25. Виявлення послідовності воєнних небезпечних ситуацій..
26. Аналіз наслідків небезпечних природних небезпек.
27. Аналіз наслідків небезпечних техногенних небезпек.
28. Аналіз наслідків небезпечних соціальних небезпек.
29. Аналіз наслідків небезпечних воєнних небезпек.
30. Дерево відмов, мета використання, етапи побудови дерева відмов.
31. Аналіз видів відмов і наслідків, як прийом аналізу ризику, суть, характеристика.
32. Аналіз критичності, як прийом аналізу ризику, суть, характеристика.
33. Попередній аналіз небезпек, як прийом аналізу ризику, суть, характеристика.
34. Аналіз за допомогою дерева відмов, як прийом аналізу ризику, суть, характеристика.
35. Порівняльні дані попереднього аналізу небезпек та аналізу за допомогою дерева відмов.
36. Порівняльні дані аналізу видів відмов і наслідків та аналіз критичності.

Тестові завдання самопідготовки по темі № 1 розміщені в Moodle МНАУ за посиланням <https://moodle.mnau.edu.ua/course/view.php?id=2085> в розділі «Завдання для самостійної роботи».

Умови виконання: 20 тестових простих завдань (одне питання – одна відповідь). На виконання тестових завдань відведено 10 хвилин. За кожну правильну відповідь нараховується 0,5 балів.

Тема № 2. Класифікація надзвичайних ситуацій.

Підготувати відповіді на теоретичні питання та дати визначення таким поняттям:

Варіант № 1. Використовуючи один з прийомів контролю розуміння інформації тексту надати визначення поняттю важкості наслідків від техногенних надзвичайних ситуацій.

Варіант № 2. Використовуючи один з прийомів контролю розуміння інформації тексту надати характеристику Національному класифікатору ДК 019:2010 «Класифікатор надзвичайних ситуацій».

Варіант № 3. Використовуючи один з прийомів контролю розуміння інформації тексту надати визначення поняттю надзвичайна подія.

Варіант № 4. Використовуючи один з прийомів контролю розуміння інформації тексту надати визначення поняттю надзвичайна ситуація.

Варіант № 5. Використовуючи один з прийомів контролю розуміння інформації тексту надати визначення поняттю порушення нормальних умов життя та діяльності людей.

Варіант № 6. Використовуючи один з прийомів контролю розуміння інформації тексту надати визначення поняттю епідемія.

Варіант № 7. Використовуючи один з прийомів контролю розуміння інформації тексту надати визначення поняттю епізоотія.

Варіант № 8. Використовуючи один з прийомів контролю розуміння інформації тексту надати визначення поняттю епіфітотія.

Варіант № 9. Використовуючи один з прийомів контролю розуміння інформації тексту надати визначення поняттю постраждалі від надзвичайних ситуацій.

Варіант № 10. Використовуючи один з прийомів контролю розуміння інформації тексту надати визначення поняттю неможливість проживання населення на території.

Варіант № 11. Використовуючи один з прийомів контролю розуміння інформації тексту надати визначення поняттю класифікація надзвичайних ситуацій.

Варіант № 12. Використовуючи один з прийомів контролю розуміння інформації тексту надати визначення поняттю аварія.

Варіант № 13. Використовуючи один з прийомів контролю розуміння інформації тексту надати визначення поняттю віднесення події до надзвичайної ситуації.

Варіант № 14. Використовуючи один з прийомів контролю розуміння інформації тексту надати визначення поняттю надзвичайна ситуація техногенного характеру.

Варіант № 15. Використовуючи один з прийомів контролю розуміння інформації тексту надати визначення поняттю надзвичайна ситуація природного характеру.

Варіант № 16. Використовуючи один з прийомів контролю розуміння інформації тексту надати визначення поняттю надзвичайна ситуація соціального характеру.

Варіант № 17. Використовуючи один з прийомів контролю розуміння інформації тексту надати визначення поняттю надзвичайна ситуація воєнного характеру.

Варіант № 18. Використовуючи один з прийомів контролю розуміння інформації тексту надати визначення та стислу характеристику структурі класифікатора надзвичайних ситуацій.

Варіант № 19. Використовуючи один з прийомів контролю розуміння інформації тексту надати визначення та стислу характеристику методу класифікації надзвичайних ситуацій.

Варіант № 20. Використовуючи один з прийомів контролю розуміння інформації тексту надати стислу характеристику ПКМУ № 368 від 24.03.2004р. «Про затвердження Порядку класифікації надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру за їх рівнями».

Варіант № 21. Використовуючи один з прийомів контролю розуміння інформації тексту надати визначення поняттю державний рівень надзвичайної ситуації.

Варіант № 22. Використовуючи один з прийомів контролю розуміння інформації тексту надати визначення поняттю регіональний рівень надзвичайної ситуації.

Варіант № 23. Використовуючи один з прийомів контролю розуміння інформації тексту надати визначення поняттю місцевий рівень надзвичайної ситуації.

Варіант № 24. Використовуючи один з прийомів контролю розуміння інформації тексту надати визначення поняттю об'єктовий рівень надзвичайної ситуації.

Варіант № 25. Використовуючи один з прийомів контролю розуміння інформації тексту надати визначення поняттю уражальний чинник джерела надзвичайної ситуації.

Варіант № 26. Використовуючи один з прийомів контролю розуміння інформації тексту надати визначення поняттю визначення рівня надзвичайної ситуації.

Варіант № 27. Використовуючи один з прийомів контролю розуміння інформації тексту надати стислу характеристику.

* Під час доповіді по всіх варіантах необхідно надати приклади.

Теми для есе:

1. Національний класифікатор надзвичайних ситуацій та його загальна характеристика.
2. Об'єктами класифікації та його характеристика.
3. Класифікаційні ознаки надзвичайної ситуації.
4. Надзвичайні ситуації техногенного характеру.
5. Надзвичайні ситуації природного характеру.
6. Надзвичайні ситуації соціального характеру.
7. Надзвичайні ситуації воєнного характеру.
8. Структура класифікатора: клас, підклас, група.
9. Метод класифікації та його характеристика.

10. Визначення рівня надзвичайної ситуації.
11. Визначення надзвичайної ситуації державного рівня.
12. Визначення надзвичайної ситуації регіонального рівня.
13. Визначення надзвичайної ситуації місцевого рівня.
14. Визначення надзвичайної ситуації об'єктового рівня.
13. Рішення стосовно класифікації надзвичайної ситуації за рівнем (визначення рівня надзвичайної ситуації).
16. Віднесення надзвичайної події за пороговим значенням до надзвичайної ситуації.
17. Класифікація надзвичайних ситуацій за походженням.

Теми для рефератів та презентацій, наукових тез:

1. Об'єкти класифікації та їх характеристика.
2. Визначення територіального поширення та обсягів технічних і матеріальних ресурсів, що необхідні для ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, як критерія визначення рівня надзвичайної ситуації.
3. Визначення розміру збитків, завданих уражальними чинниками джерела надзвичайної ситуації, як критерія визначення рівня надзвичайної ситуації.
4. Визначення кількості людей, які внаслідок дії уражальних чинників джерела надзвичайної ситуації загинули або постраждали, або нормальні умови життєдіяльності яких порушено, як критерія визначення рівня надзвичайної ситуації.
5. Експертний висновок про рівень надзвичайної ситуації.
6. Національний класифікатор надзвичайних ситуацій, його кратка характеристика.
7. Віднесення надзвичайної події за пороговим значенням до надзвичайної ситуації.
8. Класифікація надзвичайних ситуацій за походженням.
9. Класифікація надзвичайних ситуацій за рівнями.
10. Постанова КМУ від 24 березня 2004 р. № 368 «Про затвердження Порядку класифікації НС техногенного та природного характеру за їх рівнями», її кратка характеристика.
11. Кратка характеристика надзвичайної ситуації техногенного характеру.
12. Кратка характеристика надзвичайної ситуації природного характеру.
13. Кратка характеристика надзвичайної ситуації соціального характеру.
14. Кратка характеристика надзвичайної ситуації воєнного характеру.
15. Кратка характеристика надзвичайної ситуації державного рівня.
16. Кратка характеристика надзвичайної ситуації регіонального рівня.
17. Кратка характеристика надзвичайної ситуації місцевого рівня.
18. Кратка характеристика надзвичайної ситуації об'єктового рівня.
19. Джерела небезпечних ситуацій у військовий час.
20. Епізоотія, як джерело виникнення надзвичайної ситуації.

21. Епіфітотія, як джерело виникнення надзвичайної ситуації.
22. Епідемія, як джерело виникнення надзвичайної ситуації.
23. Кратка характеристика та ознаки транспортних аварій (катастроф).
24. Кратка характеристика та ознаки залізничних аварій.
25. Кратка характеристика та ознаки корабельних аварій (катастроф).
26. Кратка характеристика та ознаки авіаційних катастроф.
27. Кратка характеристика та ознаки дорожньо-транспортних пригод.
28. Потенційно небезпечні об'єкти, характеристика їх вражаючих факторів.
29. Кратка характеристика та ознаки радіаційних аварій.
30. Кратка характеристика та ознаки аварій на підземних спорудах.
31. Хімічно небезпечні об'єкти, характеристика їх вражаючих факторів.
32. Пожежо- та вибухонебезпечні об'єкти, характеристика їх вражаючих факторів.

Виконання практичних робіт з елементами ситуаційних задач.

Користуючись офіційними сайтами Кабінету Міністрів України, профільних міністерств, офіційними джерелами законодавчих документів, дайте обґрунтовану відповідь на запропоновану ситуацію*. Обов'язково позначте номер статті та документу, на якому ґрунтується.

* Приклад рішення практичних робіт з елементами ситуаційних задач.

Ситуаційна задача

У Казанківському районі Миколаївської області внаслідок аварії на підприємстві з виробництва шлакоблоків склалася надзвичайна ситуація (НС), яка характеризується такими показниками: наслідки НС не поширились на сусідні об'єкти, ресурси, необхідні для ліквідації її наслідків, не перевищують власних можливостей підприємства, загиблих і постраждалих немає.

Відповідь: Класифікуйте НС за характером походження подій, які її зумовили, та залежно від обсягів заподіяних збитків, обсягів технічних і матеріальних ресурсів, необхідних для її ліквідації. Від здобувача вищої освіти вимагається проаналізувати певну ситуацію, визначити можливі варіанти вирішення та обрати у своїй відповіді найкращий, враховуючи обставини, що склалися.

Розв'язання ситуаційної задачі.

Виявлені надзвичайні ситуації	Класифікація НС за характером походження подій, які її зумовили	Класифікація НС залежно від обсягів заподіяних збитків, обсягів технічних і матеріальних ресурсів, необхідних для її ліквідації
Аварія на підприємстві	Техногенна	Об'єктова

Після таблиці необхідно надати письмовий аналіз та характеристику ситуації, яка надана у завдання ситуаційної задачі.

Увага! Усі ситуаційні задачі цього блоку необхідно розв'язувати згідно з наведеним прикладом.

Завдання № 1.

На підприємстві в результаті аварії стався викид значної кількості хімічно небезпечних речовин. Наслідки надзвичайної ситуації (НС) поширились на сусідню область, постраждало 38 осіб, суттєво погіршилися умови проживання на тривалий час 2500 людей, ресурси, необхідні для ліквідації наслідків, перевищують власні можливості об'єкта. Класифікуйте НС за характером походження подій, що її зумовили, і за рівнем територіального поширення та обсягами технічних і матеріальних ресурсів, необхідних для ліквідації її наслідків.

Завдання № 2.

В аеропорту склалася надзвичайна ситуація (НС) в результаті вибуху ємності з авіаційним паливом. НС не вийшла за межі об'єкта і не створила загрози подальшого поширення. Однак в результаті цього кілька людей отримали термічні опіки і глибокі рани. Класифікуйте НС за характером походження подій, що її зумовили, і за рівнем територіального поширення та обсягами технічних і матеріальних ресурсів, необхідних для ліквідації її наслідків.

Завдання № 3.

У селище Ново-Петрівка Новоодеського району Миколаївської області склалася надзвичайна ситуація (НС) в результаті масштабної лісової пожежі. Пожежа загрожує транскордонним перенесенням. Істотно погіршилися умови проживання населення, є постраждалі. Ресурси, необхідні для ліквідації наслідків НС, перевищують власні можливості об'єкта. Класифікуйте НС за характером походження подій, що її зумовили, і за рівнем територіального поширення та обсягами технічних і матеріальних ресурсів, необхідних для ліквідації її наслідків. Проаналізуйте ситуацію і визначте ризик загибелі людей в результаті масштабної лісової пожежі.

Завдання № 4.

На підприємстві з видобутку уранової руди склалася надзвичайна ситуація (НС) із застосуванням зброї масового ураження, в ході якої виникли вторинні фактори ураження населення через руйнування складів радіоактивних речовин, транспортних та інженерних комунікацій, в наслідок чого є загиблі та поранені. Ресурси, необхідні для ліквідації наслідків НС, перевищують власних можливостей об'єкта. Класифікуйте НС за характером походження подій, що її зумовили, і за рівнем територіального поширення та обсягами технічних і матеріальних ресурсів, необхідних для ліквідації її наслідків.

Завдання № 5.

У Інгульському районі міста Миколаїв в результаті аварії на заводі з виробництва цегли склалася надзвичайна ситуація (НС), яка характеризується такими параметрами: наслідки НС не поширились на

сусідній район, ресурси, необхідні для ліквідації її наслідків, не перевищують власних можливостей об'єкта, загиблих і постраждалих немає, умови проживання населення не погіршилися. Класифікуйте НС за характером походження подій, що її зумовили, і за рівнем територіального поширення та обсягами технічних і матеріальних ресурсів, необхідних для ліквідації її наслідків.

Завдання № 6.

На трасі «Одеса-Миколаїв» сталася дорожньо-транспортна пригода. Наслідки надзвичайної ситуації (НС): в результаті дорожньо-транспортної пригоди постраждало 15 чоловік, з них 3 людини загинуло, отримали пошкодження 4 легкових автомобілі. Класифікуйте НС за характером походження подій, що її зумовили, і за рівнем територіального поширення та обсягами технічних і матеріальних ресурсів, необхідних для ліквідації її наслідків. Проаналізуйте ситуацію і визначте ризик загибелі людей в результаті дорожньо-транспортних пригод.

Завдання № 7.

У місті Миколаєві по вулиці 6-та Слобідська у приватному секторі сталося пожежа в одному з приватних будинків. Наслідки надзвичайної ситуації (НС): під впливом сильного вітру пожежа почала розповсюджуватися на сусідні приватні будинки та вже у продовж 40 хвилин вона охопила 15 приватних будинків з яких 3 згоріли повністю, у 8 згорів дах будинків, у 4 були пошкоджені дах та літні веранди будівель: під час пожежі постраждало 11 чоловік, з них 4 загинуло у пожежі, 5 отримали опіки 2 та 3 ступеню, 2 отруїлися чадним газом, але швидка медична допомога врятувала їм життя. Класифікуйте НС за характером походження подій, що її зумовили, і за рівнем територіального поширення та обсягами технічних і матеріальних ресурсів, необхідних для ліквідації її наслідків. Проаналізуйте ситуацію і визначте ризик загибелі людей в результаті побутової пожежі у приватному будинку.

Завдання № 8.

На підприємстві по виготовленню пластикових вікон склалася ситуація яка привела до часткового обвалення робочого приміщення виробничого цеху. Наслідки надзвичайної ситуації (НС): площа обвалення робочого приміщення виробничого цеху склала 86 м²; в наслідок чого на підприємстві є постраждалі працівники - всього постраждалих 46, з них 5 загиблих, поранені 41 людина. Швидка медична допомога, яка прибула на місце події всім постраждалим оказала медичну допомогу та направила до лікарень з тяжкими травмами 9 осіб, решта від госпіталізації письмово відмовилася. Упродовж 2 діб у лікарні від тяжких травм померло ще 3 працівника. Класифікуйте НС за характером походження подій, що її зумовили, і за рівнем територіального поширення та обсягами технічних і матеріальних ресурсів, необхідних для ліквідації її наслідків. Проаналізуйте ситуацію і визначте ризик загибелі людей в

результаті часткового обвалення робочого приміщення виробничого цеху підприємства.

Завдання № 9.

У Братському районі Миколаївської області склалася надзвичайна ситуація (НС) в результаті масштабної степової пожежі (горіла суха трава та чагарник на площі 28 га). Пожежа виникла о 11.25, загрози транскордонним перенесенням не виявлено. Істотно погіршилися умови проживання населення, є постраждалі. У селищі Миколаївка пожежа знищила 4 приватні будинки, 2 приватних безхозних приміщення. На території одного з приватного безхозного приміщення пожежа пошкодила 3 вантажних автомобіля. Під час гасіння пожежі отримали опіки 2-го ступеню 5 мешканців селищі Миколаївка. Під час гасіння пожежі міська адміністрація прийняла рішення евакуювати мешканців 2-х вулиць в зоні можливого ураження (вини були евакуйовані в приміщення освітньої установи та знаходилися там до 16.00 наступного дня) Ресурси, необхідні для ліквідації наслідків НС, перевищують власні можливості об'єкта. Класифікуйте НС характером походження подій, що її зумовили, і за рівнем територіального поширення та обсягами технічних і матеріальних ресурсів, необхідних для ліквідації її наслідків. Проаналізуйте ситуацію і визначте ризик загибелі людей в результаті масштабної степової пожежі.

Завдання № 10.

У місті Нова Одеса Миколаївського району Миколаївської області районі Миколаївської області склалася надзвичайна ситуація (НС) в результаті прориву дамби Щербанівського водосховища. Прорив дамби виник о 03.25, грязь-водяна суміш хлинула у напрямку місті Нова Одеса, де під воду пішло 1/4 частина території міста на який було: 241 приватний будинок, 5 багатоквартирних житлових домів, 23 крамниці та 15 виробничих приміщень. У будинках на час ситуації проживало біля 5240 мешканців міста, з них 386 дітей, всі вони були евакуйовані у безпечні місця. Під час ситуації загиблих серед мешканців міста не виявлено, але загиблі тварини, серед яких 8 голів великої рогатої худоби, 15 собак, 6 котів. Після сходу води 3984 особу у продовж доби повернулися до своїх осель, інші оставалися евакуйованими від 2 до 4 діб. Класифікуйте НС характером походження подій, що її зумовили, і за рівнем територіального поширення та обсягами технічних і матеріальних ресурсів, необхідних для ліквідації її наслідків. Проаналізуйте ситуацію і визначте ризик загибелі людей в результаті прориву дамби.

Завдання № 11.

У Корабельному районі міста Миколаїв по проспекту Корабелів склалася надзвичайна ситуація (НС) в результаті вибуху масляного трансформатора електропідстанції. Вибух масляного трансформатора відбувся о 23.15. Пожежа вийшла за межі трансформатора електропідстанції, площа пожежі – 40м². Вибухом масляного трансформатора електропідстанції було

пошкоджено майстерню по ремонту автомобілів, цех по виготовленню пластикових вікон, оптовий склад будівельних матеріалів, 2-і продуктові крамниці. Від вибуху спалахнув дах приватного будинку. Від вибуху постраждали 3 пересічних громадян: 1 отримав травму голови та був госпіталізований швидкої медичною допомогою, 2 інших громадянина від госпіталізації відмовилися, їм допомога була надана на місці події. Класифікуйте НС характером походження подій, що її зумовили, і за рівнем територіального поширення та обсягами технічних і матеріальних ресурсів, необхідних для ліквідації її наслідків. Проаналізуйте ситуацію і визначте ризик загибелі людей в результаті вибуху масляного трансформатора електропідстанції.

Завдання № 12.

У місті Миколаїв мікрорайон Намив склалася надзвичайна ситуація (НС) в результаті природного явища - сильний вітер (до 45 м/с) з опадами у вигляді дощу (злива на протязі 40 хвилин) з грозою. Природне явище виникло у вівторок між 11.00-12.30 годин без попереднього повідомлення про штормове попередження. Від сильного вітру на території мікрорайону Намив було повалено 27 дерев. З цієї причини було пошкоджено: 8 приватних легкових автомобілів, 2 продуктових вантажних автомобіля; у 9 багатоквартирних житлових будинках зруйновано дах; на 3 спортивних майданчиках знищено покриття міні футбольного поля; знищено 4 конструкції продуктових павільйонів; на продуктовому ринку «Штрассе» знищено 11 тимчасових конструкцій торговельних прилавків; 28 приватних підприємників заявили про шкоду завдану природним явищем на суму 1 897 250 гривень. Від природного явища постраждали мешканці мікрорайону Намив та працівники приватного бізнесу: 13 осіб отримали незначні травми від предметів піднятих вітром у повітря; 4 особи – отримали тяжких травми від падіння на них конструкцій; 2 особи – загинули в автомобілях (були здавлені деревами, які впали). Класифікуйте НС характером походження подій, що її зумовили, і за рівнем територіального поширення та обсягами технічних і матеріальних ресурсів, необхідних для ліквідації її наслідків. Проаналізуйте ситуацію і визначте ризик загибелі людей в результаті природного явища – сильний вітер.

Завдання № 13.

У місті Миколаєві мікрорайон Ліски у лютому строком на 5 днів було припинення теплопостачання, причина аварія на водогоні та зупинка котельній по подачі тепла на мікрорайон Ліски. Із-за аварії теплопостачання не подавалося у більш як 10000 приватних та багатоквартирних жилих будинків та 875 об'єктів господарювання, 8 закладів освіти, 7 дитячих садочків. Біля 32000 мешканців мікрорайону Ліски залишилися без теплопостачання у свої будівлях. Класифікуйте НС характером походження подій, що її зумовили, і за рівнем територіального поширення та обсягами

технічних і матеріальних ресурсів, необхідних для ліквідації її наслідків. Проаналізуйте ситуацію і визначте ризик загибелі людей в результаті природного явища – сильний вітер.

Завдання № 14.

У мікрорайоні Новий Водопій міста Миколаєва склалася надзвичайна ситуація (НС) в результаті такого природного явища, як землетрус силою у 5 балів по шкалі Ріхтера. Землетрус виник у понеділок між 13.00-13.30 годин без попереднього повідомлення, 470011 мешканців мікрорайону відчували поштовхи силою 5 балів по шкалі Ріхтера. У 2609 приватних будинків були вибиті вікна. У приватному секторі мікрорайону було частково пошкоджено 34 старі дерев'яні будівлі. Постраждалих від землетрусу офіційно незафіксоване. Класифікуйте НС характером походження подій, що її зумовили, і за рівнем територіального поширення та обсягами технічних і матеріальних ресурсів, необхідних для ліквідації її наслідків. Проаналізуйте ситуацію і визначте ризик загибелі людей в результаті землетрусу.

Завдання № 15.

У результаті масштабної аварії на підприємстві склалася надзвичайна ситуація (НС) в результаті якої постраждало 132 людини, з них 2 людини загинули, 12 осіб отримали тяжкі травми, решта – легкі травми. Загальна чисельність працівників підприємства становила 9 073 людини. Наслідки аварії не торкнулися інших підприємств, за периметр негативні чинники аварії не вийшли. Класифікуйте НС характером походження подій, що її зумовили, і за рівнем територіального поширення та обсягами технічних і матеріальних ресурсів, необхідних для ліквідації її наслідків. Проаналізуйте ситуацію і визначте ризик загибелі людей в результаті масштабної аварії.

Завдання № 16.

У результаті пожежі на сховищі нафтопродуктів Акціонерного товариства «Науково-виробничий комплекс газотурбобудування «Зоря»-«Машпроект» склалася надзвичайна ситуація (НС) в результаті якої стався вибух у резервуарі № 2. Силою вибухової хвилі була пошкоджена заправна станція (бензин, газ), від якої виникла пожежа, яка спровокувала повторний вибух. Наслідки пожеж на сховищі нафтопродуктів Акціонерного товариства «Науково-виробничий комплекс газотурбобудування «Зоря»-«Машпроект» та заправної станції: постраждало 118 осіб, робітників підприємства та мешканців мікрорайону ЮТЗ, з них загинуло – 24 особи (15 працівників підприємства, 3 працівника заправної станції, 6 мешканці мікрорайону ЮТЗ). Вибухом та пожежею на сховищі нафтопродуктів зруйновано резервуарі № 2 з нафтопродуктами, вибиті шибки у 5 спорудах підприємства. Пожежею та спровокованим від неї вибухом знищена заправна станція для автомобілів, зруйнована будівля спортивного комплексу Акціонерного товариства «Науково-виробничий комплекс газотурбобудування «Зоря»-«Машпроект», у 2 багатоквартирних

житлових будинках вибити шибки, на площі 350 м² у дубовому яру виникла пожежа, часткова зруйнована трамвайна колія, об'єкти господарювання (крамниці приватного бізнесу). Класифікуйте НС характером походження подій, що її зумовили, і за рівнем територіального поширення та обсягами технічних і матеріальних ресурсів, необхідних для ліквідації її наслідків. Проаналізуйте ситуацію і визначте ризик загибелі людей в результаті масштабної пожежі та вибухів.

Завдання № 17.

У результаті природного явища, як ожеледиця, склалася надзвичайна ситуація (НС) в результаті якої постраждали мешканці мікрорайону Соляні міста Миколаєва. Природне явище виникло у січні, п'ятницю. З ранку багато мешканців мікрорайону Соляні були здивовані таким явищем, як ожеледиця, але все ж таки продовжили свою діяльність: зібралися та пішли на роботу, дітей випроводили у освітні заклади та дитячі садочки, інші теж вийшли на вулицю по особистим справам. Така ситуація призвела до певних наслідків: до травмпунктів міста до 10.00 звернулися (були доставлені швидкою медичною допомогою) 54 особи з травмами, у тому числі було зафіксовано 15 тяжких випадків травмування. На цей час було зафіксовано 13 дорожньо-транспортних пригод, у яких загинуло 2 особи, травмувалося 18 осіб. Класифікуйте НС характером походження подій, що її зумовили, і за рівнем територіального поширення та обсягами технічних і матеріальних ресурсів, необхідних для ліквідації її наслідків. Проаналізуйте ситуацію і визначте ризик загибелі людей в результаті природного явища, як ожеледиця.

Завдання № 18.

У результаті такого природного явища, як пожежа сухої трави склалася надзвичайна ситуація (НС) в результаті якої вигоріло 75 м² природного середовища - пасовище великої рогатої худоби селища Ново-Петрівка Ново-Одеської громади Миколаївського району Миколаївської області. На час виникнення ситуації на місці пожежі знаходилися 5 осіб, які охороняли стадо великої рогатої худоби. З присутніх на місці події постраждалих не зафіксовано, але під час пожежі згорів трактор випуску радянських часів. Класифікуйте НС характером походження подій, що її зумовили, і за рівнем територіального поширення та обсягами технічних і матеріальних ресурсів, необхідних для ліквідації її наслідків. Проаналізуйте ситуацію і визначте ризик загибелі людей в результаті масштабної аварії.

Завдання № 19.

У результаті пожежі сміття на балконі 3 поверху 9-ти поверхового житлового будинку по вулиці Новозаводська, 4, квартира 13 місто Миколаїв склалася надзвичайна ситуація (НС) в результаті якої вигорів балкон. Пожежа перекинулася на одну з кімнат квартири № 13, під час пожежі у квартирі знаходилися стара бабуса віком 84 роки та мала дитина віком 4 роки. У під'їзді 9-ти поверхового житлового будинку на час виникнення надзвичайної

події знаходилося 53 особи: 11 на першому та другому поверхах, решта на поверхах вище 3 поверху; евакуаційні сходи будівлі не захищені засобами димовидалення. Під час пожежі відбулося задимлення евакуаційних шляхів під їзда, тому мешканці будівлі не змогли прокинути свої квартири. В результаті проведення рятувальних робіт рятівники евакуювали з задимлених приміщень 50 осіб, три від отриманих опіків та задухи загинули. Від пожежі постраждали ще 3 квартири на 4,5,6 поверхах. Класифікуйте НС характером походження подій, що її зумовили, і за рівнем територіального поширення та обсягами технічних і матеріальних ресурсів, необхідних для ліквідації її наслідків. Проаналізуйте ситуацію і визначте ризик загибелі людей в результаті пожежі.

Завдання № 20.

У результаті такого природного явища, як сильний град (розмір градинок – 10-13 см) склалася надзвичайна ситуація (НС) в результаті якої населені пункти Мішково-Погорілого, Воскресенське, Калинівка опинилися у епіцентрі ситуації. Градом знищено посівні угіддя на площі 380 га, посіви на присадибних ділянках на площі 250 га, сад з черешнями на площі 1000 га; знищені дерев'яні споруди у кількості 45, навіси для тварин у кількості 36; дахи житлових будинків у кількості 1025; пошкоджені легкові приватні автомобілі. Також постраждали будівлі 38 об'єктів господарювання, 5 закладів освіти. Від граду є постраждалі: 14 мешканців селищ отримали пошкодження свого організму та вимушені були звернутися до лікарень за допомогою, ще 27 мешканців отримавши травми до лікарень за допомогою не зверталися. Класифікуйте НС характером походження подій, що її зумовили, і за рівнем територіального поширення та обсягами технічних і матеріальних ресурсів, необхідних для ліквідації її наслідків. Проаналізуйте ситуацію і визначте ризик загибелі людей в результаті граду.

Тестові завдання самопідготовки по темі № 2 розміщені в Moodle МНАУ за посиланням <https://moodle.mnau.edu.ua/course/view.php?id=2085> в розділі «Завдання для самостійної роботи».

Умови виконання: 20 тестових простих завдань (одне питання – одна відповідь). На виконання тестових завдань відведено 10 хвилин. За кожну правильну відповідь нараховується 0,5 балів.

Тема № 3. Загальні поняття про безпеки у сучасних умовах.

Використовуючи одну з форм виконання індивідуальних завдань самопідготовки підготувати відповіді на запитання:

1. Загальна характеристика небезпек.
2. Чинники, що спричиняють виникнення небезпек та посилюють їх негативні наслідки.
3. Класифікація небезпек залежно від виду, масштабу та наслідків.
4. Загальні закономірності небезпек.

5. Кратка характеристика небезпек.
6. Загальні поняття про глобальні соціальні проблеми людства.
7. Глобальні проблеми людства, як комплекс проблем і ситуацій.
8. Провідні вчені, які вивчали гострі глобальні проблеми.
9. Поняття глобалістики.
9. Джерела виникнення глобальних проблем.
10. Групи глобальних проблем людства.

Теми для есе, рефератів та презентацій, наукових тез:

1. Загальна характеристика небезпек.
2. Чинники, що спричиняють виникнення небезпек та посилюють їх негативні наслідки.
3. Класифікація небезпек залежно від виду, масштабу та наслідків.
4. Загальні закономірності небезпек.
5. Кратка характеристика небезпек.
6. Загальні поняття про глобальні соціальні проблеми людства.
7. Глобальні проблеми людства, як комплекс проблем і ситуацій.
8. Провідні вчені, які вивчали гострі глобальні проблеми.
9. Поняття глобалістики.
10. Джерела виникнення глобальних проблем.
11. Групи глобальних проблем людства.

Тестові завдання самопідготовки по темі № 3 розміщені в Moodle МНАУ за посиланням <https://moodle.mnau.edu.ua/course/view.php?id=2085> в розділі «Завдання для самостійної роботи».

Умови виконання: 20 тестових простих завдань (одне питання – одна відповідь). На виконання тестових завдань відведено 10 хвилин. За кожну правильну відповідь нараховується 0,5 балів.

Тема № 4. Небезпеки природного середовища та їх наслідки.

Використовуючи одну з форм виконання індивідуальних завдань самопідготовки підготувати відповіді на запитання:

1. Небезпечні метеорологічні явища.
2. Визначення та види небезпечних метеорологічних процесів і явищ.
3. Кратка характеристика видів небезпечних метеорологічних процесів і явищ.
4. Небезпечні геологічні процеси і явища.
5. Визначення та види небезпечних геологічних процесів і явищ.
6. Кратка характеристика видів небезпечних геологічних процесів і явищ.
7. Небезпечні гідрологічні процеси і явища.
8. Визначення та види небезпечних гідрологічних процесів і явищ.
9. Кратка характеристика видів небезпечних гідрологічних процесів і явищ.
10. Біологічні небезпеки.

11. Визначення та види небезпечних біологічних небезпек.
12. Кратка характеристика видів небезпечних біологічних небезпек.
13. Епідемія коронавірусної хвороби.
14. Історія взаємодії людства та навколишнього середовища.
15. Пандемії - один з незмінних супутників існування людства.
16. Коронавірус 2019 року.
17. Заходи спрямовані на протидію поширенню коронавірусної інфекції.
18. Нові види та штампи коронавірусу.
19. Запобігання поширенню інфекції, захисту здоров'я людини.
20. Правила самоізоляції та догляд за хворими.
21. Фактори природних пожеж.
22. Визначення та види природних пожеж.
23. Кратка характеристика видів природних пожеж.

Теми для есе, рефератів та презентацій, наукових тез:

1. Нераціональне розміщення об'єктів народного господарства у зонах потенційної небезпеки, їх вражаючі фактори.
2. Загальні поняття про абіотичні небезпеки.
3. Загальні поняття про стихійні лиха.
4. Загальні поняття про біотичні небезпеки.
5. Загальні поняття про стихійні явища.
6. Загальна характеристика закономірностей природних небезпек.
7. Бурі та їх загальна характеристика, дії населення при прояві небезпечних факторів бурі.
8. Урагани та їх загальна характеристика, дії населення при прояві небезпечних факторів урагану.
9. Циклони та їх загальна характеристика, дії населення при прояві небезпечних факторів циклонів.
10. Шквали та їх загальна характеристика, дії населення при прояві небезпечних факторів шквалів.
11. Смерчі та їх загальна характеристика, дії населення при прояві небезпечних факторів смерчів.
12. Сильна спека та її загальна характеристика, дії населення при прояві небезпечних факторів сильної спеки.
13. Пилові бурі та її загальна характеристика, дії населення при прояві небезпечних факторів пилових бурь.
14. Снігові заноси та її загальна характеристика, дії населення при прояві небезпечних факторів снігових заносів.
15. Землетруси та їх загальна характеристика, дії населення при прояві небезпечних факторів землетрусів.
16. Виверження вулканів та їх загальна характеристика, дії населення при прояві небезпечних факторів виверження вулканів.

17. Цунамі та їх загальна характеристика, дії населення при прояві небезпечних факторів цунамі.

18. Зсув ґрунту та його загальна характеристика, дії населення при прояві небезпечних факторів зсуву ґрунту.

19. Осипи та їх загальна характеристика, дії населення при прояві небезпечних факторів осипів.

20. Обвали та їх загальна характеристика, дії населення при прояві небезпечних факторів обвалів.

21. Абразія та її загальна характеристика, дії населення при прояві небезпечних факторів абразії.

22. Осідання земної поверхні в результаті карсту та її загальна характеристика, дії населення при прояві небезпечних факторів осідання земної поверхні в результаті карсту.

23. Сильний мороз та його загальна характеристика, дії населення при прояві небезпечних факторів сильних морозів.

24. Ожеледиця та її загальна характеристика, дії населення при прояві небезпечних факторів ожеледиці.

25. Сильні тумани та їх загальна характеристика, дії населення при прояві небезпечних факторів сильних туманів.

26. Суховії (посухи) та їх загальна характеристика, дії населення при прояві небезпечних факторів суховіїв (посух).

27. Град та його загальна характеристика, дії населення при прояві небезпечних факторів випадання граду.

28. Сильні зливи та їх загальна характеристика, дії населення при прояві небезпечних факторів сильної зливи.

29. Небезпеки, пов'язані з представниками флори та їх загальна характеристика.

30. Небезпеки, пов'язані з представниками фауни та їх загальна характеристика.

31. Антропогенні чинники, що спричиняють виникнення природних небезпек та посилюють їх негативні наслідки.

Виконання практичних робіт:

Завдання № 1. Визначити характеристику таких природних небезпек як буря та ураган. Складіть порівняльну характеристику небезпек природного середовища за наступною схемою:

Характеристика	Буря	Ураган
Загальні ознаки		
Подібності		
Розбіжності		

Вплив на людину		
-----------------	--	--

Завдання № 2. Визначити характеристику таких природних небезпек як циклони та шквали. Складіть порівняльну характеристику небезпек природного середовища за наступною схемою:

Характеристика	Циклони	Шквали
Загальні ознаки		
Подібності		
Розбіжності		
Вплив на людину		

Завдання № 3. Визначити характеристику таких природних небезпек як смерчі та пилові бурі. Складіть порівняльну характеристику небезпек природного середовища за наступною схемою:

Характеристика	Смерчі	Пилові бурі
Загальні ознаки		
Подібності		
Розбіжності		
Вплив на людину		

Завдання № 4. Визначити характеристику таких природних небезпек як землетруси та виверження вулканів. Складіть порівняльну характеристику небезпек природного середовища за наступною схемою:

Характеристика	Землетрусів	Виверження вулканів
Загальні ознаки		
Подібності		
Розбіжності		
Вплив на людину		

Завдання № 5. Визначити характеристику таких природних небезпек як зсув ґрунту та осипи. Складіть порівняльну характеристику небезпек природного середовища за наступною схемою:

Характеристика	Зсув ґрунту	Осипи
Загальні ознаки		
Подібності		
Розбіжності		
Вплив на людину		

Завдання № 6. Визначити характеристику таких природних небезпек як абразія та карст. Складіть порівняльну характеристику небезпек природного середовища за наступною схемою:

Характеристика	Абразія	Карст
Загальні ознаки		
Подібності		
Розбіжності		
Вплив на людину		

Завдання № 7. Визначити характеристику таких природних небезпек як сильна спека та суховій (посуха). Складіть порівняльну характеристику небезпек природного середовища за наступною схемою:

Характеристика	Сильна спека	Суховій (посуха)
Загальні ознаки		
Подібності		
Розбіжності		
Вплив на людину		

Завдання № 8. Визначити характеристику таких природних небезпек як випадання граду та сильна злива. Складіть порівняльну характеристику небезпек природного середовища за наступною схемою:

Характеристика	Випадання граду	Сильна злива
Загальні ознаки		

Подібності		
Розбіжності		
Вплив на людину		

Завдання № 9. Визначити характеристику таких природних небезпек як сильні тумани та сильні заноси. Складіть порівняльну характеристику небезпек природного середовища за наступною схемою:

Характеристика	Сильні тумани	Снігові заноси
Загальні ознаки		
Подібності		
Розбіжності		
Вплив на людину		

Завдання № 10. Визначити характеристику таких природних небезпек як сильні морози та ожеледиця. Складіть порівняльну характеристику небезпек природного середовища за наступною схемою:

Характеристика	Сильні морози	Ожеледиця
Загальні ознаки		
Подібності		
Розбіжності		
Вплив на людину		

Завдання № 11. Визначити характеристику таких природних небезпек як ураган та цунамі. Складіть порівняльну характеристику небезпек природного середовища за наступною схемою:

Характеристика	Ураган	Цунамі
Загальні ознаки		
Подібності		
Розбіжності		
Вплив на людину		

Завдання № 12. Визначити характеристику таких природних небезпек як зсув ґрунту та обвал. Складіть порівняльну характеристику небезпек природного середовища за наступною схемою:

Характеристика	Зсув ґрунту	Обвал
Загальні ознаки		
Подібності		
Розбіжності		
Вплив на людину		

Завдання № 13. Визначити характеристику таких природних небезпек як затори ґрунту та зажори. Складіть порівняльну характеристику небезпек природного середовища за наступною схемою:

Характеристика	Затори	Зажори
Загальні ознаки		
Подібності		
Розбіжності		
Вплив на людину		

Завдання № 14. Визначити характеристику таких природних небезпек як низові лісові пожежі та верхові лісові пожежі. Складіть порівняльну характеристику небезпек природного середовища за наступною схемою:

Характеристика	Низові лісові пожежі	Верхові лісові пожежі
Загальні ознаки		
Подібності		
Розбіжності		
Вплив на людину		

Завдання № 15. Визначити характеристику таких природних небезпек як торф'яні пожежі та степові пожежі. Складіть порівняльну характеристику небезпек природного середовища за наступною схемою:

Характеристика	Торф'яні пожежі	Степові пожежі
Загальні ознаки		

Подібності		
Розбіжності		
Вплив на людину		

Завдання № 16. Визначити характеристику таких природних небезпек як кишкові інфекції та кров'яні інфекції. Складіть порівняльну характеристику небезпек природного середовища за наступною схемою:

Характеристика	Кишкові інфекції	Кров'яні інфекції
Загальні ознаки		
Подібності		
Розбіжності		
Вплив на людину		

Завдання № 17. Визначити характеристику таких природних небезпек як інфекції дихальних шляхів та інфекції зовнішніх покривів. Складіть порівняльну характеристику небезпек природного середовища за наступною схемою:

Характеристика	Інфекції дихальних шляхів	Інфекції зовнішніх покривів
Загальні ознаки		
Подібності		
Розбіжності		
Вплив на людину		

Завдання № 18. Визначити характеристику таких природних небезпек як підтоплення та повені. Складіть порівняльну характеристику небезпек природного середовища за наступною схемою:

Характеристика	Підтоплення	Повені
Загальні ознаки		
Подібності		
Розбіжності		
Вплив на людину		

Завдання № 19. Визначити характеристику таких природних небезпек як підвищення рівня ґрунтових вод та підтоплення. Складіть порівняльну характеристику небезпек природного середовища за наступною схемою:

Характеристика	Підвищення рівня ґрунтових вод	Підтоплення
Загальні ознаки		
Подібності		
Розбіжності		
Вплив на людину		

Завдання № 20. Визначити характеристику таких природних небезпек як селевий потік та снігова лавина. Складіть порівняльну характеристику небезпек природного середовища за наступною схемою:

Характеристика	Селевий потік	Снігова лавина
Загальні ознаки		
Подібності		
Розбіжності		
Вплив на людину		

Тестові завдання самопідготовки по темі № 4 розміщені в Moodle МНАУ за посиланням <https://moodle.mnau.edu.ua/course/view.php?id=2085> в розділі «Завдання для самостійної роботи».

Умови виконання: 20 тестових простих завдань (одне питання – одна відповідь). На виконання тестових завдань відведено 10 хвилин. За кожну правильну відповідь нараховується 0,5 балів.

Тема № 5. Техногенні та воєнні небезпеки та їх наслідки.

Використовуючи одну з форм виконання індивідуальних завдань самопідготовки підготувати відповіді на запитання:

1. Техногенні аварії.
2. Аварії з викидом небезпечних хімічних речовин: причини аварій, групи аварій, наслідки.
3. Аварії з викидом радіоактивних речовин.
4. Основні вражаючі фактори аварій, наслідки аварій.
5. Іонізуюче випромінювання, його характеристика.
6. Заходи по зниженню впливу іонізуючого випромінювання.
7. Аварії на транспорті: причини, наслідки.

8. Техногенні катастрофи та їх наслідки.

9. Фактори техногенних пожеж.

10. Воєнні небезпеки та їх наслідки.

Теми для есе, рефератів та наукових тез:

1. Загальна характеристика вражаючих факторів транспортних засобів, як джерел техногенних небезпек.

2. Загальна характеристика вражаючих факторів технологічного устаткування, як джерел техногенних небезпек.

3. Загальна характеристика вражаючих факторів горючих та легкозаймистих речовин й матеріалів, як джерел техногенних небезпек.

4. Загальна характеристика вражаючих факторів вибухонебезпечних речовин й матеріалів, як джерел техногенних небезпек.

5. Загальна характеристика вражаючих факторів технологічних процесів, що відбуваються при підвищеному тиску, як джерел техногенних небезпек.

6. Загальна характеристика вражаючих факторів технологічні процеси, що відбуваються при підвищених температурах, як джерел техногенних небезпек.

7. Загальна характеристика вражаючих факторів електроенергії, як джерел техногенних небезпек.

8. Загальна характеристика вражаючих факторів хімічних речовин, як джерел техногенних небезпек.

9. Загальна характеристика вражаючих факторів іонізуючого випромінювання, як джерел техногенних небезпек.

10. Загальна характеристика вражаючих факторів електромагнітного випромінювання, як джерел техногенних небезпек.

11. Загальна характеристика вражаючих факторів акустичного випромінювання, як джерел техногенних небезпек.

12. Загальна характеристика вражаючих факторів лазерного випромінювання, як джерел техногенних небезпек.

13. Загальна характеристика вражаючих факторів інфрачервоного випромінювання, як джерел техногенних небезпек.

14. Загальна характеристика вражаючих факторів ультрафіолетового випромінювання, як джерел техногенних небезпек.

15. Загальна характеристика вражаючих факторів пасивно-активних джерел техногенних небезпек.

16. Загальна характеристика вражаючих факторів пасивних джерел техногенних небезпек.

17. Зона зараження як складова частина осередку хімічного зараження.

18. Загальна характеристика електромагнітного імпульсу, та вплив його на людину.

19. Виявлення, оцінка та зменшення ризиків небезпечних подій на підприємствах.

20. Розвиток променевої хвороби під впливом іонізуючих випромінювань.
21. Вплив альфа-променів на організм людини та захист від них.
22. Вплив бета-променів на організм людини та захист від них.
23. Вплив гамма-променів на організм людини та захист від них.
24. Біологічна дія іонізуючих випромінювань.
25. Загальна характеристика аварій на автомобільному транспорті, їх загроза для людей.
26. Загальна характеристика аварій на залізничному транспорті, їх загроза для людей.
27. Загальна характеристика аварій на водному транспорті, їх загроза для людей.
28. Загальна характеристика аварій на авіаційному транспорті, їх загроза для людей.
29. Зміни гравітаційного поля Землі, як розвиток природних катастроф та її вплив на екосистеми.
30. Зміни радіаційного поясу Землі, як розвиток природних катастроф та її вплив на екосистеми.
31. Зміни магнітного поля Землі, як розвиток природних катастроф та її вплив на екосистеми.
32. Проходження поблизу Землі великих космічних тіл, як розвиток природних катастроф та її вплив на екосистеми.
33. Падіння на Землю великих метеоритів, як розвиток природних катастроф та її вплив на екосистеми.

Теми для презентацій:

1. Аварії з викидом небезпечних хімічних речовин: причини аварій, групи аварій, наслідки.
2. Аварії з викидом радіоактивних речовин.
3. Основні вражаючі фактори аварій, наслідки аварій.
4. Іонізуюче випромінювання, його характеристика.
5. Заходи по зниженню впливу іонізуючого випромінювання.
6. Аварії на транспорті: причини, наслідки.
7. Техногенні катастрофи та їх наслідки.
8. Фактори техногенних пожеж.
9. Воєнні небезпеки та їх наслідки.

Тестові завдання самопідготовки по темі № 5 розміщені в Moodle МНАУ за посиланням <https://moodle.mnau.edu.ua/course/view.php?id=2085> в розділі «Завдання для самостійної роботи».

Умови виконання: 20 тестових простих завдань (одне питання – одна відповідь). На виконання тестових завдань відведено 10 хвилин. За кожну правильну відповідь нараховується 0,5 балів.

Тема № 6. Соціальні небезпеки та їх наслідки.

Використовуючи одну з форм виконання індивідуальних завдань самопідготовки підготувати відповіді на запитання:

1. Поняття про глобальні соціальні проблеми людства.
2. Глобальні проблеми людства, як комплекс проблем і ситуацій.
3. Провідні вчені, які вивчали гострі глобальні проблеми.
4. Групи глобальних проблем людства.
5. Соціальні проблеми, що стосуються взаємовідносин усередині людської спільноти.
6. Проблема збереження миру й відвернення загрози світової війни: основні причини воєн.
7. Подолання економічної відсталості бідних країн: аспекти відсталості країн, що розвиваються; причини відсталості; фактори розвитку країн.
8. Ліквідація соціально-небезпечних хвороб: соціально-небезпечні хвороби – туберкульоз, захворювання, що передаються статевим шляхом, алкогольна залежність, наркоманія.
9. Соціальні проблеми, які є результатом кризи взаємовідносин між суспільством і природою.
10. Екологічні проблеми: групи екологічних проблем - пов'язаних зі станом атмосферного повітря, виснаження водних ресурсів, погіршення стану земельних ресурсів; шляхи вирішення екологічних проблем на національному рівні, на світовому рівні.
11. Продовольча проблема: групи чинників, які впливають на глобальну продовольчу проблему; основні аспекти продовольчої проблеми; шляхи розв'язання продовольчої проблеми.
12. Сировинна та енергетична проблеми: чинники споживання сировини та енергоресурсів; необхідність переходу до раціонального використання природних ресурсів у виробничому процесі; розв'язання сировинної та енергетичної проблеми, розв'язання паливно-сировинної проблеми.
13. Проблема освоєння Світового океану: джерела забруднення Світового океану, ліквідація збитків, завданих океану.

Теми для есе, рефератів та наукових тез:

1. Глобальна проблема взаємовідносин суспільства і природи за теорією французького вченого Теяр де Шардена.
2. Вчення про «ноосферу», як сферу панування розуму на нашій планеті за теорією В.І. Вернадського.
3. Глобалістика, як науковий підхід, спрямований на комплексний розгляд глобальних проблем людства та пошук шляхів їх вирішення.
4. Глобальна проблема зростання народонаселення за науковим передбаченням англійського вченого Т. Мальтуса.
5. Антагонізм класів і держав, рас і націй, релігійних конфесій.
6. Гонка озброєнь і пов'язана з нею воєнно-політична конфронтація.

7. Зберігання колосальних арсеналів засобів масового знищення і звичайного озброєння.

8. Створення нових видів бойової техніки.

9. Розповсюдження передової військової технології по планеті.

10. Історичний аспект відсталості країн, що розвиваються.

11. Сучасний аспект відсталості країн, що розвиваються.

12. Нерівномірне становище у світовому поділі праці країн, що розвиваються.

13. Туберкульоз, як глобальна загроза для здоров'я людини, сприйнятливості і фактори ризику.

14. Загальні відомості захворювань, що передаються статевим шляхом.

15. Загальні відомості про синдром набутого імунodefіциту.

16. Загальні відомості про синдром вірусу імунodefіциту людини.

17. Загальні відомості про сифіліс.

18. Психofізична залежність людини від алкоголю.

19. Глобальна стратегія по зниженню зловживання алкоголем.

20. Наркоманія як соціальна проблема, її складові та шляхи вирішення.

21. Забруднення атмосфери та шляхи вирішення проблеми.

22. Виснаження і забруднення поверхневих і підземних вод та шляхи вирішення проблеми.

23. Забруднення морів і океанів та шляхи вирішення проблеми.

24. Інтенсифікація несприятливих геолого-геоморфологічних процесів, порушення рельєфу і геологічної будови та шляхи вирішення проблеми.

25. Забруднення ґрунтів та шляхи вирішення проблеми.

26. Ерозія, дефляція та шляхи вирішення проблеми.

27. Деградація лісів, пасовищна та шляхи вирішення проблеми.

28. Скорочення видової різноманітності рослинності та шляхи вирішення проблеми.

29. Зростання забруднення атмосфери фреонами, оксидами азоту та шляхи вирішення проблеми.

30. Зростання концентрації CO² та шляхи вирішення проблеми.

31. Проблема виснаження водних ресурсів та шляхи вирішення проблеми.

32. Сировинна та енергетична проблеми та шляхи вирішення проблеми.

33. Проблема освоєння Світового океану та шляхи вирішення проблеми.

Теми для презентацій:

1. Поняття про глобальні соціальні проблеми людства.

2. Глобальні проблеми людства, як комплекс проблем і ситуацій.

3. Провідні вчені, які вивчали гострі глобальні проблеми.

4. Поняття глобалістики. Джерела виникнення глобальних проблем.

5. Групи глобальних проблем людства, їх характеристика.

6. Соціальні проблеми, що стосуються взаємовідносин усередині людської спільноти.

7. Проблема збереження миру й відвернення загрози світової війни: основні причини воєн.

8. Подолання економічної відсталості бідних країн: аспекти відсталості країн, що розвиваються; причини відсталості; фактори розвитку країн.

9. Ліквідація соціально-небезпечних хвороб: соціально-небезпечні хвороби – туберкульоз, захворювання, що передаються статевим шляхом, алкогольна залежність, наркоманія.

10. Соціальні проблеми, які є результатом кризи взаємовідносин між суспільством і природою.

11. Екологічні проблеми: групи екологічних проблем - пов'язаних зі станом атмосферного повітря, виснаження водних ресурсів, погіршення стану земельних ресурсів; шляхи вирішення екологічних проблем на національному рівні, на світовому рівні.

12. Продовольча проблема: групи чинників, які впливають на глобальну продовольчу проблему; основні аспекти продовольчої проблеми; шляхи розв'язання продовольчої проблеми.

13. Сировинна та енергетична проблеми: чинники споживання сировини та енергоресурсів; необхідність переходу до раціонального використання природних ресурсів у виробничому процесі; розв'язання сировинної та енергетичної проблеми, розв'язання паливно-сировинної проблеми.

14. Проблема освоєння Світового океану: джерела забруднення Світового океану, ліквідація збитків, завданих океану.

Тестові завдання самопідготовки по темі № 6 розміщені в Moodle МНАУ за посиланням <https://moodle.mnau.edu.ua/course/view.php?id=2085> в розділі «Завдання для самостійної роботи».

Умови виконання: 20 тестових простих завдань (одне питання – одна відповідь). На виконання тестових завдань відведено 10 хвилин. За кожну правильну відповідь нараховується 0,5 балів.

Тема № 7. Теорія розвитку та припинення горіння.

Використовуючи одну з форм виконання індивідуальних завдань самопідготовки підготувати відповіді на запитання:

1. Загальні поняття про основи теорії розвитку та припинення горіння.
2. Поняття горіння.
3. Ознаки горіння.
4. Основні умови горіння.
5. Горючі системи та їх характеристика.
6. Негорючі, горючі, важкогорючі матеріали.
7. Поняття пожежі, зони пожежі та їх характеристика.
8. Характерні режими горіння.
9. Стадії горіння.
10. Початкові форми загоряння.

11. Припинення процесу горіння, способи припинення процесу горіння.
12. Пожежа та небезпечні для людини її фактори.
13. Класифікація пожеж залежно від агрегатного стану й особливостей горіння.

14. Фактори пожежі, які створюють загрозу життю і здоров'ю людини, їх характеристика.

Теми для есе, рефератів та наукових тез:

1. Хімічне перетворення речовин та матеріалів, як характерне явище процесу горіння.
2. Виділення тепла, як характерне явище процесу горіння.
3. Випромінювання світла, як характерне явище процесу горіння.
4. Гомогенні горючі системи та їх характеристика.
5. Гетерогенні горючі системи та їх характеристика.
6. Загальна характеристика зони горіння при пожежі.
7. Загальна характеристика зони теплового впливу при пожежі.
8. Загальна характеристика зони задимлення при пожежі.
9. Дефлаграційний режим горіння та його характеристика.
10. Детонаційний режим горіння та його характеристика.
11. Охолодження горючих речовин або зони горіння, як спосіб припинення процесу горіння.
12. Ізоляція горючих речовин або окисника від зони горіння, як спосіб припинення процесу горіння.
13. Розбавлення повітря чи горючих речовин, як спосіб припинення процесу горіння.
14. Хімічне гальмування реакції горіння, як спосіб припинення процесу горіння.
15. Характеристика горіння твердих речовин, що супроводжується тлінням.
16. Характеристика горіння твердих речовин, що не супроводжується тлінням.
17. Характеристика горіння рідких речовин, що не розчиняються у воді.
18. Характеристика горіння рідких речовин, що розчиняються у воді.
19. Характеристика горіння газів.
20. Характеристика горіння легких металів, за винятком лужних.
21. Характеристика горіння лужних металів.
22. Характеристика горіння металовмісних сполук.
23. Характеристика горіння електроустановок під напругою.
24. Вогонь, як небезпечний фактор пожежі, який створює загрозу життю і здоров'ю людини.
25. Підвищена температура середовища, як небезпечний фактор пожежі, який створює загрозу життю і здоров'ю людини.
26. Токсичні продукти горіння, як небезпечний фактор пожежі, який створює загрозу життю і здоров'ю людини.

27. Недостатність кисню, як небезпечний фактор пожежі, який створює загрозу життю і здоров'ю людини.

28. Паніка, як небезпечний фактор пожежі, який створює загрозу життю і здоров'ю людини.

29. Вибухи, як небезпечний фактор пожежі, який створює загрозу життю і здоров'ю людини.

30. Руйнування будівельних конструкцій, як небезпечний фактор пожежі, який створює загрозу життю і здоров'ю людини.

31. Витікання небезпечних речовин, як небезпечний фактор пожежі, який створює загрозу життю і здоров'ю людини.

32. Характеристика самозаймання, як процесу горіння.

33. Характеристика самозагоряння, як процесу горіння.

Теми для презентацій:

1. Загальні поняття про основи теорії розвитку та припинення горіння.

2. Поняття горіння. Ознаки горіння.

3. Основні умови горіння.

4. Горючі системи та їх характеристика.

5. Негорючі, горючі, важкогорючі матеріали.

6. Поняття пожежі, зони пожежі та їх характеристика.

7. Характерні режими горіння. Стадії горіння.

8. Початкові форми загоряння.

9. Припинення процесу горіння, способи припинення процесу горіння.

10. Пожежа та небезпечні для людини її фактори.

11. Класифікація пожеж залежно від агрегатного стану й особливостей горіння.

12. Фактори пожежі, які створюють загрозу життю і здоров'ю людини, їх характеристика.

Тестові завдання самопідготовки по темі № 7 розміщені в Moodle МНАУ за посиланням <https://moodle.mnau.edu.ua/course/view.php?id=2085> в розділі «Завдання для самостійної роботи».

Умови виконання: 20 тестових простих завдань (одне питання – одна відповідь). На виконання тестових завдань відведено 10 хвилин. За кожну правильну відповідь нараховується 0,5 балів.

Тема № 8. Застосування ризик-орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку надзвичайних ситуацій.

Використовуючи одну з форм виконання індивідуальних завдань самопідготовки підготувати відповіді на запитання:

1. Загальний аналіз ризику і проблем безпеки.

2. Загальне поняття про безпеку.

3. Ризик як кількісна характеристика оцінки ступеня небезпеки.

4. Класифікація ризику.
5. Поняття абсолютної безпеки.
6. Знехтуваний ризик.
7. Прийнятний (допустимий) ризик.
8. Ідентифікація небезпек.
9. Квантифікація.
10. Критерії для кількісного виміру небезпеки.
11. Індивідуальний та соціальний ризик.
12. Головні етапи кількісного аналізу та оцінки ризику.
13. Методи дослідження та кількісної оцінки ризику: апіорні та емпіричні методи; об'єктивні та суб'єктивні методи; статистичний метод, метод експертних оцінок, метод використання аналогій, метод імітаційного моделювання, комбінований метод.
14. Оцінка ризику небезпек.
15. Концепція оцінки ризику.
16. Кількісне визначення рівня ризику.
17. Головні елементи оцінки ризику.
18. Етапи оцінки ризику.
19. Категорії діяльності людини за рівнем ризику.
20. Управління ризиком.
21. Визначення поняття «управління ризиком».
22. Концепції аналізу ризиків.
23. Властивості системи управління ризиком, вимоги до неї: системний характер управління ризиком; складність структури системи управління ризиком; результативність системи управління ризиком.

Теми для есе, рефератів та наукових тез:

1. Аксиома про потенційну небезпеку діяльності людини, її характеристика.
2. Загальні відомості про знехтуваний ризик.
3. Загальні відомості про прийнятий ризик.
4. Загальні відомості про гранично допустимий ризик.
5. Загальні відомості про надмірний ризик.
6. Виправданий ризик, межа, яка відокремлює допустимий ризик від нерозумного.
7. Квантифікація.
8. Величина заподіяних збитків від впливу небезпечних факторів.
9. Імовірність виникнення (частота) фактора небезпеки.
10. Повна або часткова відмова від робіт, операцій та систем, які мають високий ступінь небезпеки.
11. Заміна небезпечних операцій іншими, менш небезпечними.
12. Удосконалення технічних систем та об'єктів.
13. Розробка та використання спеціальних засобів захисту.

14. Заходи організаційно-управлінського характеру з питань стимулювання безпечної роботи та поведінки.

15. Ліквідація наслідків аварій та катастроф з наступним їх аналізом.

16. Ідентифікація небезпек.

17. Апріорні методи дослідження ризику.

18. Емпіричні методи дослідження ризику.

19. Об'єктивний метод визначення імовірності настання певної події.

20. Суб'єктивний метод визначення імовірності настання певної події.

21. Формулювання проблеми, аналіз ризику, як етап оцінки ризику.

22. Оцінка експозиції, як етап оцінки ризику.

23. Оцінка очікуваних ефектів, як етап оцінки ризику.

24. Характеристика ризику, як етап оцінки ризику.

25. Категорії діяльності людини за рівнем ризику та її характеристика.

26. Технократична концепція аналізу ризиків.

27. Економічна концепція аналізу ризиків.

28. Психологічна концепція аналізу ризиків.

29. Соціологічна концепція аналізу ризиків.

30. Системний характер управління ризиком.

31. Складність структури системи управління ризиком.

32. Висока результативність системи управління ризиком.

33. Властивості системи управління ризиком і вимоги до неї.

Теми для есе, рефератів та презентацій:

1. Загальний аналіз ризику і проблем безпеки.

2. Загальне поняття про небезпеку.

3. Ризик як кількісна характеристика оцінки ступеня небезпеки.

Класифікація ризику.

4. Поняття абсолютної безпеки.

5. Знехтуваний ризик. Прийнятний (допустимий) ризик.

6. Ідентифікація небезпек. Квантифікація.

7. Критерії для кількісного виміру небезпеки. Індивідуальний та соціальний ризик.

8. Головні етапи кількісного аналізу та оцінки ризику.

9. Методи дослідження та кількісної оцінки ризику: апріорні та емпіричні методи; об'єктивні та суб'єктивні методи; статистичний метод, метод експертних оцінок, метод використання аналогій, метод імітаційного моделювання, комбінований метод.

10. Оцінка ризику небезпек.

11. Концепція оцінки ризику.

12. Кількісне визначення рівня ризику.

13. Головні елементи оцінки ризику. Етапи оцінки ризику.

14. Категорії діяльності людини за рівнем ризику.

15. Управління ризиком. Визначення поняття «управління ризиком».

16. Концепції аналізу ризиків.

17. Властивості системи управління ризиком, вимоги до неї: системний характер управління ризиком; складність структури системи управління ризиком; висока результативність системи управління ризиком.

Тестові завдання самопідготовки по темі № 8 розміщені в Moodle МНАУ за посиланням <https://moodle.mnau.edu.ua/course/view.php?id=2085> в розділі «Завдання для самостійної роботи».

Умови виконання: 20 тестових простих завдань (одне питання – одна відповідь). На виконання тестових завдань відведено 10 хвилин. За кожну правильну відповідь нараховується 0,5 балів.

Тема № 9. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення у надзвичайних ситуаціях.

Використовуючи одну з форм виконання індивідуальних завдань самопідготовки підготувати відповіді на запитання:

1. Правова система управління безпекою життєдіяльності.
2. Що формує та забезпечує правова система.
3. Правова основа законодавства щодо забезпечення безпеки життєдіяльності.
4. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я».
5. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища».
6. Закон України «Про системи громадського здоров'я».
7. Закон України «Про охорону атмосферного повітря».
8. Кодекс України про надра; Водний кодекс України; Земельний кодекс України.
9. Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку».
10. Кодекс цивільного захисту України.
11. Спеціальні законодавчі акти: національні законодавчі акти; підзаконні нормативні акти України; державні міжгалузеві й галузеві нормативні акти; міжнародні договори та угоди.
12. Управління безпекою та захистом у надзвичайних ситуаціях.
13. Що являє собою система управління безпекою життєдіяльності.
14. Рівні системи управління безпекою життєдіяльності в Україні.
15. Національна Рада з питань безпечної життєдіяльності населення.
16. Державний нагляд за додержанням законів та інших нормативно-правових актів про охорону праці.
17. Керівництво та загальна структура єдиної державної системи цивільного захисту.
18. Що таке цивільний захист?
19. Закон України «Про основи національної безпеки України».

20. Рада національної безпеки і оборони України та Кабінет Міністрів України як органи виконавчої влади у сфері цивільного захисту.

21. Державна комісія з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій.

22. Регіональні комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій.

23. Місцеві комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій.

24. Комісії з питань надзвичайних ситуацій на підприємстві.

25. Забезпечення реалізації державної політики у сфері цивільного захисту.

26. Єдина державна система цивільного захисту.

27. Функціональна і територіальна підсистеми та їх ланки.

28. Постійно діючі органи управління цивільного захисту.

29. Режими функціонування єдиної державної системи цивільного захисту.

Теми для есе, рефератів та наукових тез:

1. Права громадян України на пріоритет їх життя і здоров'я та відповідні заходи до їх реалізації.

2. Загальні відомості про Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я».

3. Загальні відомості про Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища».

4. Загальні відомості про Закон України «Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення».

5. Загальні відомості про Закон України «Про охорону атмосферного повітря».

6. Органи, які керують в галузі безпеки життєдіяльності і зміст їх діяльності.

7. Загальні відомості про Кодекс України про надра.

8. Загальні відомості про Водний кодекс України.

9. Загальні відомості про Земельний кодекс України.

10. Загальні відомості про Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку».

11. Загальні відомості про Закон України «Про охорону праці».

12. Загальні відомості про Кодекс цивільного захисту України.

13. Національні законодавчі акти в галузі безпеки життєдіяльності.

14. Підзаконні нормативні акти України в галузі безпеки життєдіяльності.

15. Державні міжгалузеві й галузеві нормативні акти України в галузі безпеки життєдіяльності.

16. Міжнародні договори та угоди в галузі безпеки життєдіяльності до яких Україна приєдналася в установленому порядку.

17. Державний рівень система управління безпекою життєдіяльності в Україні.

18. Соціальний рівень система управління безпекою життєдіяльності в Україні.

19. Індивідуальний рівень система управління безпекою життєдіяльності в Україні.

20. Загальні відомості про Закон України «Про основи національної безпеки України».

21. Рада національної безпеки і оборони України та її функції щодо координації діяльності органів виконавчої влади у сфері цивільного захисту.

22. Кабінет Міністрів України та її функції щодо координації діяльності органів виконавчої влади у сфері цивільного захисту.

23. Єдина державна система цивільного захисту та її функції.

24. Постійно діюча функціональна підсистема та її ланки.

25. Постійно діюча територіальна підсистема та її ланки.

26. Постійно діючі органи управління цивільного захисту на державному рівні та їх повноваження.

27. Постійно діючі органи управління цивільного захисту на регіональному рівні та їх повноваження.

28. Постійно діючі органи управління цивільного захисту на місцевому рівні та їх повноваження.

29. Постійно діючі органи управління цивільного захисту на об'єктовому рівні та їх повноваження.

30. Режим надзвичайної ситуації функціонування єдиної державної системи цивільного захисту.

31. Режим надзвичайного стану функціонування єдиної державної системи цивільного захисту.

32. Режим підвищеної готовності функціонування єдиної державної системи цивільного захисту.

33. Загальні відомості про Закон України «Про правовий режим надзвичайного стану».

Теми для презентацій:

1. Правова система управління безпекою життєдіяльності.

2. Що формує та забезпечує правова система?

3. Правова основа законодавства щодо забезпечення безпеки життєдіяльності.

4. Спеціальні законодавчі акти: національні законодавчі акти; підзаконні нормативні акти України.

5. Державні міжгалузеві й галузеві нормативні акти.

6. Міжнародні договори та угоди.

7. Управління безпекою та захистом у надзвичайних ситуаціях.

8. Система управління безпекою життєдіяльності.

9. Рівні система управління безпекою життєдіяльності в Україні.
 10. Національна Рада з питань безпечної життєдіяльності населення.
 11. Державний нагляд за додержанням законів та інших нормативно-правових актів про охорону праці.
 12. Керівництво та загальна структура єдиної державної системи цивільного захисту.
 13. Основи національної безпеки України.
 14. Рада національної безпеки і оборони України та Кабінет Міністрів України як органи виконавчої влади у сфері цивільного захисту.
 15. Державна комісія з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій.
 16. Регіональні комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій.
 17. Місцеві комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій.
 18. Комісії з питань надзвичайних ситуацій на підприємстві.
 19. Забезпечення реалізації державної політики у сфері цивільного захисту.
 20. Єдина державна система цивільного захисту. Функціональна і територіальна підсистеми та їх ланки.
 21. Постійно діючі органи управління цивільного захисту.
 22. Режими функціонування єдиної державної системи цивільного захисту.
- Тестові завдання самопідготовки по темі № 9 розміщені в Moodle МНАУ за посиланням <https://moodle.mnau.edu.ua/course/view.php?id=2085> в розділі «Завдання для самостійної роботи».

Умови виконання: 20 тестових простих завдань (одне питання – одна відповідь). На виконання тестових завдань відведено 10 хвилин. За кожен правильну відповідь нараховується 0,5 балів.

Тема № 10. Управління силами та засобами об'єкта господарювання під час надзвичайних ситуацій.

Використовуючи одну з форм виконання індивідуальних завдань самопідготовки підготувати відповіді на запитання:

1. Організація цивільного захисту на підприємстві.
2. Об'єкт господарювання, як основна ланка в системі цивільного захисту держави.
3. Відповідальність за організацію і стан цивільного захисту об'єкта.
4. Органом управління цивільним захистом на об'єкті.
5. Начальник штабу цивільного захисту об'єкта та його повноваження.
6. Служби цивільного захисту об'єкта.
7. Невоєнізовані формування цивільного захисту об'єкта.

8. Оповіщення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій.

9. Головні і невід'ємні елементи всієї системи захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру: інформація, оповіщення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій.

10. Загальнодержавна автоматизована система централізованого оповіщення.

11. Територіальні автоматизовані системи централізованого оповіщення.

12. Місцеві автоматизовані системи централізованого оповіщення.

13. Спеціальні системи оповіщення.

14. Локальні системи оповіщення. Об'єктові системи оповіщення.

15. Укриття населення у захисних спорудах цивільного захисту та евакуаційні заходи.

16. Основні способи захисту населення при загрозі виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій у мирний час.

17. Захисні споруди: сховища, протирадіаційні укриття, швидкостворювані захисні споруди цивільного захисту.

18. Захист людей від деяких факторів небезпеки, що виникають внаслідок надзвичайних ситуацій у мирний час, та дії засобів ураження в особливий період: споруди подвійного призначення, найпростіші укриття.

19. Евакуації населення, матеріальних і культурних цінностей у мирний час та в особливий період на державному, регіональному, місцевому або об'єктовому рівнях.

20. Види евакуації.

21. Організація аварійно-рятувальних і інших невідкладних робіт.

22. Здійснення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт.

23. Мета та склад аварійно-рятувальних робіт.

24. Мета та склад невідкладних робіт.

Теми для есе, рефератів та наукових тез:

1. Орган управління цивільним захистом підприємства, його створення, повноваження та функції.

2. Загальні відомості про загальнодержавну автоматизовану систему централізованого оповіщення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій.

3. Загальні відомості про територіальні автоматизовані системи централізованого оповіщення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій.

4. Загальні відомості про місцеві автоматизовані системи централізованого оповіщення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій.

5. Загальні відомості про спеціальні системи оповіщення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій.

6. Невоєнізовані формування підприємства, їх створення, повноваження та функції.

7. Загальні відомості про локальні системи оповіщення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій.

8. Загальні відомості про об'єктові системи оповіщення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій.

9. Розвідка маршрутів руху і ділянок робіт при проведенні аварійно-рятувальних робіт у разі виникнення надзвичайних ситуацій.

10. Прокладення колонних шляхів і влаштування проходів в завалах і зонах зараження при проведенні невідкладних робіт у разі виникнення надзвичайних ситуацій.

11. Локалізація і гасіння пожеж на маршрутах руху і ділянках робіт при проведенні аварійно-рятувальних робіт у разі виникнення надзвичайних ситуацій.

12. Виявлення, знешкодження і знищення боєприпасів та інших вибухонебезпечних речей при проведенні невідкладних робіт у разі виникнення надзвичайних ситуацій.

13. Локалізація аварій на газових, енергетичних, водопровідних, каналізаційних, теплових і технологічних мережах з метою створення умов для проведення рятувальних робіт у разі виникнення надзвичайних ситуацій.

14. Заглушення або доведення до мінімально можливого рівня шкідливих і небезпечних чинників, які виникли внаслідок надзвичайних ситуацій, і унеможливають ведення рятувальних робіт.

15. Укріплення або руйнування конструкцій будівель і споруд, які загрожують обвалом або перешкоджають безпечному проведенню рятувальних робіт.

16. Пошук уражених з пошкоджених або палаючих будівель, загазованих, затоплених і задимлених приміщень при проведенні аварійно-рятувальних робіт у разі виникнення надзвичайних ситуацій.

17. Ремонт і відновлення пошкоджених та зруйнованих ліній зв'язку і комунально-енергетичних мереж з метою забезпечення рятувальних робіт у разі виникнення надзвичайних ситуацій.

18. Виведення людей з небезпечних зон при проведенні аварійно-рятувальних робіт у разі виникнення надзвичайних ситуацій.

19. Ремонт і відновлення пошкоджених споруд для укриття від можливого повторного уражаючого впливу при проведенні невідкладних робіт у разі виникнення надзвичайних ситуацій.

20. Санітарна обробка людей при проведенні аварійно-рятувальних робіт у разі виникнення надзвичайних ситуацій.

21. Санітарну очистку територій в зоні надзвичайної ситуації при проведенні невідкладних робіт у разі виникнення надзвичайних ситуацій.

22. Дезактивація техніки при проведенні аварійно-рятувальних робіт у разі виникнення надзвичайних ситуацій.

23. Першочергове життєзабезпечення потерпілого населення при проведенні невідкладних робіт у разі виникнення надзвичайних ситуацій.

24. Дезінфекція і дегазація техніки при проведенні аварійно-рятувальних робіт у разі виникнення надзвичайних ситуацій.

25. Знезаражування території і споруд при проведенні аварійно-рятувальних робіт у разі виникнення надзвичайних ситуацій.

26. Загальні відомості про сигнали попередження населення у мирний час.

27. Загальні відомості про сигнали попередження населення у воєнний час.

28. Структури оперативного управління за умов виникнення надзвичайної ситуації.

29. Постійно діючі функціональні і територіальні підсистеми єдиної державної системи запобігання та ліквідації надзвичайних ситуацій.

30. Спеціальний комплекс заходів захисту населення у разі виникнення надзвичайних ситуацій.

31. Пункти управління силами цивільного захисту при проведенні заходів по надзвичайним ситуаціям.

32. Пересувні (рухомі, мобільні) пункти управління силами цивільного захисту при проведенні заходів по надзвичайним ситуаціям.

Теми для презентацій:

1. Організація цивільного захисту на підприємстві.

2. Об'єкт господарювання, як основна ланка в системі цивільного захисту держави.

3. Відповідальність за організацію і стан цивільного захисту об'єкта.

4. Орган управління цивільним захистом на об'єкті.

5. Начальник штабу цивільного захисту об'єкта та його повноваження.

6. Служби цивільного захисту об'єкта. Невоєнізовані формування цивільного захисту об'єкта.

7. Оповіщення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій.

8. Головні і невід'ємні елементи системи захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру: інформація, оповіщення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій.

9. Загальнодержавна автоматизована система централізованого оповіщення.

10. Територіальні автоматизовані системи централізованого оповіщення.

11. Місцеві автоматизовані системи централізованого оповіщення.

12. Спеціальні системи оповіщення.

13. Локальні системи оповіщення.

14. Об'єктові системи оповіщення.

15. Укриття населення у захисних спорудах цивільного захисту та евакуаційні заходи.

16. Основні способи захисту населення при загрозі виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій у мирний час.

17. Захисні споруди: сховища, протирадіаційні укриття, швидкоспоруджувані захисні споруди цивільного захисту.

18. Захист людей від деяких факторів небезпеки, що виникають внаслідок надзвичайних ситуацій у мирний час, та дії засобів ураження в особливий період: споруди подвійного призначення, найпростіші укриття.

19. Евакуації населення, матеріальних і культурних цінностей у мирний час та в особливий період на державному, регіональному, місцевому або об'єктовому рівнях. Види евакуації.

20. Організація аварійно-рятувальних і інших невідкладних робіт. Здійснення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт.

Виконання практичних робіт:

Завдання № 1.

Визначити повноваження та відповідальність посадових осіб цивільного захисту (ЦЗ) об'єкту господарювання за наступною схемою:

Посадова особа	Обов'язки	Відповідальність	Підпорядкування
Керівник об'єкту господарювання			
Начальник штабу ЦЗ			

Завдання № 2.

Складіть порівняльну характеристику невоєнізованих формувань невеликих об'єктів господарювання (менш як 200 осіб):

Формування	Керівник формування	Підпорядкування	Функції
Формування загального призначення			
Формування Служб			

Завдання № 3.

Складіть порівняльну характеристику основних типів оповіщення населення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій:

ТЗПЗ	Функціонування	Що забезпечує?	Ким здійснюється?
Загальнодержавна автоматизована система централізованого оповіщення			
Територіальні автоматизовані системи централізованого оповіщення			
Місцеві автоматизовані системи централізованого оповіщення			

Завдання № 4.

Складіть порівняльну характеристику основних типів оповіщення населення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій:

ТЗПЗ	Функціонування	Що забезпечує?	Ким здійснюється?
Спеціальні системи оповіщення			
Локальні системи оповіщення			
Об'єктові системи оповіщення			

Завдання № 4.

Складіть порівняльну характеристику укриттям населення від небезпеки, що може виникнути або виникла внаслідок надзвичайних ситуацій у мирний час, а також від дії засобів ураження в особливий період:

Захисні споруди	Що відноситься до споруд?	Використання у мирний час	Використання в особливий період
Основні інженерні споруди			
Споруди для захисту людей від деяких факторів небезпеки			

Завдання № 5.

Складіть порівняльну характеристику укриттям для захисту людей від деяких факторів небезпеки, що виникають внаслідок надзвичайних ситуацій у мирний час, та дії засобів ураження в особливий період:

Захисні споруди	Кратка характеристика	Використання у мирний час	Використання в особливий період
Споруди подвійного призначення			
Найпростіші укриття			

Завдання № 6.

Складіть порівняльну характеристику основним укриттям населення від небезпеки, що може виникнути або виникла внаслідок надзвичайних ситуацій у мирний час, а також від дії засобів ураження в особливий період:

Захисні споруди	Кратка характеристика	Використання у мирний час	Використання в особливий період
Сховища			
Протирадіаційні укриття			
Швидкосторуджувані захисні споруди цивільного захисту			

Завдання № 7.

Складіть порівняльну характеристику видам евакуації населення на державному рівні у разі загрози або виникнення надзвичайних ситуацій, під час ведення військових дій або внаслідок цих дій:

Захисні споруди	Хто приймає рішення?	На кого покладається?	Кратка характеристика
Обов'язкова евакуація			
Загальна евакуація			

Завдання № 8.

Складіть порівняльну характеристику видам евакуації населення на державному рівні у разі загрози або виникнення надзвичайних ситуацій, під час ведення військових дій або внаслідок цих дій:

Захисні споруди	Хто приймає рішення?	На кого покладається?	Кратка характеристика
Часткова евакуація			
Тимчасова евакуація			
Безповоротна евакуація			

Завдання № 9.

Складіть порівняльну характеристику видам евакуації населення на регіональному рівні у разі загрози або виникнення надзвичайних ситуацій, під час ведення військових дій або внаслідок цих дій:

Захисні споруди	Хто приймає рішення?	На кого покладається?	Кратка характеристика
Обов'язкова евакуація			
Загальна евакуація			

Завдання № 10.

Складіть порівняльну характеристику видам евакуації населення на регіональному рівні у разі загрози або виникнення надзвичайних ситуацій, під час ведення військових дій або внаслідок цих дій:

Захисні споруди	Хто приймає рішення?	На кого покладається?	Кратка характеристика
Часткова евакуація			
Тимчасова евакуація			
Безповоротна евакуація			

Завдання № 11.

Складіть порівняльну характеристику видам евакуації населення на місцевому рівні у разі загрози або виникнення надзвичайних ситуацій, під час ведення військових дій або внаслідок цих дій:

Захисні споруди	Хто приймає рішення?	На кого покладається?	Кратка характеристика
Обов'язкова евакуація			
Загальна евакуація			

Завдання № 12.

Складіть порівняльну характеристику видам евакуації населення на місцевому рівні у разі загрози або виникнення надзвичайних ситуацій, під час ведення військових дій або внаслідок цих дій:

Захисні споруди	Хто приймає рішення?	На кого покладається?	Кратка характеристика
Часткова евакуація			
Тимчасова евакуація			
Безповоротна евакуація			

Завдання № 13.

Складіть порівняльну характеристику видам евакуації населення на об'єктовому рівні у разі загрози або виникнення надзвичайних ситуацій, під час ведення військових дій або внаслідок цих дій:

Захисні споруди	Хто приймає рішення?	На кого покладається?	Кратка характеристика
Обов'язкова евакуація			
Загальна евакуація			

Завдання № 14.

Складіть порівняльну характеристику видам евакуації населення на об'єктовому рівні у разі загрози або виникнення надзвичайних ситуацій, під час ведення військових дій або внаслідок цих дій:

Захисні споруди	Хто приймає рішення?	На кого покладається?	Кратка характеристика
Часткова евакуація			
Тимчасова евакуація			
Безповоротна евакуація			

Завдання № 14.

Складіть порівняльну характеристику видам робіт які здійснюються уразі виникнення надзвичайних ситуацій:

Види робіт	Мета проведення	Що включають?	Техніка, що застосовується
Аварійно-рятувальні роботи			
Невідкладні роботи			

Тестові завдання самопідготовки по темі № 10 розміщені в Moodle МНАУ за посиланням <https://moodle.mnau.edu.ua/course/view.php?id=2085> в розділі «Завдання для самостійної роботи».

Умови виконання: 20 тестових простих завдань (одне питання – одна відповідь). На виконання тестових завдань відведено 10 хвилин. За кожну правильну відповідь нараховується 0,5 балів.

7. Додаткові індивідуальні завдання самопідготовки з дисципліни «Безпека життєдіяльності»

Теми рефератів, презентації, наукових статей (тез):

Зробіть коротку доповідь-відповідь (2-3 сторінки), презентацію (до 7 слайдів) на запитання спираючись на міжнародне законодавство та законодавство України з охорони праці.

1. Безпека життєдіяльності у повсякденних умовах:

- безпека житла та побутової техніки;
- безпека транспорту;

- безпека харчування;
- вплив шкідливих речовин на організм людини (наприклад, вплив куріння, алкоголю, наркотиків тощо).

2. Небезпечні та шкідливі фактори середовища проживання людини:

- джерела небезпек та небезпечних факторів;
- вплив фізичних факторів (наприклад, шум, вібрація, радіація, електромагнітна індукція тощо);
- вплив хімічних факторів (наприклад, отруйні речовини, аерозолі тощо);
- вплив біологічних факторів (наприклад, інфекційні захворювання тощо).

3. Захист населення у надзвичайних ситуацій:

- призначення захисних споруд (наприклад, укриттів, бомбосховищ тощо);
- дії населення під час надзвичайних ситуацій (наприклад, пожежі, землетруси, повені тощо);
- організація цивільного захисту населення.

3. Охорона праці:

- законодавство про охорону праці;
- організація безпеки праці на підприємствах;
- профілактика виробничого травматизму та професійних захворювань.

4. Екологічна безпека:

- вплив людської діяльності на навколишнє середовище;
- охорона природи та раціональне використання природних ресурсів;
- боротьба із забрудненням довкілля.

5. Додаткові теми:

- безпека в інтернеті;
- психологічна безпека
- енергетична безпека;
- безпека харчових продуктів;
- ядерна безпека.

* При виборі теми реферату враховуйте свої інтереси та можливості, а також актуальність теми. Рекомендується також ознайомитися з робочою навчальною програмою дисципліни та вимогами викладача (викладені в методичних рекомендаціях).

8 Перелік рекомендованих літературних джерел

8.1 Законодавчо-нормативні акти

1. Конституція України : від 28.06.1996 № 254к/96-ВР : станом на 1 січ. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
2. Кодекс цивільного захисту України : Кодекс України від 02.10.2012 № 5403-VI : станом на 12 верес. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text>
3. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення : Закон України від 24.02.1994 № 4004-XII : станом на 1 жовт. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12#Text>
4. Про затвердження Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій : Постанова Кабінету Міністрів України від 16.12.2015 № 1052 : станом на 5 верес. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1052-2015-п#Text>
5. Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту : Постанова Кабінету Міністрів України від 09.01.2014 № 11 : станом на 16 квіт. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/11-2014-п#Text>
6. Про затвердження типових положень про функціональну і територіальну підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту : Постанова Кабінету Міністрів України від 11.03.2015 № 101 : станом на 17 серп. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/101-2015-п#Text>
7. Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях : Постанова Кабінету Міністрів України від 26.06.2013 № 444 : станом на 11 верес. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/444-2013-п#Text>
8. Про затвердження Класифікаційних ознак надзвичайних ситуацій : Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 06.08.2018 № 658. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0969-18#Text>
9. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII : станом на 14 трав. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
10. Про правовий режим надзвичайного стану : Закон України від 16.03.2000 № 1550-III : станом на 18 трав. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1550-14#Text>.

8.2. Базова література

1. Курепін В. М. Основи охорони праці : навчальний посібник для студентів закладів вищої освіти аграрної галузі. Миколаїв : МНАУ, 2022. 347 с.
2. Курепін В. М., Іваненко В. С. Цивільний захист: надзвичайні ситуації мирного та воєнного часу. Частина 1 Надзвичайні ситуації природного

характеру: дії населення при загрозі та у разі виникнення надзвичайних ситуацій: навчальний посібник для здобувачів першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівня вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти. Миколаїв : МНАУ, 2025. 429 с. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/22035>.

3. Курепін В. М., Курепін Д. В., Іваненко В. С. Цивільний захист: навчальний посібник для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти. Миколаїв : МНАУ, 2025. 491 с.

4. Охорона праці в галузі : навчальний посібник / В. М. Курепін, Д. Д. Марченко, Д. В. Курепін. Миколаїв : МНАУ, 2023. 586 с.

8.3. Допоміжна література

1. Андрос Т.С. Біологічне землеробство: перспективи, цілеспрямовані кроки до екологічного майбутнього. *Розвиток аграрної галузі та впровадження наукових розробок у виробництво* : матеріали VII міжнар. наук.-практ. конф. (м. Миколаїв, 17-18 жовтня 2024 р.) / Міністерство освіти і науки України ; Миколаївський національний аграрний університет. Миколаїв : МНАУ, 2024. С. 71-74. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/19609>.

2. Бацуровська І., Курепін В. Перспективи використання вітрових електростанцій: переваги та екологічна безпека. *Traditions and new scientific strategies in the context of global transformation of society* : scientific monograph. Part 1. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2024. Р. 34-55.

3. Дідняк А. В. Безвідходні технології у вітчизняному сільському господарстві. *Гірничі, будівельні, природоохоронні технології та екологія* : тези Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції аспірантів, молодих учених та студентів, присвяченої Дню науки (м. Житомир. 12-17 травня 2025 р.). Житомир : Житомирська політехніка, 25. С. 213-214. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/21904>.

4. Дідняк А. В. Укритися, неможливо ризикувати: яким у Миколаєві був захист населення під час обстрілів ракетами. Сталий розвиток міст : матеріали XVI Всеукраїнської студентської науково-технічної конференції : в 4-х ч. / Ч. 2., 21-22 квітня 2023 року. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2023. С. 598-602.

5. Загляда А.О. Розвиток екологічно безпечного виробництва, основні напрями подальшого розвитку виробництва екологічно чистої продукції. *Розвиток аграрної галузі та впровадження наукових розробок у виробництво* : матеріали VII міжнар. наук.-практ. конф. (м. Миколаїв, 17-18 жовтня 2024 р.) / Міністерство освіти і науки України ; Миколаївський національний аграрний університет. Миколаїв : МНАУ, 2024. С. 74-76. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/19610>.

6. Іваненко В. С. Екокроки для відновлення природи України після війни. *Продовольча безпека України в умовах післявоєнного відновлення: глобальні та національні виміри. Міжнародний форум* : доповіді учасників міжнародної науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 28-30 травня 2025 р.) / Міністерство освіти і науки України; Миколаївський національний аграрний університет. Миколаїв: МНАУ, 2025. С. 88-90. DOI: <https://doi.org/10.31521/978-617-7149-86-5-27>.

7. Іваненко В. С. Конвалідація: інструмент захисту прав та інтересів громадян на окупованих територіях. *Захист прав людини в Україні: сучасний стан та перспективи вдосконалення* : матеріали Науково-практичного круглого столу, присвяченого 75-й річниці проголошення Загальної декларації прав людини (м. Хмельницький, 8 грудня 2023 року). Хмельницький : Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2023. С. 47-49.

8. Іваненко В. С. Стресостійкість, як вид психологічної особистості. Інформаційно-психологічна та техногенна безпека: історичні аспекти, особливості захисту суспільства та особистості : тези доповідей за результатами тематичного «круглого столу», м. Миколаїв, 9 грудня 2022 р. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 18-20.

9. Іваненко В. С. Україна, війна, екологія. Чи знають громадяни західних держав про екологічні наслідки війни. *Гірничі, будівельні, природоохоронні технології та екологія* : тези всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції аспірантів, молодих учених та студентів, присвяченої Дню науки. (м. Житомир. 2-17 травня 2025 р.). Житомир : Житомирська політехніка, 2025. С. 215-217. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/21903>.

10. Іваненко В. С., Курепін В. М. Вплив активних бойових дій на стан довкілля. *Green Construction Зелене будівництво* : міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 13-14 квітня 2023 р. Київ : Київський національний університет будівництва і архітектури, 2023. С. 325-329.

11. Іваненко В. С., Курепін В. М. Органи місцевого самоврядування в умовах воєнного стану. Моделювання соціально-економічного розвитку в системі забезпечення продовольчої безпеки : зб. тез Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Миколаїв, 10-11 трав.2023р.). Миколаїв : МНАУ, 2023. С. 41-44.

12. Іваненко В.С. Екологічні проблеми використання та охорона річок басейну Прип'яті. *Transboundary Dniester River Basin Management and EU Integration – Step by Step* : Proceedings of the International Conference Chisinau, October 27-28 2022 / editor: Ilya Trombitsky; editorial and scientific conference committee: Gheorghe Duca [et al.]. Chişinău: Eco-TIRAS, 2022 (Arconteh). С. 92-96.

13. Іваненко В.С. Фактори вразливості об'єктів перед терористичними нападами та шляхи їх подолання. *Problems of Emergency Situations* :

матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Черкаси, 14 травня 2025 р.). Черкаси : Національний університет цивільного захисту України, 2025. С. 44-46. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/21484>.

14. Карбовничий І. Р. Зміна клімату, як загроза благополуччю людини та здоров'ю планети. *Екологічна безпека та раціональне природокористування* : матеріали всеукраїнської наукової конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених (м. Житомир, 14 листопада 2024 року). Житомир : Житомирська політехніка, 2024. С. 203-205. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/19264>

15. Клімова Г. В. Екологічне право: засіб для досягнення мети. *Екологічні та соціальні аспекти розвитку економіки в умовах євроінтеграції* : матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 23-25 жовтня 2024 р.). Миколаїв : МНАУ, 2024. С. 133-136. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/18918>.

16. Кравець М. Ю. Проблема ВІЛ/СНІДу в сфері праці: дотримання законодавства щодо прав працівників з ВІЛ-статусом. *Захист прав людини в Україні: сучасний стан та перспективи вдосконалення* : матеріали науково-практичного круглого столу, присвяченого 76-й річниці проголошення Загальної декларації прав людини (м. Хмельницький, 10 грудня 2024 року). Хмельницький : Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2024. С. 64-67. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/20210>.

17. Криницька Я. О. Використання аналізу чутливості та помилок у державній екологічній стратегії розвитку. *Екологічні та соціальні аспекти розвитку економіки в умовах євроінтеграції* : матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 23-25 жовтня 2024 р.). Миколаїв : МНАУ, 2024. С. 136-139. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/18919>.

18. Курепін В. М. Аналіз аварійних ситуацій на теплоелектростанціях. *Проблеми цивільного захисту населення та безпеки життєдіяльності: сучасні реалії України* : матеріали XI всеукраїнської заочної наук.-практ. конф. (м. Київ, 25 квітня 2025 р.). Київ : УДУ імені Михайла Драгоманова, 2025. С. 97-98. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/21285>.

19. Курепін В. М. Аспекти формування безпечної життєдіяльності в мінливих умовах сьогодення. Соціокомунікаційна наука в парадигмі смислових трансформацій: суспільні виклики, тренди освіти і професійної діяльності : збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції (м. Ірпінь, 19 травня 2023 р.) / за ред. Н. Зикун, З. Шарлович, Т. Гиріної. Ірпінь : Державний податковий університет, 2023. С. 270-275.

20. Курепін В. М. Безпека, якість та регулювання продуктів та процесів харчового виробництва. *Біологічні, біотехнологічні та генетичні аспекти*

інтенсифікації аграрного виробництва : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Ломжа – Миколаїв, 24-25 жовтня 2024 р.). Łomża : MANS, 2024. С. 74-84. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/20349>.

21. Курепін В. М. Безпекові послуги в територіальних громадах. Актуальні питання. *Розвиток територіальних громад: правові, економічні та соціальні аспекти* : матеріали III міжнар. наук.-практ. конф. (м. Миколаїв, 2-3 листопада 2023 р.). Миколаїв : МНАУ, 2023. С. 125-126. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/16254>

22. Курепін В. М. Вплив забруднюючих речовин на здоров'я людини та біорізноманіття. *Екологія. Довкілля. Енергозбереження 2022* : збірник матеріалів III міжнародної науково-практичної конференції (м. Полтава, 1-2 грудня 2022 р.). Полтава : НУПП, 2022. С. 145-149.

23. Курепін В. М. Готовність до надзвичайних ситуацій та умов воєнного стану. *Вирішення сучасних проблем технологій та техніки в сільськогосподарському виробництві* : зб. матеріалів всеукраїнської науково-практичної конференції № 18 (м. Ніжин, 24-25 листопада 2022 р.). Ніжин, 2022. С. 93-96. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/12252>

24. Курепін В. М. Екологічна безпека регіонів через впровадження безпечних ресурсозберігаючих технологій. *Продовольча безпека України в умовах війни і післявоєнного відновлення: глобальні та національні виміри. Міжнародний форум = Food security of Ukraine in the conditions of the war and post-war recovery: global and national dimensions. International forum* : доповіді учасників міжнародної науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 30-31 травня 2024 р.) / Міністерство освіти і науки України ; Миколаївський національний аграрний університет. Миколаїв : МНАУ, 2024. С. 84-87. DOI:<https://doi.org/10.31521/978-617-7149-78-0-26>.

25. Курепін В. М. Екологічні проблеми міста Миколаїв: забруднене повітря. *Проблеми цивільного захисту населення та безпеки життєдіяльності: сучасні реалії України* : матеріали X всеукраїнської заочної науково-практичної конференції. Київ : УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024. С. 73-74. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/17492>.

26. Курепін В. М. Екологічні проблеми міста Миколаїв: забруднене повітря. *Проблеми цивільного захисту населення та безпеки життєдіяльності: сучасні реалії України* : матеріали X всеукраїнської заочної науково-практичної конференції. Київ : УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024. С. 73-74.

27. Курепін В. М. Енергія приливів - чиста енергія для людства. *Сучасні дослідження: транспортна інфраструктура та інноваційні технології* : матеріали III міжнародної науково-практичної конференції здобувачів вищої

освіти, викладачів та науковців (м. Київ, 28-29 листопада 2024 р.). Київ : Київський інститут залізничного транспорту Державного університету інфраструктури та технологій, 2024. Ч.2. С. 102-106. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/19854>.

28. Курепін В. М. Засади економічності та національної безпеки повоєнної України. *Продовольча безпека України в умовах післявоєнного відновлення: глобальні та національні виміри. Міжнародний форум* : доповіді учасників міжнародної науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 28-30 травня 2025 р.) / Міністерство освіти і науки України ; Миколаївський національний аграрний університет. Миколаїв : МНАУ, 2025. С. 121-124. DOI: <https://doi.org/10.31521/978-617-7149-86-5-38>.

29. Курепін В. М. Іваненко В. С. Застосування цифрових технологій у сільському господарстві для досягнення цілей сталого розвитку. *Modern Economics*. 2024. № 47(2024). С. 62-69. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V47\(2024\)-09](https://doi.org/10.31521/modecon.V47(2024)-09).

30. Курепін В. М. Інформаційно-аналітичне забезпечення екологічного розвитку підприємницьких структур: попередження забруднення довкілля. *Механізми забезпечення сталого розвитку економіки: проблеми, перспективи, міжнародний досвід* : матеріали V міжнар. наук.-практ. конф., (м. Харків, 01 листопада 2024 р.) / Державний біотехнологічний ун-т. Харків, 2024. С. 195-198. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/19029>.

31. Курепін В. М. Кліматична нейтральність для України: міф чи реальність. *Екологія, природокористування та охорона навколишнього середовища: прикладні аспекти* : матеріали VII всеукраїнської науково-практичної заочної конференції (м. Київ, 17 травня 2024 р.). Київ : МДУ, 2024. С. 28-31. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/18295>.

32. Курепін В. М. Моніторинг розвитку лісових пожеж. *Problems of Emergency Situations* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Черкаси, 14 травня 2025 р.). Черкаси : Національний університет цивільного захисту України, 2025. С. 197-199. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/21480>.

33. Курепін В. М. Наслідки воєнних дій для лісового господарства Миколаївської області. Садово-паркове господарство: історія, сучасність та перспективи розвитку : матеріали Всеукраїнської наук.-практ. інтернет-конференції (11 травня 2023 року), Умань : Уманський НУС, 2023. С. 15-18.

34. Курепін В. М. Організація медико-санітарного забезпечення населення при надзвичайних ситуаціях техногенного характеру. *Проблеми цивільного захисту населення та безпеки життєдіяльності: сучасні реалії України* : матеріали XI всеукраїнської заочної наук.-практ. конф., м. Київ, 25 квітня

2025р. Київ : УДУ імені Михайла Драгоманова, 2025. С. 98-99.
<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/21283>.

35. Курепін В. М. Практичні підходи до реалізації програми боротьби зі стресом на робочому місці. *Problems of Emergency Situations* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Черкаси, 14 травня 2025 р.). Черкаси : Національний університет цивільного захисту України, 2025. С. 388-390. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/21486>.

36. Курепін В. М. Природні геотермальні джерела: як ефективний енергоресурс. *Електроенергетика, електромеханіка та технології в АПК* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., (м. Харків, 6 листопада 2024 р. / Держ. біотехнологічний ун-т. Харків, 2024. С. 78-80. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/19000>.

37. Курепін В. М. Птахи Кінбурнської коси: вплив війни, зміни та відновлення. *Екологія, природокористування та охорона навколишнього середовища: прикладні аспекти* : матеріали VII всеукраїнської науково-практичної заочної конференції (м. Київ, 17 травня 2024 р.). Київ : МДУ, 2024. С. 68-70. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/18297>.

38. Курепін В. М. Регіональні екологічні проблеми водних ресурсів Півдня України. *Подолання екологічних ризиків і загроз для довкілля в умовах надзвичайних ситуацій – 2022* : матеріали I міжнародної науково-практичної конференції (м. Полтава, 26-27 травня 2022 р.). Полтава – Львів : НУПП, 2022. С. 342-346. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11874>

39. Курепін В. М. Рециклінг та утилізація будівельних відходів в Україні: виклики та перешкоди. *Green Construction = Зелене будівництво* : матеріали III міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 16-17 квітня). Київ : Київський національний університет будівництва і архітектури, 2024. С.192-197.

40. Курепін В. М. Рециклінг та утилізація будівельних відходів в Україні: виклики та перешкоди. *Green Construction = Зелене будівництво* : матеріали III міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 16-17 квітня). Київ : Київський національний університет будівництва і архітектури, 2024. С.192-197. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/17499>.

41. Курепін В. М. Стати сильнішим в сучасному суспільстві, новий підхід до поняття «Безпека». Поняття «Безпека» в науковому та міжкультурному вітчизняному (українському) та європейському дискурсах : матеріали Всеукраїнського соціолінгвістичного семінару (м. Суми, 30 жовтня 2023 року). Суми : Сумський національний аграрний університет, 2023. С. 10-15.

42. Курепін В. М., Іваненко В. С. Екологія та війна, погляд через минуле у майбутнє, глобальні виклики, загрози. *Ekologia i racjonalne zarzadzanie przyrodą: edukacja, nauka i praktyka [Zasób elektroniczny]* : materiały z

międzynarodowej konferencji naukowo-praktycznej (Łomża – Żytomierz, 15.11.2023 r.). Łomża : MANS w Łomży, 2023. С. 265-275. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/16200>

43. Курепін В. М., Курепін В. М. Безпека в умовах війни: виклики та загрози, шляхи вирішення. *Проблеми цивільного захисту населення та безпеки життєдіяльності: сучасні реалії України* : матеріали Х всеукраїнської заочної науково-практичної конференції. Київ : УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024. С. 74-75. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/17493>.

44. Курепін В. М., Курепін В. М. Безпека в умовах війни: виклики та загрози, шляхи вирішення. *Проблеми цивільного захисту населення та безпеки життєдіяльності: сучасні реалії України* : матеріали Х всеукраїнської заочної науково-практичної конференції. Київ : УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024. С. 74-75.

45. Курепін В. М., Курепін В. М. Право громадян на питну воду та водопостачання: місто без води. *Актуальні проблеми приватного та публічного права* : матеріали VI міжнародної науково-практичної конференції (м. Ломжа–Харків, 29 березня 2024 р.). Харків : ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2024. С. 271-273. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/17502>.

46. Курепін В. М., Курепін В. М. Фактори впливу на стан продовольчої безпеки. *Продовольча безпека України в умовах післявоєнного відновлення: глобальні та національні виміри. Міжнародний форум* : доповіді учасників міжнародної науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 28-30 травня 2025 р.) / Міністерство освіти і науки України ; Миколаївський національний аграрний університет. Миколаїв : МНАУ, 2025. С. 220-223. DOI: <https://doi.org/10.31521/978-617-7149-86-5-72>.

47. Курепін В. М., Лотарева Д. В. Екологічні наслідки бойових дій у південних областях України. *Захист водних ресурсів - Глобальні виклики, загрози опустелювання територій, міжнародні зобов'язання держав світу* : тези доповідей здобувачів вищої освіти та інших учасників освітнього процесу за результатами проведеного тематичного «круглого столу» на обліково-фінансовому факультеті (м. Миколаїв, 22 березня 2023 р.). Миколаїв : МНАУ, 2023. С. 37-40. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/12989>

48. Курепін В.М. Відновлення та збереження водних ресурсів Південного Бугу на Миколаївщині. *Transboundary Dniester River Basin Management and EU Integration – Step by Step* : Proceedings of the International Conference Chisinau, October 27-28 2022 / editor: Ilya Trombitsky; editorial and scientific conference committee: Gheorghe Duca [et al.]. Chişinău : Eco-TIRAS, 2022 (Arconteh). С. 144-147. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11850>

49. Курепін В.М. Марченко Д.Д. Сучасні технології захисту навколишнього середовища від впливу сонячних електростанцій. *Modern Economics*. 2024. № 44(2024). С. 79-84. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V44\(2024\)-13](https://doi.org/10.31521/modecon.V44(2024)-13).

50. Курепін В.М. Сталий розвиток сільських територій: концепція природокористування. *Розвиток аграрної галузі та впровадження наукових розробок у виробництво* : матеріали VII міжнародної науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 17-18 жовтня 2024 р.) / Міністерство освіти і науки України ; Миколаївський національний аграрний університет. - Миколаїв: МНАУ, 2024. С 77-79. <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/19612>.

51. Лазіс М. І. Альтернативна енергетика: кроки до енергетичної незалежності України. *Сучасні дослідження: транспортна інфраструктура та інноваційні технології* : матеріали III міжнародної науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти, викладачів та науковців (м. Київ, 28-29 листопада 2024 р.). Київ : Київський інститут залізничного транспорту Державного університету інфраструктури та технологій, 2024. Ч.2. С. 107-112. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/19856>.

52. Лотарєва Д. В. Безпека продуктів харчування в мінливому світі: пріоритет для охорони здоров'я. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку агропродовольчої сфери, індустрії гостинності та торгівлі* : тези доповідей міжнар. наук.-практ. конф., (м. Харків, 5 листопада 2024 р.) / Державний біотехнологічний ун-т. Харків, 2024. С. 522-524. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/19034>.

53. Макеєв В. В. Моніторинг надзвичайних ситуацій в Україні. *Проблеми цивільного захисту населення та безпеки життєдіяльності: сучасні реалії України* : матеріали XI всеукраїнської заочної наук.-практ. конф. (м. Київ, 25 квітня 2025 р.). Київ : УДУ імені Михайла Драгоманова, 2025. С. 115-116. <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/21290>.

54. Мелашенко Ю. С., Курепін В. М. Використання енергетичних ресурсів: вплив на навколишнє середовище. *Продовольча безпека України в умовах війни і післявоєнного відновлення: глобальні та національні виміри. Міжнародний форум = Food security of Ukraine in the conditions of the war and post-war recovery: global and national dimensions. International forum* : доповіді учасників міжнародної науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 30-31 травня 2024 р.) / Міністерство освіти і науки України ; Миколаївський національний аграрний університет. Миколаїв : МНАУ, 2024. С. 102-104. DOI: <https://doi.org/10.31521/978-617-7149-78-0-32>.

55. Мельничук Д. В. Забруднення підземних вод на територіях міст та населених пунктів. *Гірничі, будівельні, природоохоронні технології та екологія* : тези Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції аспірантів, молодих учених та студентів, присвяченої Дню науки (м. Житомир. 12-17 травня 2025 р.). Житомир : Житомирська політехніка, 2025.

- С. 238-239. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/21906>.
- 56.Орешко А. Ф., Курепін В. М. Сьогоденні проблеми громади міста Миколаїв. *Проблеми цивільного захисту населення та безпеки життєдіяльності: сучасні реалії України* : матеріали Х всеукраїнської заочної науково-практичної конференції. Київ : УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024. С. 99-100. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/17494>.
- 57.Орешко К. Ф. Кліматично нейтральні малі та середні бізнес-компанії: уникнути, зменшити, компенсувати. *Екологія, природокористування та охорона навколишнього середовища: прикладні аспекти* : матеріали VII всеукраїнської науково-практичної заочної конференції (м. Київ, 17 травня 2024 р.). Київ : МДУ, 2024. С. 34-37. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/18296>.
- 58.Орешко К. Ф., Курепін В. М. Безпечне існування міста: проблеми, компроміси. *Проблеми цивільного захисту населення та безпеки життєдіяльності: сучасні реалії України* : матеріали Х всеукраїнської заочної науково-практичної конференції. Київ : УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024. С. 100-101. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/17495>.
- 59.Петровських А. Д., Курепін В. М. Харчові технології майбутнього: вплив штучного інтелекту на аграрну галузь України. *Інформаційні технології в сучасному світі* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. здобувачів вищої освіти і молодих учених (м. Харків, 29 квітня 2025 р.) / Державний біотехнологічний університет. Харків, 2025. С. 209-211. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/21609>.
- 60.Піндера М. В. Екологічний моніторинг підземних вод на водозаборах підприємств. *Гірничі, будівельні, природоохоронні технології та екологія* : тези всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції аспірантів, молодих учених та студентів, присвяченої Дню науки (м. Житомир. 12-17 травня 2025 р.). Житомир : Житомирська політехніка, 2025. С. 247-248. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/21908>.
- 61.Піндера М. В. Захист населення і територій під час надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру громад. Інформаційно-психологічна та техногенна безпека: історичні аспекти, особливості захисту суспільства та особистості : тези доповідей за результатами тематичного «круглого столу», м. Миколаїв, 9 грудня 2022 р. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 40-43.
- 62.Піндера М. Екологічна безпека територій у зоні бойових дій. Молодь, наука, бізнес : матеріали Всеукр. інтер.-конф. здоб.вищ.освіти і мол.учених, 5-6 жовтня 2022 р., м. Миколаїв. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 81-83.

63.Пранович К. О. Безвідходні та маловідходні технології: шлях розвитку вітчизняної економіки. *Гірничі, будівельні, природоохоронні технології та екологія* : тези всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції аспірантів, молодих учених та студентів, присвяченої Дню науки (м. Житомир. 12-17 травня 2025 р.). Житомир: Житомирська політехніка, 2025. С. 249-250.

URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/21909>.

64.Професійна мобільність та безпека: як ефективно використовувати соціальні мережі для кар'єрного розвитку / І. В. Бацуровська, Г. С. Кашина, В. М. Курепін, В. В. Любарець. *Вісник науки та освіти (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»)*. 2025. № 2(32). С. 787-799. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-2\(32\)-787-799](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-2(32)-787-799).

65.Сиворотка Н. М. Навколишнє середовище та сфера праці: комплексний підхід до сталого розвитку. *Екологічні та соціальні аспекти розвитку економіки в умовах євроінтеграції* : матеріали Х Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 23-25 жовтня 2024 р.). Миколаїв : МНАУ, 2024. С. 82-85. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/18916>.

66.Таракашева Е. А. Поводження з відходами на Миколаївщині. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку охорони праці, безпеки життєдіяльності та цивільного захисту* : матеріали VI міжнародної науково-практичної конференції. Одеса : ОДАБА, 2024. С. 150-155.

67.Теплоухов Б. П. Зброя масового ураження та захист від неї : навчальний посібник. Київ : Видавничий дім «СКІФ», 2023. 101 с.

68.Хамітов Р. Р. Дезінформація як елемент гібридної війни. *Проблеми цивільного захисту населення та безпеки життєдіяльності: сучасні реалії України* : матеріали XI всеукраїнської заочної наук.-практ. конф. (м. Київ, 25 квітня 2025 р.). Київ : УДУ імені Михайла Драгоманова, 2025. С. 205-206. <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/21292>.

69.Цивільний захист : курс лекцій / уклад. В. М. Курепін. Миколаїв: МНАУ, 2021. 92 с. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/8595>

70.Чернецька В. С. Рубати не можна залишити: зелене майбутнє міста Миколаєва. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку охорони праці, безпеки життєдіяльності та цивільного захисту* : матеріали VI міжнародної науково-практичної конференції. Одеса : ОДАБА, 2024. С. 147-150.

71.Чернецька В. С., Курепін В. М. Серцево-легенева реанімація: чи потрібен вибір дій. *Проблеми цивільного захисту населення та безпеки життєдіяльності: сучасні реалії України* : матеріали Х всеукраїнської заочної науково-практичної конференції. Київ : УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024. С. 153-154.

72. Чернецька В. С., Курепін В. М. Серцево-легенева реанімація: чи потрібен вибір дій. *Проблеми цивільного захисту населення та безпеки життєдіяльності: сучасні реалії України* : матеріали X всеукраїнської заочної науково-практичної конференції. Київ : УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024. С. 153-154. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/17496>.

73. Щербаков О. А. Поєднувані технології для пом'якшення деградації довкілля. *Гірничі, будівельні, природоохоронні технології та екологія* : тези всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції аспірантів, молодих учених та студентів, присвяченої Дню науки (м. Житомир. 12-17 травня 2025 р.). Житомир : Житомирська політехніка, 2025. С. 264-265. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/21910>.

74. Юрченко К. Д. Покращення стану навколишнього середовища: концепція життєвого циклу. *Екологічні та соціальні аспекти розвитку економіки в умовах євроінтеграції* : матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 23-25 жовтня 2024 р.). Миколаїв : МНАУ, 2024. С. 172-175. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/18923>.

75. Batsurovska I., & Kurepin V. (2024). Prospects for the use of wind power plants: advantages and environmental safety. Traditions and new scientific strategies in the context of global transformation of society. Baltija Publishing, 1, 34-55. <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-406-1-2>.

76. Ivanenko V. Technological load on the natural environment of the Mykolaiv region: problems, solution ways. *Науково-практична конференція, присвячена Всесвітньому метеорологічному дню «На варті кліматичних дій» та Всесвітньому дню водних ресурсів «Вода для миру»* (м. Київ, 22-23 березня 2024 р.). Київ, 2024. С. 146-148. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/18868>.

77. Kurepin V. Environmental and climate consequences of negligent attitude to green landing in cities and populated points. *Науково-практична конференція, присвячена Всесвітньому метеорологічному дню «На варті кліматичних дій» та Всесвітньому дню водних ресурсів «Вода для миру»* (м. Київ, 22-23 березня 2024 р.). Київ, 2024. С. 149-151. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/18867>.

78. Kurepin V., Batsurovska I. (2023). Ecological and Economic Balance on Kinburn: Circumstances of the Reserve Territories of Pre-war, War and Post-war Times. *Modern Economics*, 42(2023), 62-69. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V42\(2023\)-09](https://doi.org/10.31521/modecon.V42(2023)-09).

79. Lysak, N., Skorodumova, O., Chernukha, A., & Kurepin, V. (2024). Effect of H_3PO_4 and phenol additives on gel formation in silica fire retardant coatings for building materials. *Defect and Diffusion Forum*, 437, 103-113. <https://doi.org/10.4028/p-uvjat0>.

80. Pospelov, B., Bezuhla, Y., Kozar, Y., Krainiukov, O., Chubko, L., Yashchenko, O., ... Kurepin, V. (2023). Features of the coefficient of variation of parameters of the gas environment in fire in the premises. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*, 6 (10 (126)), 58–64. <https://doi.org/10.15587/1729-4061.2023.293279>.

8.4. Інформаційні ресурси

1. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>
2. Кабінет міністрів України : офіційний веб-сайт. URL: <https://www.kmu.gov.ua>.
3. Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру : офіційний веб-сайт. URL: <http://land.gov.ua>
4. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України : офіційний веб-сайт. URL: <https://mepr.gov.ua>.
5. Державна служба України з питань праці : офіційний веб-сайт. URL: <https://dsp.gov.ua>
6. Міністерство освіти і науки України : офіційний веб-сайт. URL: <https://mon.gov.ua>.
7. Головне управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Миколаївській області : офіційний веб-сайт. URL: <https://mk.dsns.gov.ua>.
8. Управління з питань надзвичайних ситуацій та цивільного захисту населення Миколаївської міської ради : офіційний веб-сайт. URL: <https://uprns.mkrada.gov.ua>.

Навчальне видання

БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

Методичні рекомендації

Укладач: КУРЕПІН Вячеслав Миколайович

Формат 60 x 84/16. Ум. друк. арк. 3,3
Тираж 20 прим. Зам. №

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського Національного аграрного університету.
54020, м. Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.